

Número 6 Desembre de 2019

Nous

Papers d'Ovnis

Nous

Papers d'Ovnis

Revista sobre fenòmens estranys

Número 6

Desembre de 2019

Centre d'Estudis Interplanetaris

Papers d'ovnis publica articles sobre fenòmens estranys, especialment observacions d'objectes no identificats. També s'accepten articles d'estudi i anàlisi sobre recursos i fonts d'informació sobre aquestes temàtiques, la documentació generada, la seva història, o les perspectives científiques o filosòfiques que se'n deriven.

Els punts de vista expressats només són els dels autors.

Publicació sense finalitat comercial.

ISSN: 2604-1405

CEI. Centre d'Estudis Interplanetaris, 2019

Apartat de Correus 31.185

08080 Barcelona. Catalunya

cei.stendek@gmail.com

www.el-cei.org

Amb la col·laboració especial d'Emili Gil.

Copyright dels autors, llevat dels casos on s'indiqui el contrari.

Sumari

Articles

L'onada de bombes volants sobre Suècia de 1946 i la seva recepció a Catalunya <i>Gerard Casademon</i>	9
Ovnis sobre el Montseny <i>Martí Flò</i>	49
Llum no identificada sobre Castelldefels l'estiu de 1958 <i>Ramón Franquesa Freixas</i>	68
Dos fenòmens aeris singulars a Sant Feliu de Guixols de finals del segle XVI <i>Jordi Ardanuy</i>	71
Magònia als nuvóls de Perpinyà <i>HGF</i>	75
El meteorit del Turó de la Peira de 1969 <i>Jordi Ardanuy</i>	81

Ovnis a Catalunya (2019) <i>Jordi Ardanuy</i>	121
--	-----

Blog del CEI

Un objecte no identificat sobre Perpinyà resulta ser un Airbus A350	124
--	-----

Unes estranyes llums al cel de Noruega són conseqüència d'un estudi de la NASA	127
---	-----

L'Ovni de Carballal i Sierra a Montserrat el 1987, un bòlid molt brillant?	129
---	-----

La Marina dels EUA reconeix fenòmens no identificats en vídeos	132
---	-----

Hemeroteca

<i>Fa 150 anys.</i> Fenomen singular	133
---	-----

<i>Fa 140 anys.</i> Dubuque veu el globus	134
--	-----

<i>Fa 110 anys.</i> El Misteri aeri de Townships	135
<i>Fa 50 anys.</i> «Ovni»	138
<i>Fa 40 anys.</i> Aterra un avió per tres ovnis	139
<i>Fa 30 anys.</i> Científics soviètics confirmen l'aterratge d'un OVNI a 500 quilòmetres de Moscou	140

L'onada de bombes volants sobre Suècia de 1946 i la seva recepció a Catalunya

The wave of ghost rockets on Sweden in 1946 and its reception in Catalonia

Gerard Casademon

gcasademon@gmail.com

Resum

Durant la primavera i, especialment, l'estiu de 1946 es va estendre sobre Suècia i altres parts d'Escandinàvia la por a les bombes volants o projectils en forma de coet que es veien al cel. La premsa internacional va publicar notícies sobre aquestes observacions, interpretades llavors com a part de maniobres soviètiques de pressió. Aquesta activitat tingué continuïtat a d'altres parts d'Europa, destacant Grècia i Itàlia. A Catalunya es van publicar notes de premsa d'agències, però no hi va haver cap efecte de contagi.

Paraules clau

Bombes volants; efecte de contagi; observacions ovni; onades ovni; meteoroides; recepcions de fets; 1946; Catalunya; Dinamarca; Escandinàvia; Finlàndia; Itàlia; Grècia; Suècia.

Abstract

During spring and specially summer of 1946 widespread fear was in evidence across Sweden and other parts of Scandinavia as thousands of inhabitants reported seeing flying bombs or rocket-like projectiles in the sky. The international press published news about these observations, interpreted at that time as part of a Soviet pressure manoeuvre. This activity was followed by observations of ghost rockets in other parts of Europe, with Greece and Italy standing out. Pieces of news from information agencies was published in Catalonia, but there was not a contagion effect.

Keywords

Contagion effect; ghost rockets; ufo sightings; ufo waves; meteoroids; receptions of events; 1946; Catalonia; Denmark; Finland; Italy; Greece; Scandinavia; Sweden.

Introducció

Gairebé un any després del final de la Segona Guerra Mundial a Europa, una sèrie d'extraordinàries notícies sobre fenòmens aeris considerats estranys començaren a arribar a la redacció dels diaris suecs i del Ministeri de Defensa d'aquell país. Entre maig i desembre, segons les estadístiques oficials, Defensa va rebre 997 informes, però aquesta xifra és aproximadament la meitat dels casos registrats a Suècia i d'altres països escandinaus aquell any¹.

Efectivament, en aquelles dates, però especialment entre maig i setembre de 1946, milers d'habitants de Suècia informaren d'haver vist projectils en forma de coets al

cel. En aquell moment, les forces militars soviètiques estaven ocupant Peenemünde, l'antic centre de recerca de coets de l'Alemanya nazi². Aquesta situació va estendre el temor entre la població que les observacions eren de bombes volants alemanyes que estaven sent provades en un esforç per intimidar el públic suec.

A Catalunya aquells projectils es coneixien com a «bombes volants», perquè era la forma utilitzada durant la Guerra Mundial per a referir-se a les armes V1 i V2 alemanyes. Però també s'utilitzava la forma «bombes coet» i «projectils coet». Amb el temps s'utilitzarà la forma «*ghost rockets*» i la seva traducció «coets fantasma» amb la qual els ufòlegs es referien a elles dècades després.

Cap publicació del CEI s'ha ocupat fins aquest moment del tema³. Per tant, el present article pretén resumir els esdeveniments d'aquella onada, així com conèixer la recepció d'aquesta notícies al nostre país.

Context històric i situació politico-militar

El context històric i polític és fonamental per a comprendre el fet que de manera tan considerable s'interpretessin fenòmens astronòmics i meteorològics com a coets de fabricació soviètica. Existia una llarga trajectòria de desconfiança entre l'URSS i Escandinàvia que incloïa acusacions d'espionatge, una retòrica política acalorada, fronteres terrestres en disputa i guerres⁴.

Amb anterioritat als fets i també durant l'episodi, diversos càrrecs de l'administració sueca declararen l'existència de coets, inclosos oficials militars d'alt rang, polítics, policies, periodistes i científics. Com és ben conegut, a la part final de la Segona Guerra Mundial, els coets V alemanys havien castigat sobre tot Anvers i Londres, causant danys terribles. Hi havia el temor que els coets

V1 o V2 caiguessin sobre Suècia per l'enemistat amb la URSS. Els soviètics tenien el control de gran part de el nord d'Europa en aquell moment, i hi havia una gran incertesa sobre les seves intencions amb Escandinàvia i quant territori podrien intentar reclamar. En aquest context de temors a una invasió russa que es remuntaven en el temps i l'ambigüitat política de postguerra que involucrava possibles reclams russos sobre territori suec, provocaren que comencessin a circular rumors versemblants sobre les intencions russes potencialment hostils.

A mitjans de març, es va especular a la premsa sueca que els soviètics podrien provar bombes volants sobre Suècia. L'Agència de Notícies Sueca Tidningarnas Telegrambyra

V1 moguda per personal alemany. Fotografia de l'any 1944 o 1945. Arxius Federals d'Alemanya. Imatge amb referència 146-1975-117-126.

va publicar un informe advertint de la possibilitat d'aquests assaigs. A finals d'abril, quan diversos tremolors de terra van sacsejar les regions de Skane, Blekinge, Kalmar i prop de l'illa danesa de Bornholm, al sud del Bàltic, un diari va suggerir que podrien haver estat proves d'armes atòmiques russes⁵.

Desenvolupament de l'onada d'observacions

A partir de principis de gener, van començar a aparèixer nombrosos informes que descrivien meteors inusuals i núvols brillants. Per exemple, el 4 de gener, moltes persones residents als sud de Suècia informaren haver vist núvols lluminosos que projectaven tons vermells, púrpures i verds en el paisatge cobert de neu. En un incident en una base d'entrenament militar a Revingehed, durant una espectacular aurora, un cavall «va baixar el cap cap a les cames» i «els gossos guardians de l'exèrcit es van ficar sigil·losament a les seves gosses»⁶.

Es van registrar observacions notables de meteors a al nord-oest d'Estocolm a Fransborg el 9 de gener, a Jamdand el mateix dia, i a tota la regió de Dalarna el 17 de gener. També hi va haver nombrosos informes de meteors i aurores entre febrer i principis de maig de 1946. Entre els més destacats, una bola de foc a la comarca de Vasterbotten, parts de Västernorrland i Norrbotten, a la Finlàndia occidental el 17 de febrer, i un possible tren de meteorits el 21 de febrer a les comarques de Vasterbotten, Västernorrland, Kopparberg, Gävleborg, Uppsala, Östergötland i Skaraborg, mentre a final de març durant dies s'informà d'una aurora boreal sense precedents. Aquesta activitat va continuar fins a principis de maig, i es va considerar com d'origen natural. D'altra banda, entre gener i maig de 1946 es va informar

d'estranyes fets atmosfèrics, que va incloure un miratge a Gagnef, una llum misteriosa a Dalarna, un halo a Helsingfors, i un parheli o "doble sol" a Fagerhult. Al maig hi va haver informes de llamps globulars a Väderöbod i Svaneke, una «llum misteriosa» sobre Estocolm i el 21, una bola de foc groga va passar prop de Helsingborg⁷.

Ara bé, a partir del 24 de maig, la gent va començar a identificar el que s'havia descrit fins aquell moment com a fenòmens celestes, com a míssils potencialment hostils. Aquest canvi important va començar amb l'observació d'un objecte sobre Landskrona quan un oficial de seguretat va informar d'una «bola de foc amb cua», mentre que un altre testimoni digué haver vist un «cos sense ales amb forma de cigar» que estava expulsant espurnes d'escapament. No va passar molt temps abans que els informes de premsa comencessin a descriure aquests albiraments com a armes soviètiques amb termes com «bomba V», «bomba V-1», «bomba dirigida a distància» «bomba coet» i «projectil»⁸.

El 27 de maig, arran dels informes d'avions sense ales i boles de foc en molts llocs, inclosos Hagalund, Karlskrona, Helsingborg i Huddinge, es va suggerir que aquestes observacions eren experiments estrangers amb «bombes controlades a distància»⁹.

Des d'aquest moment fins a principis de juny, hi va haver un període de transició en el qual els objectes aeris van ser etiquetats com meteorits o míssils. Una onada massiva d'albiraments de «projectil coet» va ocórrer al juny a tot el país. El dia 8, un expilot va informar haver vist «un coet amb gasos d'escapament intermitents» a Eskilstuna. A l'endemà, es va observar un «coet fantasma» creuant el sud de Finlàndia, un fet que va augmentar encara més els temors a Suècia.

Enmig d'un pànic a nivell nacional, el 12 de juny, els funcionaris de defensa suecs van distribuir un memoràndum a les seves unitats militars de tot el país sol·licitant-los

L'única imatge coneguda d'una supoada bomba volant capturada el 9 de juliol de 1946. des d'una torre de vigilància aèrea a 80 km a l'oest de Västerås. El fotògraf Erik Reuterswärd creia que es tractava d'un meteorit, però l'Exercit suec, que va divulgar-la, no ho tenia tan clar.

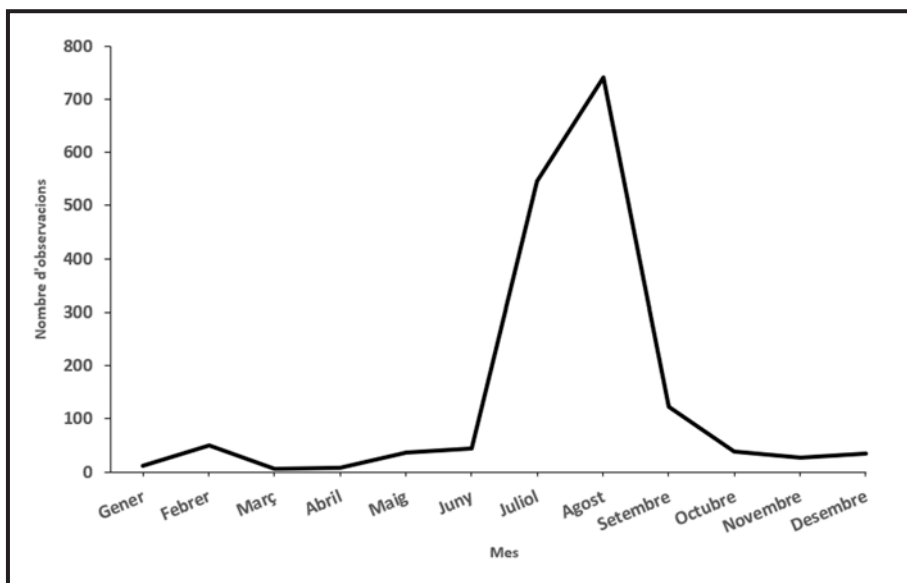
que obtinguessin observadors per completar qüestionaris sobre les misterioses observacions. La nota indicava que: «no es pot descartar que aquestes puguin estar connectades a proves d'algun tipus d'armes pilotades a distància per part d'una potència estrangera»¹⁰.

Des de mitjans de juny fins a principis de juliol, els informes de boles de foc i míssils van ser comuns, inclosos diversos informes espectaculars. El 10 de juliol, els oficials militars demanaven ajuda a el públic per obtenir informació sobre misteriosos objectes o sons aeris. Aproximadament, al mateix temps, l'exèrcit

també va participar en inspeccions totalment públiques de molts llocs on s'havien produït presumptes impactes. Aquests esdeveniments van augmentar probablement més les ansietats i fent cristal·litzar la creença que els albiraments eren de coets V disparats pels soviètics. Mentre els oficials militars van investigar, almenys 28 informes d'accidents de primera mà, al mateix temps que es van recuperar 30 fragments de bombes fantasma que van ser analitzats, sense que es trobés una sola evidència d'armament¹¹.

Una vegada que la creença generalitzada en l'existència dels coets estava consolidada, diversos esdeveniments amb altres causes s'atribuïren als coets fantasma. Per exemple, dos focs d'origen desconegut es van atribuir a impactes d'aquestes bombes. L'11 d'agost es va desplomar un graner a Norrland sense cap raó aparent i es va escriure que el col·lapse estava «relacionat amb l'aparició dels coets fantasmes», que havien estat vistos a l'àrea el mateix dia. Ara bé, la policia després va determinar que la causa de l'incident havia estat un tornado¹².

A mesura que l'onada continuava, les explicacions de diversos esdeveniments es van tornar cada vegada més fantàstics. Així quan tres vaques d'una granja de Jämtland van ser trobades mortes sense una causa òbvia, el granger Andera Edsasen va creure que un coet fantasma havia deixat anar verí. Després d'una infestació d'erugues voladores a diverses províncies de sud a mitjans de juliol, un ciutadà va dir als oficials militars que pensava que alguns dels coets misteriosos contenien erugues. Mentrestant, van circular rumors que els projectils estaven plens de fullets amb propaganda política. Fins i tot es va culpar els coets fantasmes pel xoc d'un bombarder B-18 el 12 d'agost fins que la investigació va rebutjar aquesta hipòtesi. El mateix dia unes vuit persones van informar haver vist bombes

Nombre d'observacions sobre Suècia durant l'onada de bombes volants de 1946. Font: AFU.

fantasma lluminoses volant just per sobre del terra, viatjant cap al nord sobre Karlstad. Ara bé, resulta que en realitat havien estat simples bombolles de sabó fetes per un nen¹³.

Durant aquest període, moltes persones van pensar que havien trobat fragments de coets fantasma o evidències de la seva existència. Al centre de Suècia, el personal militar va examinar un forat resultat, resultat suposat de l'impacte d'un d'aquests artefactes. Un projectil trobat prop d'un altre impacte es va identificar com un eix d'una vàlvula de vapor. Quan un agricultor va dir que havia descobert un coet incrustat a terra prop de Blekinge, semblava que finalment es disposava d'una prova real de la seva existència. Però l'escrutini posterior va revelar que l'objecte era una antena d'avió. La nit del 20 d'agost

molts ciutadans de Nyhem estaven segurs d'haver vist passar un coet que havia acabat convertit en una exhibició d'espurnes a l'aire. L'endemà, es va trobar el cadàver d'una garsa que havia mort electrocutada a les línies d'alta tensió. El coronel Sven Ramstrom va encunyar l'expressió «psicosi de la bomba» per a referir-se a la tendència d'alguns ciutadans a identificar meteorits com coets fantasmes. I quan les observacions van començar a declinar cap a finals de juliol, alguns reporters van usar termes com «psicosi dels coets» i «psicosi de guerra»¹⁴. Moltes persones importants de Suècia expressaren públicament el seu temor que els soviètics estiguessin provant coets que aviat portarien ogives atòmiques amb alt risc de desaparició del seu país. I diversos escriptors escrigueren textos fatalistes, de vegades fins i tot en forma de poemes tement un holocaust nuclear¹⁵.

Comunicat públic de les autoritats sueques

El 10 d'octubre l'Administració de defensa sueca donà a conèixer els resultats de la seva recerca desenvolupada durant quatre mesos, sense cap evidència concreta que un sol coet hagués sobrevolat Suècia durant aquest període. El 80% dels gairebé 1.000 informes van ser atribuïts a causes meteorològiques o astronòmiques. Si bé la resta no es va poder identificar de manera concloent, no es va trobar cap evidència irrefutable que fossin coets estrangers. Té cert interès reproduir un fragment d'allò publicat:

«La majoria de les observacions són, amb certesa, el resultat de fenòmens celestes [... els quals] ocorren sovint però generalment no atreuen cap atenció especial. Quan es va despertar l'interès del públic

en general [... van començar] a seguir el tema amb interès ... d'aquí, la gran quantitat d'informes.

No obstant això, alguns albiraments no poden explicar-se, però això no hauria d'atribuir-se a algun tipus d'objecte de naturalesa diferent. Simplement la informació disponible no és suficient [...] per poder treure conclusions fermes fiables sobre la seva naturalesa, origen i aparença [...] Gràcies a la col·laboració amb els astrònoms, ha quedat clar que els dos "pics" al juliol i agost probablement van ser causats per meteors o meteorits¹⁶.

Fins i tot al principi les autoritats militars van intentar mantenir una certa vigilància sobre el territori aeri, buscant aclarir l'origen dels fenòmens. [Ara bé, el Seguiment per radar] es va mostrar inservible per establir ... quin tipus d'objecte era¹⁷. [...] Dels molts suposats impactes ...] les restes consisteixen principalment en coc o formacions similars a escòries [...] En cap cas ha sorgit res que pugui considerar-se com que el material tingués l'origen en algun tipus de projectil espacial¹⁸. En certs llacs s'han realitzat investigacions molt exhaustives a causa de suposats impactes. Fins ara, però, no ha aparegut cap troballa que pugui suposar-se que s'originés en una arma de tipus V»¹⁹.

En gairebé 100 casos es van veure objectes en forma de coet -o fenòmens lluminosos- que es precipitaven cap a la superfície terrestre. En molts d'ells semblava que el fenomen fos teledirigit per tal que es precipités en llacs o altres zones aquàtiques. Però malgrat una llarga i àmplia recerca en els fons de diversos llacs, les forces de Defensa no van aconseguir trobar cap fragment metàl·lic o un altre tipus de restes que poguessin indicar qualsevol tipus de míssil. Aquesta nova experiència estava en clar

contrast amb les violacions territorials immediatament precedents als anys de la guerra, quan es van aconseguir proves concretes en forma de nombroses carcasses d'aparells aeris caiguts i munts de fragments metàl·lics en diversos llocs. Això, naturalment, per no parlar de les evidències durant la contesa²⁰.

L'any següent, hi va haver un petit nombre d'albiraments esporàdics de coets fantasma sobre Suècia. La majoria d'aquest albirament es van interpretar com meteorits o «plats voladors», aquest darrer terme reflectint l'impacte de les notícies a la premsa sueca sobre l'onada d'observacions de discos voladors als Estats Units durant l'estiu de 1947.

Matèria reservada

El 1976 Don Berliner, un historiador americà en temes d'aviació i ufologia va aconseguir trobar alguns documents a la biblioteca del Museu Nacional de l'Aire i de l'Espai de l'Smithsonian Institute. L'investigador estava escrivint un article sobre els coets fantasma²¹ i es va posar en contacte amb el Museu per escodrinyar als seus arxius. Com a resultat van aparèixer dos documents, un dels Serveis d'Intel·ligència de les Forces Aèries britàniques i un altre de la Defensa sueca.

El document britànic de cinc pàgines constituïa una compilació detallada i una anàlisi del que la intel·ligència britànica havia esbrinat sobre l'onada a Escandinàvia. La posició expressada és força escèptica davant els fenòmens. Se n'havien fet al menys 150 còpies i van ser distribuïdes a organitzacions de defensa britàniques i nord-americanes. Aquesta disseminació apunta a l'existència d'un ampli interès en els incidents suecs, cosa d'altra banda lògica. Però ja el 1958, la classificació de «Secreta» va ser anul·lada per les Forces Aèries dels

Estats Units i el document va acabar als arxius oberts de l'Smithsonian, on va romandre fins que va ser consultat per Berliner.

El document suec era més significatiu. Detallava les pròpies experiències directes de les forces de defensa sueques durant sis mesos de recerques. També donava indicacions clares i directes de l'existència d'un arxiu d'investigació molt complet. L'informe va ser redactat per l'Administració Aèria i l'Estat Major de Defensa al desembre de 1946 i enviat com a carta a el Comandant Suprem suec Helge Jung el dia 23 de desembre. Al setembre de 1947 es va fer una traducció a l'anglès i es va enviar als Estats Units. El document contenia un informe principal de tres pàgines més set apèndixs i també incloïa els originals suecs. Segurament aquesta versió va estar connectada amb les investigacions de «plats voladors» que acabaven de començar per part de l'Air Materiel Command a la Base de Wright-Patterson, a Ohio.

L'article de Berliner va ser citat per Loren Gross²². D'aquesta manera va arribar a coneixement dels investigadors suecs Anders Liljegren i Clas Svanh, de l'AFU, que van contactar el Ministeri de Defensa del seu país amb l'objectiu de fer un estudi a fons de la documentació disponible i fer-la pública²³.

L'onada fora de Suècia

Malgrat que sense poder-se comparar amb el volum de Suècia, alguns coets fantasma van ser albirats ocasionalment a la resta d'Escandinàvia durant el juliol i agost de l'onada sueca, sent recollits amb gran interès a la premsa sueca²⁴. Però també hi hagueren observacions puntuals en altres punts d'Europa com ara Alemanya, Àustria, Bèlgica, Espanya, França, Grècia, Holanda,

Hongria, Iugoslàvia, Portugal, Suïssa, i fins i tot al Magrib²⁵.

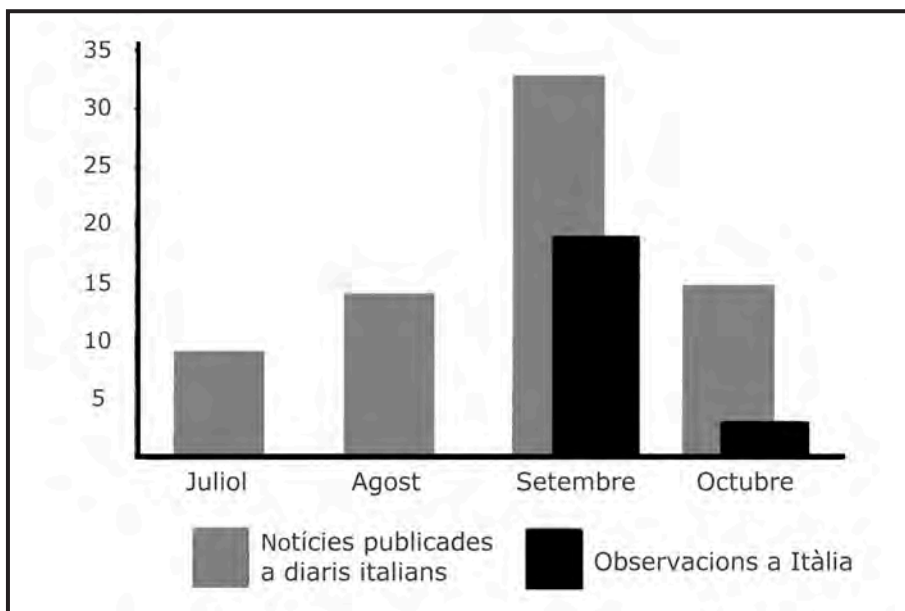
Ara bé, on el contagi de les notícies que procedien de Suècia va tenir un major impacte fou a Grècia durant la primera quinzena de setembre²⁶ i, a Itàlia a partir de meitat de mes. Al país hel·lènic, l'administració va dur a terme també una recerca liderada pel físic Paul Santorinis que no va trobar evidències d'armes de cap tipus²⁷.

A Itàlia, el juliol i agost els diaris van donar ampli espai als fenòmens observats a Suècia i altres països²⁸. Però després de Grècia les observacions van arribar al país transalpí. Així la premsa parlava d'«estranyos bòlids» a Imola i «projectils coet» a Bolonya el 17 de setembre. «Bombes volants» sobre Vercelli i un «bòlid de foc» de nou a Imola el 18. Altres "bòlids lluminosos" a Torí el 19, a Florència el 21 i de nou a Florència el 22 de setembre. «Senyals lluminoses» a Roma el 20. Més «projectils coet» a Livorno el 20 de setembre i a Bari el 5 d'octubre. «Bòlids volants» a Cagliari i «coets lluminosos» a Trieste el 12 d'octubre. I, finalment, un «disc flamejant» a Varesse el 4 d'octubre. En total, als arxius del CISU (Centro Italiano Studi Ufologici) figuren una vintena d'observacions de l'any 1946.

La majoria d'aquests informes descriuen objectes lluminosos que es mouen ràpidament amb deixants. Si bé els periodistes els van connectar inicialment als «coets fantasmes» suecs, els astrònoms els van explicar més tard com a simples esdeveniments meteorològics²⁹.

Recepció a Catalunya

A Catalunya, les notícies sobre la presència de bombes volants als cels escandinaus arribaren essencialment a partir de notes de premsa de l'agència espanyola EFE³⁰. Aquests escrits es poden trobar amb gran similitud en

Nombre de notícies a la premsa italiana i observacions sobre aquest estat transalpí, Font: *Ufo. Rivista di informazione ufologica*, núm. 3 (juny de 1987), p. 34-35.

d'altres idiomes. Com es habitual, cada mitjà va escollir quina part de la nota original publicava. Només en un parell d'excepcions hi ha referències a aquests artefactes en articles signats.

La informació sobre els objectes volants apareixia en el context del final de la contesa bèl·lica a Europa, a la qual Catalunya, sota l'administració de l'Espanya franquista, no hi havia intervingut directament. La victòria dels aliats traslladà la preocupació a l'activitat armamentista de Rússia. La informació sobre les bombes volants que sobrevolaven Suècia formen part de la suposada activitat de desenvolupament militar que s'atribueix al soviètics i, malgrat les incògnites i contradiccions, es tractada amb tota seriositat que el potencial perill exigia.

Quant al volum de notícies, la font d'informació més exhaustiva que s'ha trobat és el diari La Vanguardia que en aquella època tenia unes 12 pàgines. D'altres mitjans publicaren també assíduament la notícia i tenien encara una extensió més petita, 8 pàgines típicament. Es dona algun exemple d'aquesta lògica repetició de notícies. La primera notícia que hem trobat és del 12 de juliol. Es reproduïxen els textos en català intercalant comentaris quan es considera convenient

«Més bombes volants sobre Suècia procedents de Rússia».

«Estocolm 11.- Les autoritats militars sueques han demanat al govern que doni la veu d'alarma a tot el país, en tenir notícies que sis bòlids o bombes volants han creuat l'espai aeri suec en diversos punts. Després de les declaracions d'un tècnic sobre la naturalesa dels fragments d'un suposat meteorit, circula a Estocolm l'insistent rumor que els soviets estan realitzant proves amb bombes volants a algun lloc de la costa de l'Bàltic. EFE».³¹

«Es confirma que es tracta de bombes volants».

«Estocolm, 11. El periòdic *Dagens* anuncia que el físic doctor Birger Backfund, després d'examinar els fragments del suposat meteorit que va creuar la part central de Suècia el dimarts ha declarat que no es tracta d'un meteorit o bòlid, sinó d'una de les anomenades bombes volants. EFE»³².

«Noves bombes volants sobre Suècia i Noruega».

«Estocolm 20.- S'ha reprès sobre Suècia el pas de bombes misterioses semblants a les "V-1" alemanyes; també a Oslo la premsa publica notícies

sobre la qüestió, fent constar que dues bombes coet es van estavellar dijous a la nit al llac Mjøsa prop de Feiring. Diverses persones afirmen que semblaven petits avions que avançaven amb gran rapidesa i a enorme alçada. El diari d'Estocolm *Dagens Nyheter* informa que un pagès de nord de el país va veure més objectes que semblaven bombes volants i deixaven anar gran resplendor. EFE»³³

Aquesta notícia també va ser publicada al diari de Girona³⁴, junt amb una altra que tractava un accident a Nou Mèxic on havia estallat una V2 alemanya en un camp d'experimentació americana³⁵.

El dia 25 de juliol apareix una breu notícia transmesa des dels Estats Units que permetia fer-se una certa idea de l'opinió d'aquest país.

«Notícies breus».

«Washington, 25. Els tècnics militats han manifestat que tenen poca informació sobre els misteriosos projectils que creuen l'espai a certes zones de Suècia i Finlàndia, però que fins aquest moment no es té cap dubte que aquests projectils procedeixen de Rússia i no de la Gran Bretanya»³⁶.

No hem trobat més notícies fins el 7 d'agost, quan s'informa sobre la continuïtat del fenomen.

«Segueixen creuant misteriosos coets per Suècia».
«Estocolm 6.- El govern suec comunica que segueixen creuant diàriament per sobre de Suècia misteriosos coets o projectils de naturalesa desconeguda. Aquests artefactes creuen el país en semicercle i surten per la part oriental de Suècia. S'afegeix que en el període que hi ha entre el 9 de juliol i a la data actual, s'han tingut notícies de 300

fets de l'esmentada naturalesa en diversos llocs de país.³⁷ EFE».

Dos dies després una altra notícia de l'agència EFE era recollida a Londres.

«El Misteri de les bombes volants que creuen sobre Suècia».

«Londres 8.- “Bombes Boomerang” estan creuant sobre Suècia diu el corresponsal del Daily Graphic a Estocolm. Aquestes bombes, afegeix, s'estima que tenen un radi d'acció de 1.280 km, 960 més que les bombes volants alemanyes. Com no ha caigut cap sobre territori suec, ha estat impossible determinar si són controlades per ràdio o té un dispositiu especial que permet dirigir-los de nou al seu punt de partida. No obstant això, s'ha entès que les “bombes bumerang” travessen el país en direcció nord per després tornar a travessar Suècia en direcció sud. Es creu que una de les esmentades bombes va caure en un llac, però les investigacions dutes a terme han resultat improductives. EFE»³⁸.

I s'arriba al clímax d'observacions quan en tres dies es publiquen almenys sis entrades diferents en els mitjans de comunicació impresos de Catalunya. El dia 14, una notícia recull la preocupació amb la qual Suècia vivia l'episodi.

«Una altra bomba volant travessa el cel suec».

«Estocolm 13.- Un altre misteriós projectil ha creuat la passada nit pel sud de Suècia produint la natural alarma entre la població la qual s'ha dirigit a el govern perquè tracti de determinar immediatament quin país és el responsable d'aquests llançaments que

pertorben la tranquil·litat de Suècia. Un portaveu de l'Estat Major de l'Exèrcit ha manifestat que “el poble es troba agitat per una psicosi ocasionada per la bomba fantasma”.

Per la seva banda el diari *Dagens Nyheter* diu que l'últim projectil d'aquesta classe observat va creuar el país en direcció sud procedent de nord i que és semblant a un torpede gegant que emetia un esplendorosa llum en la seva part anterior i que volant silenciosament creuava l'espai a gran velocitat»³⁹.

El dia 15 d'agost, *La Vanguardia* publica dues notícies agrupades sota l'encapçalament «El Misteri de les bombes fantasmes sobre Suècia».

«Un avió suec xoca amb una d'elles, morint 3 aviadors».

Estocolm 14.- El xoc entre un avió militar i una de les bombes coet no identificades que d'un temps ençà creuen sobre Suècia, i que han ocasionat la mort de 3 aviadors, ha determinat que les autoritats de Suècia preparin a tot el país la detecció d'aquests projectils i s'ha cursat advertiment a les bases militars i estacions de radar perquè estiguin alerta del pas de les bombes fantasmes.

El diari *Aftonbladet* informa que els tres aviadors van resultar morts quan el seu aparell va xocar prop de Vaggeryd, al sud de Suècia. Un testimoni visual informa que les projectils canvien de direcció i un altre informant diu que se sap que són dirigits per ràdio. També s'insisteix que els projectils descriuen un ampli semicercle sobre Suècia, creient-se que el seu punt d'origen està més enllà de nord de Finlàndia, cap a la península soviètica de Kola⁴⁰.

«També arriben a Dinamarca».

«Copenhaguen 14.- Dinamarca ha rebut la visita de bombes coet que porten creuant tot aquest temps el cel escandinau. Un vigilant nocturn de Stuer a la part occidental de Julàndia va declarar que ahir a la nit va veure un projectil que procedent de el nord-est descrivia una ziga-zaga al cel i es desintegrava sense produir soroll. Afegeix que tenia forma de cigar pur i que era de grans dimensions i que acomiadava flames a la cua.

El diari d'Estocolm Dagens Nyheter diu que una bomba d'aquestes característiques va ser observada sobre l'illa de Saltö, pròxima a Karlskrona, a la Suècia meridional. EFE»⁴¹.

La notícia que un avió militar havia impactat amb una bomba volant no era cap fotesa, malgrat que ja hem vist que la investigació sueca va mostrar realment que no havia estat així.

Però els esdeveniments es precipiten i *La Vanguardia* es veu obligada a afegir dues notícies més a la mateixa pàgina, però en un altre punt de la maquetació, sota l'encapçalament «En tancar l'edició. S'estén a Finlàndia el misteri de les “bombes fantasmes”».

«Suècia no ha fet cap gestió sobre els projectils misteriosos».

«Estocolm 14.- El cap de govern Suec ha anunciat aquesta nit que encara no ha fet cap gestió davant d'altres governs estrangers amb motiu del pas de projectils per l'espai aeri suec, a causa que la naturalesa i l'origen d'aquests projectils no han estat determinats amb tota seguretat.

Els informes que es reben de sud de Suècia diuen que dimarts a la nit van passar per sobre d'aquesta zona, a gran alçada, 3 gegantins projectils coets que

van seguir la direcció sud-oest. Els observadors han manifestat que els coets no feien soroll, brillaven com estrelles i es desplaçaven a una velocitat considerablement superior a la dels avions de caça»⁴².

«Esclata una bomba coet en territori finlandès».

«Hèlsinki 14.- Notícies arribades de Tampere, a l'oest de Finlàndia, assenyalen que ahir a la tarda va esclatar una bomba coet sobre aquella localitat. A gran altura va ser observat un núvol de fum molt dens i en el centre de la mateixa es va distingir una lluminositat considerable. Una cosa similar va ser observat dimarts a la nit al cel d'Hèlsinki. EFE

A la part central de Suècia s'ha recuperat una peça de metall d'uns 11 cm de gruix, que probablement procedeix d'un dels projectils coet que han esclatat darrerament. Aquesta peça ha estat enviada a l'Institut d'Investigacions, on serà sotmesa a examen per tal de determinar la procedència dels projectils i resoldre el misteri. EFE»⁴³.

En el punt àlgid de l'onada d'Objectes voladors sobre Suècia. El diari de Girona reproduïa en portada les notícies d'EFE sobre el suposat xoc d'un avió contra una de les bombes volants i l'explosió a Finlàndia⁴⁴.

El dia següent *La Vanguardia* publicava un dels escassos articles signats amb referències el tema. La col·laboració va firmada per Augusto Assia⁴⁵, corresponsal a Londres i passa recompte a les cada vegada més intenses tensions entre Rússia i la resta d'aliats que donarien lloc a l'anomenada Guerra Freda. En aquest context l'article parla de les bombes volants i comenta l'opinió estatunidenca i britànica sobre el tema, una de les poques oportunitats que tingueren els catalans de tenir una perspectiva diferent que la simple notícia

d'agència. S'observa també com existeix el plantejament «conspiratiu» d'ús d'armes secretes, que es desmuntat amb una mica de raonament lògic.

Aquí només es reproduïx la part en la qual es citen els objectes volants sobre Escandinàvia.

«Baralles entre els vencedors».

«Londres. [...] D'Amèrica del Nord comuniquen també avui que, tant a la premsa com en els centres oficials, se segueix amb creixent interès i expectació la pluja cada vegada més intensa de bòlids i coets sobre Suècia i Noruega. Aquests bòlids i coets, semblants a les bombes volants i les «roquets» llançades per Alemanya contra Anglaterra a l'estiu de 1944, procedeixen, segons es creu, de certes bases bàltiques ocupades pels russos.

A Londres no es dóna crèdit als rumors que atribueixen a aquests projectils caràcter experimental i secret. Ningú creu aquí que els russos poguessin arriscar-se a llançar sobre un país neutral, un projectil desconegut. El perill que un d'ells pogués no esclatar, és massa gran per fer semblant ús d'una arma secreta.

El que es creu a Londres és que els projectils disparats sobre Noruega i Suècia no són sinó exemplars de les «V» alemanyes trobats pels russos en la seva zona d'ocupació. L'objecte és, sens dubte, intimidar a Suècia per obtenir un Tractat de comerç favorable. Un peix a la cerca del qual el Kremlin es mou des de fa molt de temps.

Els nazis han estat derrotats. Els seus mètodes segueixen fent progressos»⁴⁶.

Sota l'epígraf «Els preocupants experiments russos» *La Vanguardia* del 22 recollia dues notícies. La primera es basava en una informació de Reuters, segons els quals

els russos estaven construint armes i material bèl·lic en grans proporcions aprofitant les antigues instal·lacions de l'alemanya nazi.

«Les fàbriques alemanyes treballen a ple rendiment».

Berlín 21.- Tècnics russos i alemanys estan fabricant noves armes V a cert nombre d'antigues fàbriques alemanyes de material bèl·lic, que treballen ara a el màxim rendiment, segons notícies procedents de la zona soviètica d'ocupació que l'agència Reuter qualifica de molt documentades i totalment dignes de crèdit.

La informació diu que els russos es dediquen a la producció d'armament pesat, especialment d'avions-coet, bombes volants i peces de submarins i torpedes, almenys en deu fàbriques repartides per la zona soviètica d'Alemanya.

Tot i que els russos no permeten la investigació aliada en l'activitat de les fàbriques d'armes estrictament vigilades, s'ha sabut que la producció de peces d'armes V perfeccionades es realitza a les fàbriques Siemens i Telefunken de Berlín, a la Nieder Schesenwerkw, de Wolfsburg, la Klein Bodungen, totes elles subsidiàries de la gran empresa Bleichruder [sic]. A la fàbrica Krupp, en Magdeburg, els russos estan produint armament pesat que és enviat a la Rússia soviètica. El combustible líquid especial dels avions coet es produeix en la gegantina refinaria petrolífera de Leuna, prop de Mersenburg a Saxònia, encara que sembla que la producció no es realitzi fins ara a gran escala.

S'afirma que els russos van aconseguir els plànols de les perfeccionades armes alemanyes a les fàbriques subterrànies que han quedat a la zona soviètica d'ocupació, com les dels avions Heinkel i Arado,

prop de Rostock i la de Junkers a Dessau. També es diu que els russos han continuat els experiments alemanys en les noves armes i al·leguen que els britànics estan fent el mateix a la seva zona. EFE»⁴⁷.

Al mateix temps es recollia una suposada petició sueca als britànics per adquirir equips de radar per a detectar els misteriosos artefactes, fet que seria negat pel país escandinau, tal i com recollia la premsa a Catalunya al dia següent.

«Petició sueca».

«Londres 21.- Suècia ha demanat a la Gran Bretanya equips de radar per localitzar el punt des d'on es dispara els projectils coet que des de fa tres mesos estan caient en territori suec, segons afirma el redactor diplomàtic de l'*Evening Standard*. El mes de juliol han caigut a Suècia uns 500 projectils d'aquesta classe. EFE»⁴⁸.

«Suècia no demana equips de radar».

«Estocolm 22.- El ministeri d'afers exteriors nega que Suècia estigui adquirint equips de radar a Anglaterra per localitzar bombes volants. Suècia, va dir el portaveu, no pot demanar ajuda a la Gran Bretanya a aquests efectes, ja que encara no s'ha determinat si els cossos vistos sobre el país són coets o meteorits. Va afegir que les investigacions realitzades en els llocs en els quals s'ha dit que van fer explosió o es van estavellar aquells cossos, han demostrat que no queden restes d'ells; ningú sap, va acabar dient, si els presumptes coets estarien controlats per ràdio. EFE»⁴⁹.

Uns dies després arribaven notícies de bombes volants a Dinamarca. Però ja som al final de l'onada Escandinava.

«Esclata una bomba volant en Jutlàndia».

Copenhaguen 28.- Una bomba volant ha esclatat al suburbi d'una ciutat de nord de Jutlàndia, sense haver ocasionat danys, segons s'informa.

Un individu, en la penombra de seu jardí, ha manifestat que cap a les 9 i mitja de la nit va veure una resplendor groga que en forma d'una petita pilota de llum volava per l'espai ràpidament en direcció est-oest. "De sobte -va dir-, el cel es va envair d'espurnes com estrelles en totes les direccions. Una resplendor es va produir, seguit d'una formidable explosió. Un veí meu va presenciar el mateix que jo". A l'est de Dinamarca uns soldats han informat també haver vist una bomba fantàstica i fan d'això una descripció anàloga a la de l'individu esmentat. EFE⁵⁰.

Les primeres notícies sobre coets fantasma o bombes volants fora d'Escandinàvia corresponien a l'onada sobre Grècia. Mentre que s'informà d'algunes observacions succeïdes a Grècia, no s'han trobat fins ara notícies a Catalunya dels successos d'Itàlia. Cal indicar que la situació, des de la perspectiva exterior occidental no era la mateixa en els dos casos, malgrat que les onades de no identificats poden tenir un substrat psico-sociològic fonamentat no només en la recent acabada guerra mundial, sinó en les tensions internes d'ambdós països. Ara bé, mentre que Itàlia es va convertir en una república després del plebiscit del 2 de juny de 1946 i el rei va haver d'abdicar i exiliar-se, però mantenint tot un cert ordre sota la tutela dels americans, la situació a Grècia era de gran tensió pels enfrontaments entre els partidaris de la monarquia i els comunistes. A les eleccions de l'1 de setembre havia sortit guanyador un govern conservador monàrquic, però les guerrilles comunistes que tenien el suport de la URSS i d'altres països de l'àrea acabarien

revoltant-se donant lloc a una guerra civil que s'allargà fins al 1949, en el que es considera el primer conflicte armat de la Guerra Freda. Als diaris franquistes d'aquell moment, les notícies de les bombes volants sobre Grècia es publicaven junt amb d'altres notes d'agència que informaven breument sobre la situació a Grècia on s'especulava sobre una possible invasió comunista en qualsevol moment, interpretant els coets fantasma com un element més d'hostilitat de l'enemic roig sobre el país hel·lènic.

«Un projectil coet creua sobre el port de Salònica».

«Londres, 5. - El primer ministre grec, Tsaldaris, ha manifestat que havia rebut informacions del seu país, segons les quals un projectil coet havia passat sobre el port de Salònica la nit de l'1 al 2 de setembre.

Preguntat quina direcció portava el projectil, va dir que no ho sabia, i que si ho sabés no podria dir-ho, «Per descomptat - va dir somrient- no va venir de la Mediterrània». EFE»⁵¹.

«Una bomba volant sobre Macedònia».

«Atenes. 7. Funcionaris locals de policia informen que s'ha vist avui un projectil-coet creuant de nord a sud la Macedònia occidental, a la zona de Koziani, a uns 110 quilòmetres a l'oest de Salònica»⁵².

«Bombes volants en l'espai grec».

«Atenes, 9. - El Ministeri d'Ordre Públic grec anuncia que diumenge a les cinc de la tarda sí va veure un coet que volava en direcció sud sobre els pobles de Drama i Doxato, Macedònia Oriental.

Va desaparèixer cap a l'illa de Tassos.

Amb anterioritat es va veure un altre projectil de

la mateixa classe que volava sobre Farsàlia, en direcció sud. EFE»⁵³.

El 12 de setembre, el diari de Girona publicava una curiosa notícia segons la qual la premsa internacional havia publicat la notícia de la fabricació de bombes volants a Salamanca, Espanya, i que una havia esclatat a Zamora en ser transportada. La nota de premsa conclouia que es tractava d'una notícia falsa⁵⁴.

Un dia després, un article signat pel periodista Ramon Garriga Alemany, que havia estat corresponsal a Berlín entre 1941 i 1945, incidia en les relacions entre Suècia i la URSS i el tractat comercial que aquesta volien signar amb el país escandinau. El tema de les bombes volants torna a aparèixer com un argument de la suposada pressió dels soviètics sobre el suecs:

«Finalment, mentre han durat les negociacions comercials entre Estocolm i Moscou el poble suec ha estat sotmès a una prova de bombes volants. "És veritat –pensa i diu avui el suec– que els nord-americans posseeixen la bomba atòmica, però també és veritat que el rus domina la bomba volant, i tot el nostre territori nacional es troba a la mercè d'aquest no menys terrible artefacte bèl·lic»⁵⁵.

A la segona quinzena de setembre, per influència francesa, les observacions arriben al Magrib.

«Creuen globus de foc al cel de Tànger».
«Arriben també les bombes volants?».

«Tetuan, 15. Informen de Tànger que, des de fa tres nits, es venen notant en aquella plaça un fenomen semblant als assenyalats des de Suècia i darrerament a França. Entre les dotze i l'una de la nit del passat dimecres es va veure al cel tangerí, a

considerable altitud, impossible de calcular a simple vista, un globus de foc, espècie de bengala de color verd-vermellós, amb una gran cua, que va creuar el firmament en direcció nord-est, i va desaparèixer ràpidament. La velocitat era molt considerable. El mateix fenomen s'ha observat el dijous i el divendres, a una hora semblant de la nit i vistos aquests per nombroses persones des de les afores properes a Tànger. Alguns observadors van tenir la impressió que el meteor, coet o bomba volant es precipitava al mar, no gaire lluny de la costa del cap Espartel. És impossible posar en dubte la veracitat d'aquestes observacions, i també és impossible fer una suposició adequada sobre la naturalesa del fenomen. Sembla descartada la hipòtesi d'estrelles fugaces, atesa la mida, color i característiques del fenomen. És difícil suposar que es tracti de bombes dirigides, ja que l'única base, ja gairebé identificada, d'on surten les que creuen Suècia, és a dir la zona russa d'Alemanya, i més concretament Veenemundo [sic], tret que aquestes classe de bombes els hi poguessin fer variar el recorregut a voluntat. Cifra»⁵⁶.

Dos dies després els lectors catalans podien llegir notícies sobre observacions procedents de Portugal i Alemanya. En aquests casos s'utilitza ja el terme «coet».

«El misteri de les bombes-coet».

«Herford (Alemanya) 17.- Un alt oficial britànic ha comunicat avui al corresponsal de la United Press, que un projectil-coet, semblant a què recentment va ser vist passar per sobre del territori suec, ha estat vist creuar avui sobre una zona de la part britànica d'ocupació.

La caserna general britànica del Rin, ha donat estat oficial a la notícia de el pas d'aquest projectil. Diu

l'informe que el projectil va creuar a gran velocitat a uns seixanta-quatre quilòmetres de la frontera de la zona britànica amb la russa. Oficialment no s'ha fet cap comentari sobre el tipus de projectil. EFE».

«Lisboa 17.- Notícies de porto informen que persones que mereixen tot crèdit asseguruen haver vist aquesta matinada aparèixer al cel lluminositats misterioses.

Amb gran rapidesa aquests possibles coets van aparèixer i van desaparèixer en direcció sud-nord, deixant una potent deixant verdosa. S'ignoren les causes d'aquest fenomen, anàleg a l'enregistrat fa dies al poble de Casa Blanca; de moment, no se sap si es tracta d'un fenomen meteorològic o dels famosos coets»⁵⁷.

I de nou notícies del Nord d'Àfrica parlant de «misteriosos meteors» o «projectils misteriosos», deixant entreveure d'aquesta mena molts dubtes sobre la seva naturalesa real.

«Misteriosos «meteors» al nord d'Àfrica els dies 21 i 25».

«Alger 20.- Han estat observats "misteriosos meteors" als districtes occidentals del nord d'Àfrica. Són descrits com boles de foc, amb un deixant de flames i llum grisa, i passen a baixa altitud, en direcció nord-est a sud-oest. EFE»⁵⁸.

«Projectils misteriosos» sobre l'Àfrica de nord».

«París 24.- Comuniquen d'Alger que han estat observats nombrosos "projectils misteriosos" en diferents regions d'Algèria, sense que es facilitin més detalls»⁵⁹.

El 30 de setembre es publicava el resum de l'al·locució del militar, estadista i acadèmic Jan Smuts, llavors una personalitat de gran prestigi, i l'única persona que va firmar els Tractats de Pau de la Primera i la Segona Guerres Mundial. Al text es feia referència a les observacions de bombes volants com un element més de la realitat polític-militar, reforçant més la convicció en l'existència dels coets.

«[...] Amb referència a les recents afirmacions d'Stalin que el Món no es dirigeix cap a la guerra, Smuts encarí la necessitat urgent d'un acord més concret entre les polítiques de les grans potències. Va dir que no és cert que les noves armes com la bomba atòmica i les bombes volants que actualment solquen de nit els cels de l'oest, hagin d'impedir un conflicte, de manera que resulta necessària que les relacions entre les potències aconseguixin sigui desterrada la por que van originar les seves diferències i que s'han estès a la resta del món»⁶⁰.

I tres dies després, aparexia la notícia que realment les observacions no responien a coets ni a bombes volants, ni a cap tipus d'armament, sinó meteors. Ara bé, la notícia era realment breu. En qualsevol cas no va acabar del tot amb les notícies sobre artefactes.

«No eren «coets», eren meteorits».

«Londres 2.- Diversos astrònoms suecs han declarat als seus col·legues anglesos, que els "coets" que han vingut solcant el cel escandinau, no són tals coets sinó autèntics meteorits»⁶¹.

Tres setmanes després encara s'insistia amb el fet que a l'estiu s'havien llençat coets des d' Ûskô/Ustka (Stolpmünde en alemany) cap a Suècia.

«Experiments atòmics i amb «V» a Pomerània».

«Estocolm 25.- A Stolpmunde (Pomerània) els soviets han establert una gegantina base per realitzar experiments amb bombes atòmiques, segons declaracions fetes per alemanys que han aconseguit fugir a Suècia, diu el diari *Aftonbladet*. Han afegit que durant l'estiu passat, els russos van disparar nombrosos projectils semblants als V alemanys en direcció nord. EFE»⁶².

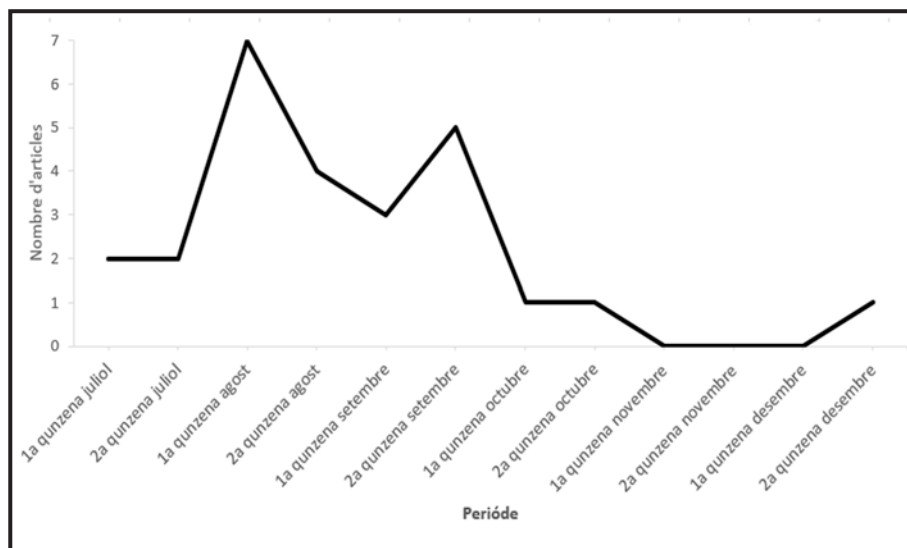
Una darrera notícia arriba a meitat de desembre sobre una observació a Lisboa. Cal fer notar que la pròpia notícia ja porta a pensar que es tractava d'un meteor.

«Un projectil coet sobre Lisboa».

«Lisboa 15.- Un projectil coet va creuar l'espai aeri de la capital portuguesa cap a dos quarts de set de la tarda. L'artefacte va ser vist al barri del Camp, el 29 de maig i va ser observat per moltes persones que en un principi van creure que es tractava d'un cometa»⁶³.

Conclusions

Avui en dia sabem que no hi van haver bombes volants sobre Escandinàvia ni altres punts d'Europa o el nord d'Àfrica. La major part de les observacions foren fenòmens astronòmics interpretats incorrectament en un context de «psicosi social». A Catalunya, les notícies foren rebudes com un element més de les tensions entre la URSS i el món occidental, que en el cas de Suècia, tenien la singularitat d'intentar ser un país més o menys neutral i que podia ser útil al soviètics com ho havia estat a l'alemanya nazi.

Nombre de notícies diferents publicades a la premsa catalana.

Per dates, es pot considerar aquesta onada el pròleg dels fenòmens ovni contemporanis, perquè només faltaven alguns mesos per a l'aparició dels «platets voladors» de Kenneth Albert Arnold el 24 de juny de 1947. Havien de passar encara tres anys per tal que s'associessin significativament aquest tipus d'observacions a possibles civilitzacions extraterrestres. La primera referència que coneixem a nivell nacional és la del 28 de desembre de 1949 a *La Vanguardia*, els Dia dels Sants Innocents...⁶⁴

«Vehicles interplanetaris».

«Hipòtesi sobre l'origen dels "plates voladors"».
«Nova York, 27. La popular revista "True" diu que, segons "autoritats ben informades" els platets volants, dels quals se'n veieren molts fa temps a Escandinàvia, són vehicles interplanetaris dirigits per homes d'una civilització diferents i més avançada que la de la Terra. EFE»⁶⁵.

Els extraterrestres havien arribat per a quedar-se, si més no durant algunes dècades.

Notes

1 Anders Liljegren. «Project 1946: The 'Ghost rocket' documents released». *Flying saucer review*, vol. 32, núm. 1 (desembre 1986), p. 19-24.

2 Avui sabem que l'últim llançament d'un V-2 documentat a Peenemünde va ser el febrer de 1945. Quan la infanteria soviètica va assaltar l'indret a la primavera es va trobar que s'havien demolit els edificis d'investigació i llocs de prova.

3 El darrer trimestre de 1996 i durant part de 1997 alguns components del CEI van estar treballant en una possible monografia sobre el tema que finalment. L'arxiu de material específic d'aquest projecte inclou correspondència amb el Krigsarkivet, l'Arxiu militar suec i amb l'AFU (Archives for UFO Research), entre d'altres. Desgraciadament el projecte no va acabar de regir i es va abandonar.

4 Raimo Väyrynen. *Conflicts in Finnish-Soviet relations: three comparative case studies*. Tampere: Tampere University, 1972. (Acta Universitatis Tamperensis serie. A, vol. 47). Roy Allison. *Finland's Relations with the Soviet Union, 1944-84*. London: Palgrave Macmillan, 1985. (St. Antony's/MacMillan series).

5 Hilary Evans; Robert E. Bartholomew. *Outbreak!. The encyclopedia of extraordinary social behavior*. San Antonio: Anomalist Books, 2009, p. 209.

6 «Els núvols lluminosos matinals van espantar cavalls i gossos», segons deia un teletip de Tidningarnas Telegrambyrå que va aparèixer en diversos diaris suecs el 8 de gener. Els observadors meteorològics de Horby i Uppsala van observar la naturalesa atípica del fenomen segons l'edició de 1946 de l'Anuari de l'Oficina Meteorològica de Suècia. H. Evans; R. E. Bartholomew, op. cit., p. 229.

7 Ibíd.

8 Ibíd.

9 Ibíd.

10 El memoràndum va ser emès per ordre del Comandant Suprem i signat per T. Bonde, cap interí de l'Estat Major de Defensa i signat conjuntament per Nils Ahlgren, cap de departament de Defensa Aèria de l'Estat Major. Ibíd.

11 Anders Liljegren; Clas Svahn. «Ghost rockets and phantom aircraft». A: John. Spencer; Hilary Evans (eds.), *Phenomenon: Forty Years of Flying Saucers*. New York: Avon, 1989, p. 53-60.

12 H. Evans; R. E. Bartholomew, op. cit., p. 210.

13 Ibíd.

14 Ibíd, p. 210-211.

15 Ibíd.

16 L'astrònom Louis Winkler va correlacionar els albiraments amb l'aparició d'estels giromagnètics la dispersió periòdica dels seus fluxos orbitals juntament amb una intensa activitat solar. El resultat seria una espectacular sèrie d'aurores, meteorits i dispersió de material cometari que van penetrar en l'atmosfera. Els diaris escandinaus van adonar espectaculars aurores que van ocórrer a Hèlsinki el 26 de febrer i Estocolm el 26 de juliol. La primera d'elles s'hauria correlacionat bé amb la data de polvorització de l'Encke el febrer 25, mentre que l'aurora del 26 de juliol correspon a l'inici de l'activitat principal dels coets fantasmes. Louis Winkler. *Catalogue of UFO-ike data before 1947*. Mount Rainier: Fund for UFO Research, p. 4. Louis Winkler. «Ghost Rockets of 1946 and the UFO genesis of 1947». *UPIAR Research in Progress*, vol. 2, núm.. 2-3, 1984, p. 17-23.

17 Les estacions de radar de l'Aviació i els departaments d'artilleria costanera van advertir clarament ecos de radar en algunes ocasions. En un cas va ser amb un albirament simultani d'un fenomen lluminós. La connexió entre les estacions de radar i els avions de caça de l'Aviació sueca no era molt eficient a l'època. La tardor de 1946 van haver-

hi temptatives d'establir un mecanisme d'aquest tipus a la zona d'Estocolm, però els coets no van aparèixer mai, i van ser observats quan el radar i els avions estaven en estat de no-alerta Liljegren, op cit, 1986, p. 22.

18 Es van analitzar uns 30 fragments i altres restes, però no es va trobar res que s'assemblés ni remotament a les restes d'un coet o un míssil metàl·lic. A la major part dels casos. per contra, les anàlisis van indicar acumulacions d'escòria sorprenentment similars. Aquest fet junt a que aquesta escòria metàl·lica es trobés en diversos llocs amb part de la vegetació al seu interior va fer sospitar als especialistes que les acumulacions de materials duien temps enterrats, en clara contradicció amb els relats dels testimonis oculars. A les poques restes examinades d'objectes metàl·lics se'ls va atribuir un origen raonable sense necessitat de recórrer a coets o míssils. Liljegren, op cit, 1987, p. 22.

19 Comunicat de premsa del 'Personal de Defensa publicat per l'agència de notícies Tidningar Telegrambyra el 10 d'octubre de 1946. Reproduït de: H. Evans; R. E. Bartholomew, op. cit., p. 211.

20 Per exemple la V-2 que es va precipitar a Bäckebo, a Suècia meridional, l'1 de juny de 1944. Les restes van ser lliurats als britànics després d'una completa anàlisi per part dels especialistes suecs que van informar sobre la nova tecnologia alemanya als aliats. Aquests experts eren els mateixos que van constituir el nucli de la comissió oficial sobre els coets fantasma de 1946.

21 Don Berliner. «The Ghost Rockets of Sweden». *Official UFO*, vol 1, núm. 11 (octubre de 1976), p. 30-31, 60-64.

22 Loren Cross: *The mystery of the ghost rockets*. Arcturus Book Service, 2a edició augmentada, 1982, p. 59. El volum disposa d'una edició posterior: *UFO'S a history: The Ghost rockets*. Fremont: edició de l'autor, 1988.

23 Anders Liljegren, op. cit.

24 Per països: de Dinamarca el 14, 15 17 i 22 d'agost; de Finlàndia el 5 d'agost; de Noruega el 19 de juliol. H. Evans;

R. E. Bartholomew, op. cit., p. 230.

25 Evans; R. E. Bartholomew, op. cit., p. 230. «I “Razzi fantasma” in Italia. Ufo. *Rivista di informazione ufologica*, núm. 3 (juny de 1987), p. 34-35. Veure també més endavant aquest article.

26 Algunes de les observacions foren recollides per la premsa de Catalunya, tal i com es pot llegir més endavant en aquest article.

27 L'any 1967, en una conferència va revelar públicament el que s'havia trobat en la seva investigació de 1947: «Aviat vam establir que no eren míssils. Però, abans que poguéssim fer alguna cosa més, l'Exèrcit, després de consultar amb funcionaris estrangers, va ordenar aturar la investigació. Científics estrangers van volar a Grècia per parlar amb mi en secret». Timothy Good. *Above Top Secret*. Nova York: William Morrow & Co, 1988, p. 23

28 Cal considerar que en aquell primer any de postguerra els diaris italians, encara sota control dels vencedors de la Guerra Mundial, sortien amb només dues pàgines i publicaven la major part de les notícies amb escasses línies. Publicar notícies de les suposades accions bèl·liques soviètiques era també una bona propaganda anticomunista.

29 «I “Razzi fantasma”», op. cit.

30 Ens referirem al territori administrat per l'Estat espanyol. En el cas de l'administrat per l'Estat francès, no s'ha pogut accedir a la premsa territorial, però la informació rebuda pels catalans havia de ser la que es transmetia des de París. En aquest sentit és pertinent citar al sociòleg de la ciència Pierre Lagrange que incideix en el fet que els coets fantasmes van ser presos molt seriosament i interpretats com a V2 recuperades pels soviètics. La premsa era unànime en que els observadors havien vist aquests coets. El diari *Le Monde*, per exemple, durant l'estiu de 1946, va presentar aquestes observacions com a fets, i no com una creença, prologant el que seria la Guerra freda. Pierre Lagrange. «Les soucoupes volantes sont-elles un sous-produit de la

guerre froide?». *Le Monde diplomatique* [en línia], núm. 664, (juliol 2009). <<https://www.monde-diplomatique.fr/2009/07/LAGRANGE/17428>>. Consulta: 13 de març de 2019.

31 «Más bombas volantes sobre Suecia procedentes de Rusia». *La Vanguardia* (12 de juliol de 1946), p. 6.

32 La mateixa notícia a: «Se confirma que se trata de bombas volantes». *Diario español*, núm. 2.433 (12 de juliol de 1946, p. 1). Aquest diari publicat a Tarragona també recollia la notícia anterior. En canvi el diari publicat a Girona només publicava aquesta darrera notícia: «Notícias Breves». *Los Sitios de Gerona*, núm. 1.108 (12 de juliol de 1946).

33 «Nuevas bombas volantes sobre Suecia y Noruega». *La Vanguardia* (21 de juliol de 1946), p. 7.

34 «Continúan pasando por Suecia bombes parecidas a las 'V-1'». *Los Sitios de Gerona*, núm. 1.116 (21 de juliol de 1946), p. 1.

35 «Explosión de una 'V2'». *Los Sitios de Gerona*, núm. 1.116 (21 de juliol de 1946), p. 1.

36 «Noticias breves». *Los Sitios de Gerona*, núm. 1.118 (26 de juliol de 1946), p. 6.

37 «Siguen cruzando misteriosos cohetes por Suecia». *La Vanguardia* (7 d'agost de 1946), p. 6. «Continúan cruzando el espacio sueco misteriosos proyectiles». *Los Sitios de Gerona*, núm. 1.128 (7 d'agost de 1946), p. 1.

38 «El Misterio de las bombas volantes que cruzan sobre Suecia». *La Vanguardia* (9 d'agost de 1946), p. 5.

39 «Otra bomba volante atraviesa el cielo sueco». *La Vanguardia* (14 d'agost de 1946), p. 7.

40 «El misterio de la bombas fantasma sobre Suecia. Un avión sueco choca con tres de ellos, pereciendo 3 aviadores.». *La Vanguardia* (15 d'agost de 1946), p. 6. «Un avión sueco choca con una bomba cohete». *Diario Español*, núm. 2.462 (15 d'agost de 1946), p. 8.

41 «También llegan a Dinamarca». *La Vanguardia* (15

d'agost de 1946), p. 6.

42 «Suecia no ha hecho gestión alguna acerca de los proyectiles misteriosos». *La Vanguardia* (15 d'agost de 1946), p. 6.

43 «Estalla una bomba cohete en territorio finlandés». *La Vanguardia* (15 d'agost de 1946), p. 6.

44 «El misterio de las bombes cohete que cruzan el espacio. En Suecia i Finlandia han sido vistas». *Los Sitios de Gerona*, núm. 1.135 (15 d'agost de 1946), p. 1.

45 Pseudònim de Felipe Fernández Armesto.

46 Augusto Assia. «Reyertas entre los vencedores». *La Vanguardia* (16 d'agost de 1946), p. 5.

47 «Las fábricas alemanas trabajan a pleno rendimiento». *La Vanguardia* (22 d'agost de 1946), p. 5.

48 «Petición sueca». *La Vanguardia* (22 d'agost de 1946), p. 5.

49 «Suecia no pide equipos de radar a Inglaterra». *La Vanguardia* (23 d'agost de 1946), p. 3. «Las bombes sobre Suecia». *Los Sitios de Gerona*, núm. 1.142 (23 d'agost de 1946), p. 6. «Suecia desmiente la supuesta adquisición de equipos de radar». *Diario Español*, núm. 2.469 (23 d'agost de 1946), p. 8. «La fabricación de armas por los rusos en Alemania. Es una violación de los acuerdos de Potsdam». *Los Sitios de Gerona*, núm. 1.143 (24 d'agost de 1946), p. 3.

50 «Estalla una bomba volante en Jutlandia». *La Vanguardia* (29 d'agost de 1946), p. 6. «Cae en Dinamarca una bomba volante». *Diario Español*, núm. 2.474 (29 d'agost de 1946), p. 1.

51 «Un proyectil cohete cruza sobre el Puerto de Salónica». *La Vanguardia* (6 de setembre de 1946), p. 4.

52 «Una bomba volante sobre Macedonia». *La Vanguardia* (8 de setembre de 1946), p. 7.

53 «Bombas volantes sobre el Egeo». *La Vanguardia*, (10 de setembre de 1946), p. 8. «Bombas volantes en els

espacio griego». *Los Sitios de Gerona*, núm. 1.157 (10 de setembre de 1946), p. 1.

54 «'No confundir las bombas volantes con los cohetes de ferries'. En Zamora nada saben de los derrumbamientos allí acaecidos». *Los Sitios de Gerona*, (12 de setembre de 1946), p. 6.

Sense sortir d'Espanya, uns dies després, a Ribesella, diverses persones van veure la matinada del dia 16 un bòlid de color verd amb un deixant lluminós. Ara bé, segons el diari *Ya* (19 de setembre de 1946), els testimonis indicaren que era semblant als coets volants que descrivia la premsa.

55 Ramon Garriga. «Suecia y los soviets». *La Vanguardia* (13 de setembre de 1946), p. 5.

56 «Cruzan globos de fuego el cielo de Tánger». *La Hoja del Lunes*, núm. 394 (16 de setembre de 1946), p. 8.

57 «El misterio de las bombas-cohete». *La Vanguardia*, (18 de setembre de 1946), p. 6.

58 «Misteriosos "meteoros" en el norte de África». *La Vanguardia* (21 de setembre de 1946), p. 9.

59 «"Proyectiles misteriosos" sobre África del norte». *La Vanguardia*, (25 de setembre de 1946), p. 8.

60 «La guerra improbable al menos en una generación. Alocución del Mariscal Smuts». *Hoja del Lunes*, núm. 396 (30 de setembre de 1946), p. 1.

61 «No eran "cohetes", eran meteoritos». *La Vanguardia* (3 d'octubre de 1946), p. 7.

62 «Experimentos atómicos y con "V" en Pomerania ». *La Vanguardia* (26 d'octubre de 1946), p. 3.

63 «Un proyectil cohete sobre Lisboa». *La Vanguardia* (17 de desembre de 1946), p. 8.

64 Però la notícia en realitat era autèntica. El desembre de 1949, Donald Edward Keyhoe, va publicar un article titulat *The Flying Saucers Are Real True, a True, a Man's Magazine* amb material similar al del llibre, amb el mateix títol, publicat l'any següent per Gold Medal Books. El llibre va

tenir un èxit enorme i va popularitzar moltes idees típiques de la ufologia que han arribat fins als nostres dies.

65 «Vehículos interplanetarios». *La Vanguardia* (28 de desembre de 1949), p. 7.

OVNIs sobre el Montseny

UFOs over the Montseny

Martí Flò¹

mfloc@hotmail.com

1 Centre d'Estudis Interplanetaris

Resum

L'article resumeix alguns casos ovni ocorreguts al Montseny entre 1935 i 1991.

Paraules clau

Observacions ovni; 1935; 1955; 1956; 1959; 1963; 1965; 1967; 1989; 1990; 1991; Antoni Ribera; Vallès Oriental; Catalunya.

Abstract

The article summarizes some ufological observations that occurred in the Montseny range between 1935 and 1991.

Paraules clau

Ufo sightings; 1935; 1955; 1956; 1959; 1963; 1965; 1967; 1989; 1990; 1991; Antoni Ribera; Vallès Oriental; Catalonia.

El present article és una adaptació d'un recull de petites notes que originalment van ser escrites el 2005 pel setmanari vallesà *Montseny Expres* i dirigides a un públic generalista poc o gens familiaritzat amb la ufologia, els seus personatges i els seus plantejaments.

Les aparicions al Turó de l'Home dels anys trenta

El novembre de 1968 va aparèixer a les llibreries una monografia titulada «Jacques B. Bley» escrita per un autor desconegut en l'àmbit del misteri anomenat Ricardo Blasco Romero¹. El llibre, però, va tenir prou èxit per a fer-se una reimpressió en molt poc temps. Encara avui és possible trobar arreu exemplars a moltes llibreries de segona mà².

De fet es tracta d'una recopilació de notes biogràfiques, la d'un personatge vinculat durant alguns anys al massís del Montseny i, més concretament, a l'observatori del Turó de l'Home. El protagonista no és altre que Jaume Bordas Bley, un jornalер interí resident al cim del Montseny des que ho van deixar els primers estatgers, el matrimoni Gil, el 1936, just abans de començar la Guerra Civil.

El llibre conté moltes anècdotes de l'època, de tipus climàtic (tempestes diverses) i humanes (la comercialització del xarop del bosc de *Passa Avets* confeccionat pel vell de Can Trompo, a Santa Fe; la Guerra Civil), però també sobrenaturals (aparicions fantasmals al cim del Montseny).

Una nit, aparentment tranquil·la, van trucar a la porta del refugi. En obrir-la, en Jaume no va veure ningú i tampoc en comprovar els voltants. Tornat a la seva llitera va escoltar com si esgarrapessin molt suaument els porticons de la finestra. Es va apropar cautelosa-

Foto realitzada per Josep Gil de l'Observatori del
Turó de l'Home.

i la va obrir amb celeritat, amb la intenció de sorprendre el fantasmal visitant.'

«Davant els seus ulls va aparèixer de nou l'estelada nit, però aquesta vegada, sobre el fons fosc es distingia una forma densa que tenia aparença humana, donant-li l'esquena, caminant ingràvid, fugint... cap a l'abisme! A Jacques se li va accelerar el cor i va estar a punt de perdre la serenitat. Aquell desconegut anava a estimbar-se irremissiblement. L'opaca silueta va seguir avançant horitzontalment, lliscant sobre l'aire, sobre el buit, sense caure en l'abisme, fins que va desaparèixer en l'horitzó nocturn, esfumant-se per a no tornar mai més»³.

La següent aparició va ocórrer en ple dia.

«Venint de Sant Marçal i quan es disposava a prendre la dreuera de Les Agudes —comença al mateix peu d'aquest cim— per a efectuar l'escalada de la paret per aquest costat, Jacques va percebre uns passos, experimentant la sensació que el seguien al llarg

Jaume Bordas Bley, en una imatge d'arxiu.

de la sendera. Allò el va posar en guàrdia. Aquell camí no era freqüentat pels excursionistes. Allò extraordinari és que qui fos pogués aguantar el seu ràpid pas de muntanyenc».

Girant-se d'improvís es va trobar davant un individu ros, cap típicament germànic, en shorts i calçant una espècie de botes que rememoraven les d'un patinador, cordades pel centre fins a mitja cama. Era jove: uns 28 a 30 anys.

Jacques va decidir continuar el seu camí sense donar-li importància a la trobada. Podria tractar-se d'una mera casualitat (...) De sobte va deixar de sentir els seus passos ... Es va tombar. No va trobar a ningú. Va refer una part del camí. Va donar veus, però no va obtenir cap resposta»⁴.

En Jaume Bordas Bley va tenir un darrer encontre l'any 1951, aquest cop al seu exili, a Castell de Vernet, als peus del Canigó, al llarg d'algunes setmanes, aquest personatge, de trets molt semblants als descrits, anava a visitar-lo a casa seva per demanar-li pa i llet.

Els primers albiraments al Montseny

El primer cas publicat a la premsa consisteix en una carta dirigida al Director del '*Diario de Barcelona*' i signada per 8 excursionistes de Barcelona que el 3 d'octubre de 1955 es disposaven a l'ascensió del cim del Matagalls. La carta diu així:

«Objecte no identificat vist des del Matagalls».

«Senyor Director:

Tenim el plaer de comunicar-li, per si fos d'interès per al seu diari, que abans d'ahir, diumenge 3 d'octubre, observarem des del cim del Matagalls,

1691 metres (Montseny), un estrany objecte en forma anular, lleugerament allargat, molt brillant, que va romandre estacionat a gran altura i per espai de tres hores (des de la una a les 4 de la tarda), en direcció nord-est.

No podia tractar-se d'un avió ni d'un globus meteorològic, ja que aquest objecte va romandre tot el temps en la mateixa posició, tot i el fort vent regnant. Aquest fenomen va ser observat, a més de nosaltres, per altres excursionistes que van pujar al Matagalls. Sense més de moment, aprofitem l'ocasió per saludar-vos molt atentament»⁵.

El següent cas conegut és una nota de l'Agència de notícies Cifra del 8 de febrer de 1956 publicada en diversos mitjans.

«Un objecte lluminós creuà el cel del Pirineu cap a Mataró».

«L'Observatori diu que tenia forma de pera invertida i deixava anar espurnes».

Barcelona, 8 – El director de l'Observatori del Montseny informa que entre les cinc-cinc i quart de la tarda d'ahir, un objecte de grans dimensions, de forma de pera invertida, va creuar el cel des del Pirineu cap a Mataró, aproximadament, movent-se a la velocitat de vent.

Calculen en aquell observatori que es trobava a uns tres mil metres d'alçada i descarten la possibilitat que es tractés d'un globus de sondatges meteorològics. L'objecte en qüestió brillava enlluernadorament, com una flama blanca, i desprenia partícules, així mateix lluminoses, de les seves parts més estretes. Es manca de tota base per a una explicació científica de fet.

Els albiraments des del Mas Cabrit

Entre finals d'octubre de 1959 i primers de març de 1960, es van produir una sèrie d'observacions al Vallès Oriental. Van ser testimonis d'elles moltes persones (de la primera, diversos centenars), però entre totes elles, només una va demostrar tenir el mètode, la disciplina i l'interès necessaris per a recollir-les de forma ordenada i acompanyar-les de valuoses dades. Va ser aquest testimoni excepcional el propietari d'una masia situada en el poble de Les Franqueses, anomenada Mas Cabrit. Antoni Ribera (1920-2001) s'hi va entrevistar alguns anys després en nom del Centre d'Estudis Interplanetaris i es va fer ressò d'aquests albiraments en el seu llibre *El Gran enigma de los platillos volantes*⁶.

Gairebé totes les observacions van tenir com a protagonistes el que en l'època s'anomenaven grans naus portadores «cilindres platejats» que brillaven intensament tot reflectint els raigs del sol, a l'alba i al vespre. Aquest testimoni creu que a altres hores és impossible veure'ls, perquè segons ell no emeten lluminositat pròpia, limitant-se a reflectir engegadorament els raigs solars en el metall brunit de la seva superfície. Quan aquesta lluentor desapareix, adquireixen un color mat fosc, podent-se apreciar millor els detalls estructurals de la suposada nau interplanetària.

La designació de «nau portadora» o «nodrissa» venia de la natura del comportament d'aquest tipus de fenomen que consistia en un únic objecte de forma cilíndrica o allargada que més tard, en l'observació, semblava que es descomponia o se li desprenien altres objectes més petits, tal com si es tractés d'un portaavions aeri.

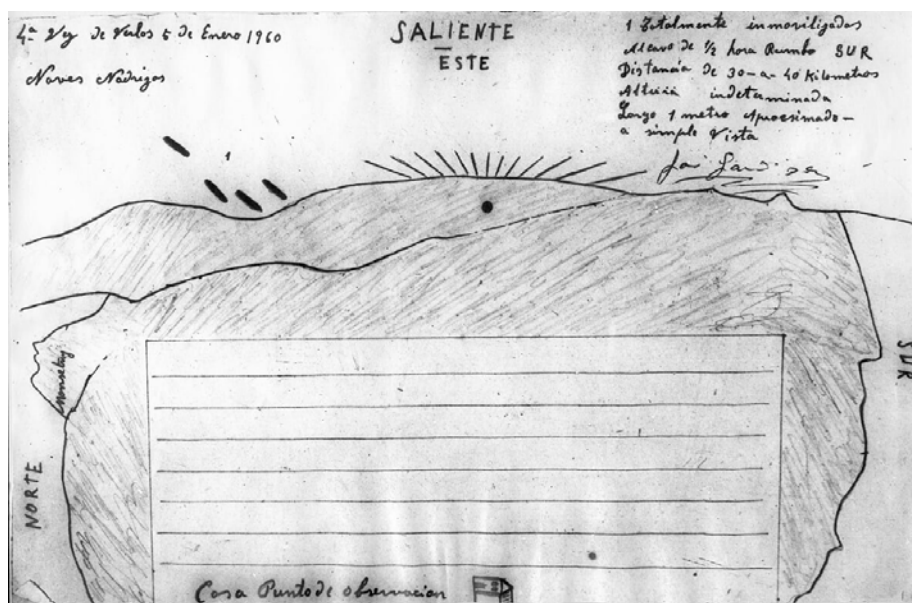
Les observacions van tenir lloc els dies següents: 24 d'octubre de 1959 (nau d'abastament que es va desplaçar lentament sobre el Vallès Oriental, sent vista per centenars de persones com un cilindre platejat, primer horitzontal i després inclinat uns 45° respecte a l'horitzó); 16 de desembre de 1959 (nau portadora vista cap a l'est, en el moment de sortir el sol. Posició inclinada); 19 de desembre (dos discos vistos de costat, inclinats, al posar-se el sol); 5 de gener de 1960 (quatre discos, sense determinar, totalment immobilitzats, inclinats); entre el 15 i el 25 de febrer (magnífic ballet o desfilada aèria, format per tres naus nodrisses i onze discos, més altres dos més pròxims); 2 de març (disc vist a la posta del sol, descendint en picat gairebé sobre Montserrat); i última observació comunicada, 15 de març de 1960 (a la posta del sol, dos discos que se separen, un rumb al nord i l'altre rumb al sud).

De totes aquestes observacions, la primera, del 24 d'octubre de 1959, va suscitar una allau de cartes a emissores i periòdics. Ràdio Barcelona la va comentar diverses vegades. Alguns tècnics meteorològics van veure en la suposada nau d'abastament rígida i fusiforme un globussonda, però aquesta hipòtesi no va semblar explicar tot el fenomen de forma completa. Per a les restants observacions, el testimoni va recaptar el concurs d'altres persones, entre la seva família i mossos, prenent a més punts de referència mitjançant estakes clavades en el sòl o accidents topogràfics pròxims i llunyans coneguts. En un moment en el qual parlar sobre aquest tema era motiu suficient d'escarni i burla per part de veïns, aquest pagès no sols no va dubtar en informar de tots els casos sinó que va du a terme una sèrie de magnífiques observacions, es va afanyar a deixar-les registrades amb el nombre més gran de detalls que va poder reunir i, cosa sorprenent, fins i tot va arribar a elaborar una teoria sobre la propulsió de les misterioses naus de

l'espai, que en el seu llenguatge més planer estava perfectament d'acord amb la teoria del capità de la Força Aèria Francesa Jean Plantier, qui el setembre de 1953 va publicar un article a la *Revue Mensuelle de l'Armée de l'Air* on afirmava que era possible aplicar a cadascun dels àtoms (o nuclis atòmics) presents en un volum donat, una força proporcional a la seva massa, orientable i modulable a voluntat. L'autor francès ens parla clarament d'un sistema d'implosió com una solució al desplaçament d'aquestes naus suposadament extraterrestres.

L'onada de 1965

Al llarg de les dècades, en reunir un catàleg cronològic d'albiraments d'objectes no identificats, els investigadors

Un dels informes detallats elaborats pel principal testimoni dels casos de Mas Cabrit, a Les Franqueses del Vallès.

poden establir comparacions i extreure conclusions que difícilment hi podrien arribar si analitzessin cas a cas. És el fenomen de les onades, quan traspassa fronteres durant mesos, i els anomenats *flaps* (agitació) o l'acumulació de casos en un període i una zona geogràfica determinada que sobrepassa amb molt la freqüència habitual de la casuística del lloc.

Aquest fenomen sembla que es va donar entre abril i octubre de 1965 a la zona del Montseny si tenim en compte les més de 15 observacions acumulades als Arxius del CEI. I més si els contextualitzem respecte dels albiraments denunciats fins aleshores. A banda d'aquests hi va haver un altre cas poques setmanes abans de Pasqua de 1963.

Efectivament, el març de 1963 dos mecànics d'Arbúcies, trobant-se a la carretera que porta a Viladrau (actualment la C-25) a les 12 h de la nit, van ser sorpresos per un objecte allargat de color verd-groc que els va sobrevolar a uns 500 m per sobre els seus caps.

L'objecte, d'una mida aparent al de tres llunes plenes, va seguir una línia el·líptica equidistant a terra, provenint de Les Agudes i semblant incandescent al llarg dels 10 segons que va durar l'observació.

Els casos del Mas Cabrit, tot i acumular-se'n set en poc menys de sis mesos, s'han d'examinar des de la característica que el testimoni principal (i en algunes de les vegades, únic) va ser sempre el mateix, la qual cosa, sense treure'ls-hi credibilitat, deixa de respondre els mateixos paràmetres que podrien explicar el mateix nombre de casos observats per diferents testimonis, majoritàriament desconeguts entre ells. Això va passar al llarg de 1965 on els mateixos espectadors van comunicar directament al Centre d'Estudis Interplanetaris la seva experiència, sense donar-li publicitat, només quatre van sortir publicats a la premsa (i en un dels casos quasi 10 anys després d'haver ocorregut) i dos més van sortir

a la llum a butlletins especialitzats en ufologia, un de Barcelona i l'altre francès.

Però l'onada també es va deixar notar arreu del món. De fet la teoria de les onades havia estat clarament relacionada amb les oposicions marcianes. Cada dos anys i dos mesos el planeta Mart s'acosta a la Terra en el seu periple per l'espai. A aquesta posició se l'anomena Oposició i ja des d'un bon començament de la investigació del fenomen OVNI, els ufòlegs hi van trobar una correlació que van relacionar amb el que creien com a procedència de les suposades naus interplanetàries. Provenients del planeta Mart, aprofitarien la menor distància per arribar fins aquí. Cronològicament el primer a apuntar aquesta hipòtesi va ser el Major de la US Air Force Donald E. Keyhoe el 1949. Poc després ho farien, de forma independent, Óscar Rey Brea, el 1954, i el fundador i primer president del CEI, Eduardo Buelta, el 1955⁷. I precisament va ser en Buelta el primer a reconèixer la falsedat d'aquesta hipòtesi, en comprovar-se que l'oposició de 1961 no havia causat l'esperada onada.

Deslligades així les onades d'abastaments de les oposicions marcianes, els intents d'explicació es van tornar més racionals. Investigadors com Ballester Olmos (que fora soci del CEI a partir de l'any 1983) ja assenyalaren que el problema principal consistia a dilucidar si l'onada era una propietat inherent al fenomen OVNI, o una part accidental d'aquest, és a dir, si realment hi havia més observacions durant les onades o tan sols reflecteixen una convergència de denúncies, independent del nivell real de les manifestacions OVNI. Fèlix Ares (destacat soci als anys 70 de la delegació a Madrid del CEI) s'inclinà per creure que l'augment de denúncies responia a causes externes del fenomen, com podrien ser el contagi social, sigui per la influència dels mitjans de comunicació de masses o la mateixa psicologia dels testimonis.

Un OVNI triangular el 1967

El setembre de 1967 tenim un altre albirament al Montseny que el mateix Observatori del Turó de L'Home va facilitar a través d'una breu nota de premsa. El ja esmentat fundador del Centre d'Estudis Interplanetaris, Antoni Ribera, se'n va fer ressò⁸, però va ser un altre soci del CEI, el pastor evangèlic Eugeni Danyans, qui en va parlar àmpliament a partir de les seves pròpies investigacions⁹.

El misteriós ONI va ser observat el dimarts 26 de setembre de 1967, a les 16.30 hores, des de la Font de Briancó, lloc situat a uns 600 m al NNE del Turó de L'Home. En aquest cas els observadors van ser: el senyor García de Castro, director de l'Observatori del Turó de L'Home, a Santa Fe del Montseny (Barcelona); la seva esposa; el seu fill de vuit anys; i un veí del Montseny, amb qui es trobava el director al principi de l'observació. Posteriorment, el senyor García de Castro es va encaminar al Turó de L'Home, sense deixar de mirar l'objecte, des d'on va poder veure'l amb uns prismàtics de sis augments, i on va ser contemplat també per la seva família, ja esmentada.

El cel es trobava parcialment cobert per cirrus densos, que a partir de les 17 hores ocultaven intermitentment l'objecte, ja que es trobava a major altura que aquells, no participant del seu moviment de translació, el que prova que no estava impulsat pel vent. D'altra banda, la visibilitat era bona quan el cel no estava ocult pels núvols. El Sol es trobava a aquesta hora cap a ponent, mentre que l'objecte va romandre immòbil sobre la vertical dels observadors. La Lluna, per trobar-se en quart decreixent, es trobava sota l'horitzó. L'elevació de l'objecte sobre l'horitzó al principi devia ésser d'uns 85 graus cap al NE, sent de 90 graus al final de l'observació. L'altitud estaria compresa entre 12.000 i 15.000 metres, suposant que la seva grandària fos el d'una aeronau més

aviat gran. La seva velocitat pràcticament nul·la. No es va poder observar cap maniobra.

L'objecte va ser vist per última vegada a les 17.45, semi vetllat pels núvols, els quals es van espessir novament, ocultant-lo definitivament. Per tant, va ser observat per espai d'una hora i quart, encara que una altra persona que també ho va veure, i que es trobava a diversos quilòmetres de distància, va assegurar que a les 14.30 hores ja es trobava l'objecte sobre la vertical del Montseny. L'angle aproximat recorregut en una hora i quart, va ser d'uns 5 graus. A primera vista no es podia precisar la forma, però observat amb prismàtics de sis augments apareixia com un triangle isòsceles, brillant, blanc, d'aparença metàl·lica. En cas de no haver romàs immòbil, s'hauria confós amb una aeronau moderna, en forma de fletxa o delta. Les dimensions aparents aproximades serien les d'una desena part del disc lunar. El color era blanc, una mica més fosc als costats. La seva lluentor va disminuir molt en els últims moments de l'observació, pel cessament o disminució de la llum solar reflectida per la seva superfície. No va poder observar-se cap deixant ni cap altre rastre algun del seu pas. No es va observar tampoc cap pertorbació magnètica o similar.

1989, 1990 i 1991: l'OVNI era al Montseny

El 1998 l'Exèrcit de Terra espanyol va retirar el contingent militar que ocupava l'anomenat *Centre Tàctic de Transmissions* instal·lat al cim del Puig Sesolles des del 1974. El 2001 es va procedir a enderrocar la majoria de les instal·lacions militars i el 2003 es van retirar les antenes que encara hi quedaven.

Aquest complex militar va ser assenyalat com l'origen d'almenys tres albiraments ocorreguts els anys 1989, 1990 i 1991. I és que la seva àmplia senyalització lumínica

era visible kilòmetres enllà, tant en nits de gran nitidesa atmosfèrica com en d'altres d'inversió tèrmica.

El primer d'ells va ocórrer la matinada del 6 al 7 de març de 1989 i va ser àmpliament difós pels mitjans de comunicació, ràdio, premsa i també la televisió. Un equip mòbil de TV3 en va poder gravar imatges en directe. Guàrdia urbana de Barcelona i Sabadell, tècnics de la Torre de Control de l'aeroport de El Prat i nombrosos ciutadans anònims van ser testimonis d'una «massa de llum estàtica de forma lenticular (mida aparent d'uns 20 centímetres de llarg per 1 centímetre d'ample) i constituïda per múltiples punts lluminosos brillants blaus i blancs amb algun altre color més feble, que produïen intermitències».¹⁰

La matinada del 18 al 19 d'abril de l'any següent la Guàrdia Urbana de Barcelona va avisar a la de Sabadell sobre unes llums que es veien en la vertical d'aquesta darrera població. Les llums eren visibles des de Montjuïc. A Sabadell van constatar que les llums «espurnejants» es localitzaven en la zona del Montseny¹¹.

Article del *Diari de Barcelona* del 8 de març de 1989.

Antena en el Puig Sesolles des del Turó de l'Home.

Font: MeteoNubiScience per Ignasi Nubiola.

<<http://meteonubiscience.blogspot.com/2016/05/>>.

Un any més tard, l'abril del 1991 es van tornar a veure llums en la mateixa vertical, aquest cop per part d'una ciutadana francesa que circulava a l'altura de Sant Celoni. Tot i que en Plana Crivillent va apuntar pel primer succés diverses hipòtesis, pel segon cas va donar per fet l'enllumenat de la instal·lació militar del Puig Sesolles com a origen de l'albirament. Pel darrer, va ser en Ballester Olmos¹², llavors investigador del CEI, qui va atribuir al mateix enllumenat l'albirament de la conductora francesa. El cert és que les llums vistes el 1989 se situaven molt

El fenomen va durar un quart d'hora ahir a la matinada

Tres ovnis sobrevolen el Vallès i causen l'alarma entre els veïns Els llums blancs van desaparèixer al Montseny

Olga de Sa, corresponsal

SABADELL — La presència d'almenys tres objectes voladors no identificats que van sobrevolar el Vallès ahir a la matinada va causar l'alarma a la comarca. Tres llums amb forma de plat es van veure des d'alguns barris de Barcelona i, segons alguns testimonis, es van adreçar cap al Vallès. Van sobrevolar Sabadell, Terrassa i Mollet, i van desaparèixer sobre el Montseny.

El fenomen va tenir lloc cap a dos quarts de quatre de la matinada. La central de la policia municipal de Barcelona va rebre moltes trucades de veïns preocupats per l'existència al cel de tres formes lluminoses estranyes.

Molt ràpids i brillants

Segons fonts de la policia municipal de Montcada i Reixac, sembla que aquestes formes lluminoses eren d'una llum blanca molt brillant, que es desplaçava amb gran rapidesa. Les policies municipals de Sabadell, Terrassa i Montcada van rebre també trucades telefòniques advertint de l'existència d'aquestes figures lluminoses en forma de plat.

Fragment de la notícia del diari *Avui* del 19 d'abril de 1989.

per sota del cim on es trobaven les llums militars i un simple miratge superior per la inversió tèrmica només podia reflectir unes que es trobessin encara més avall. Però hi ha fenòmens de refracció i reflexió complexos que podien haver-hi contribuït (veure requadre de la pàgina 66 i 67). Ara bé, també és possible que el focus origen fos un altre molt més proper.

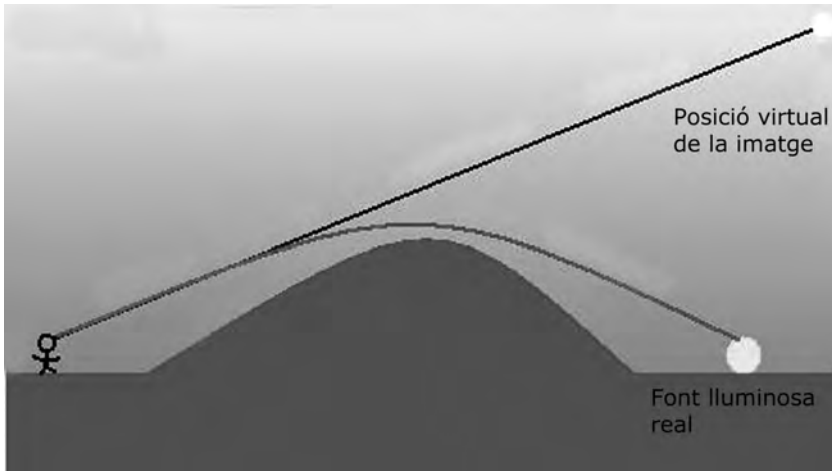
Notes

- 1 Ricardo Blasco Romero. *Jacques B. Bley*. Barcelona: Telstar, 1968. Sobre un estudi complet d'aquest llibre, l'autor i el biografiat podeu consultar: Juankar Moreno. (2018). «Ricardo Blasco Romero: ni Antonio, ni Ribera.. [en línia] Realidad Trascendental». Realidad trascendental [en línia]. 19 de novembre de 2018. Disponible a: <<https://realidadtrascendental.wordpress.com/2018/11/19/ricardo-blasco-romero-ni-antonio-ni-ribera>>. Consulta: 9 d'octubre de 2019.
- 2 El llibre ha estat reeditat el 2019 per Reediciones Anómalas.
- 3 Blasco Romero, op. cit., p. 66. El fet deuria passar entre 1934 i 1935.
- 4 Ibíd., p. 66-67.
- 5 «Objeto no identificado visto desde el Matagalls». *Diario de Barcelona* (8 octubre 1955).
- 6 Barcelona: Pomaire, 1966, p. 268-271
- 7 Eduardo Buelta. *Astronaves sobre la Tierra*. Barcelona: Oromí, 1955. El 2015 el CEI va realitzar una edició facsímil commemorativa d'obsequi.
- 8 Antonio Ribera. *Platillos volantes en Iberoamerica y España*. Barcelona: Pomaire, 1968, p. 419
- 9 Eugenio Danyans. *Platillos volantes en la actualidad*. Barcelona: Pomaire, 1969, p. 56-59. Reeditat amb el títol: *Ovnis: enigma del espacio*, Plaza & Janés, 1980.
- 10 J. Plana Crivillén. ¿OVNIs sobre Barcelona o fenómeno óptico? *Cuadernos de Ufología*, núm. 5. 1989, p. 22-23
- 11 Joan Plana Crivillén. «De nuevo las luces del Montseny se confunden con OVNis». *Cuadernos de Ufología*, núm. 9-10, 1990, p. 148-149
- 12 <http://www.paranormal-info.com/Le-temoignage-de-Martine.html>

Inversions tèrmiques i miratges

Una inversió tèrmica consisteix en una desviació del comportament atmosfèric de la temperatura respecte a l'altitud. Normalment, la temperatura de l'aire disminueix en augmentar aquesta. Durant una inversió, l'aire més càlid es manté per sobre de l'aire més fred. Aquesta situació pot donar lloc a un fenomen òptic conegut com miratge superior, el qual és relativament freqüent.

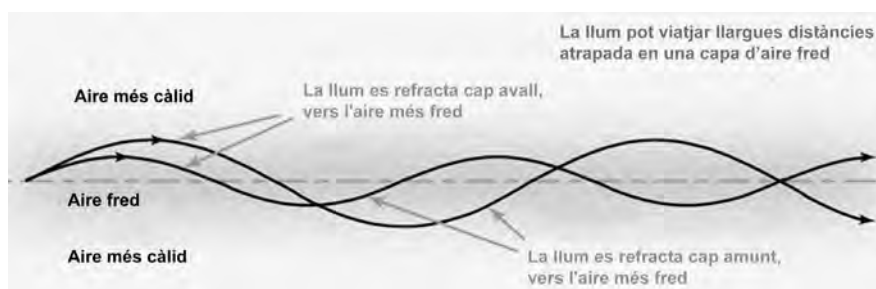
En passar per la inversió de temperatura, els raigs de llum es dobleguen, de manera que la imatge apareix per sobre de l'objecte real, d'aquí el nom de superior. Aquests miratges poden presentar certa estabilitat ja que l'aire fred no té tendència a pujar i l'aire calent no té tendència a baixar. Ara bé, poden patir fortes distorsions.

Esquema bàsic d'un miratge superior. La imatge virtual és la que hom observa i situa en un lloc inexistent.

Però la llum pot quedar atrapada en una capa freda de l'atmosfera i provocar un efecte de proximitat aparent, traslladant la imatge original de vegades a quilòmetres de distància. Naturalment també aquí es poden presentar importants distorsions.

L'especialista Robert G. Greenler va proporcionar una fotografia d'aquest fenomen tenint com a protagonista una serralada d'Alaska feta des d'una Universitat que es troba a 200 quilòmetres de distància. Robert G. Greenler. *Rainbows, Halos, and Glories*. Cambridge: Cambridge University Press, 1980, p. 168.

Esquema del comportament de la llum atrapada en una capa més freda de l'atmosfera.

Llum no identificada sobre Castelldefels l'estiu de 1958

Unidentified light over Castelldefels in the summer of 1958

Ramón Franquesa Freixas

Resum

Descripció d'una observació OVNI de l'any 1958 a Castelldefels, al Garraf, amb un senzill muntatge gràfic realitzat pel propi testimoni.

Paraules clau

Observacions ovni; 1958; Castelldefels; El Garraf; Catalunya.

Abstract

Description of a UFO sighting from 1958 in Castelldefels, El Garraf, with a simple graphic assembly graphic assembly made by the witness himself.

Paraules clau

Ufo sightings; 1958; Castelldefels; El Garraf; Catalonia.

Fa molts anys que vaig ser testimoni d'aquesta observació. Ara, 60 anys després, ho he enviat al CEI per a que ho publiqui als *Papers d'Ovnis*, al CEI al qual jo vaig pertànyer a finals dels anys 60.

L'observació

Va ser en companyia de dos amics nord americans, fills d'uns oficials de la VI Flota que ancorava al port de Barcelona i que vivien en un xalet a prop meu a Castelldefels. El 17 d'agost de 1958 vàrem acordar de passar la nit a la muntanya amb una tenda de campanya. A dos quarts de dotze vam veure una espècie de cometa o coet multicolor que passava silenciós i a gran velocitat per sobre del mar de Barcelona cap a Sitges. Vaig agafar un prismàtics i amb prou feina vaig poder veure el que he dibuixat y una boirina residual posterior, doncs va creuar el meu camp visual, uns 15 km. en 10 o 15 segons, d'aquí el càlcul de la velocitat: és a dir 1 Km/s segon signifiquen uns 3600 Km/h que, en aquells temps no agafava cap avió. A més a més, tinc molt clar que no era cap nau aèria d'origen terrestre perquè jo veia passar cada dia desenes d'avions que venien d'arreu del món per aterrar al Prat i tots en la direcció inversa a la que duia l'OVNI.

Els meus amics i jo ens vàrem acollonir fins al punt de plegar la tenda i anar-nos a dormir al jardí de casa meva. L'endemà el meu pare al·lucinava en veure la tenda plantada al jardí de casa.

Muntatge gràfic de l'observació del 17 d'agost de 1958 a Castelfels.

Dos fenòmens aeris singulars a Sant Feliu de Guíxols de finals del segle XVI

Two singular aerial phenomena in Sant Feliu de Guíxols at the end of the 16th century

Jordi Ardanuy^{1, 2}

¹ Universitat de Barcelona. ² Centre d'Estudis Interplanetaris.

Resum

Descripció de dos fenòmens aeris singulars del segle XVI recollits en un llibre manuscrit que es troba a l'Arxiu de la Corona d'Aragó procedent de l'antic monestir de Sant Feliu de Guíxols.

Paraules clau

Fenòmens celestes; observacions ovni; prodigis; presagis; 1588; 1589; Sant Feliu de Guíxols; Baix Empordà; Catalunya

Abstract

Description of two singular aerial phenomena of the 16th century from a manuscript book preserved in the General Archive of the Crown of Aragon from the old monastery of Sant Feliu de Guíxols.

Paraules clau

Celestial phenomena; omens; Ufo sightings; wonders; 1588; 1589; Sant Feliu de Guíxols; Baix Empordà; Catalonia.

El teòleg i historiador del món eclesiàstic Ernest Zaragoza Pascual, natural de Sant Feliu de Guixols (1944), escriu que a l'Arxiu de la Corona d'Aragó trobà dues notícies sobre fenòmens aeris singulars recollits al llibre manuscrit *Canalar con varias notas y noticias historiales* (1588-1611)¹, procedent de l'antic monestir d'aquesta població:

«En aquest llibre, un monjo anònim de l'època recull dos fets extraordinaris, succeïts a Sant Feliu al segle XVI i comprovats per gent del poble i pels monjos del mateix monestir, que s'assemblen a les aparicions d'ovnis de no fa gaires anys»².

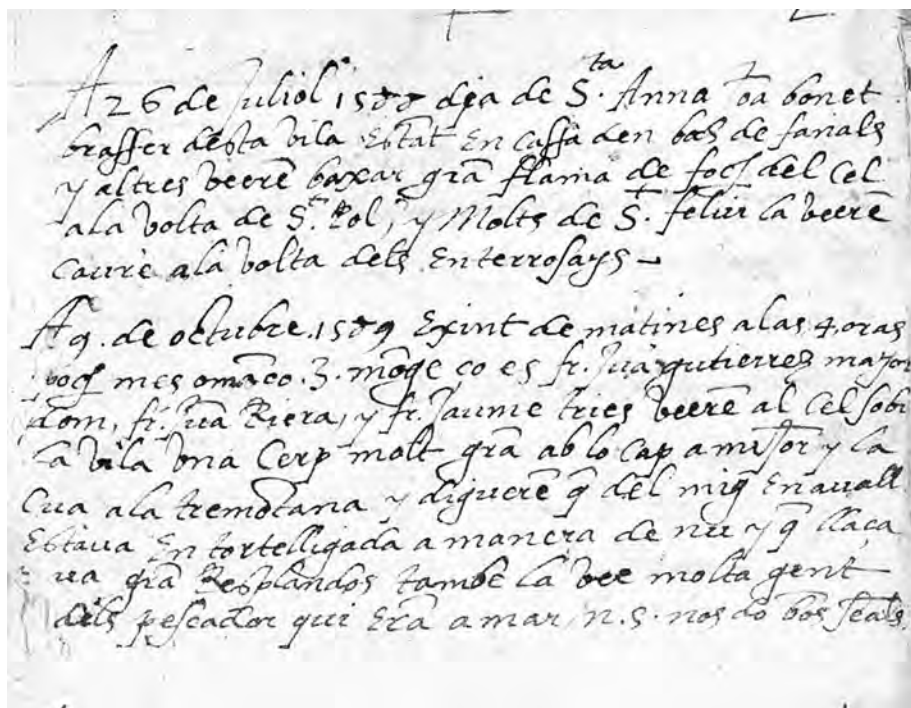
I afegeix una mica més endavant:

«Aquests testimonis demostren que l'aparició d'ovnis no és patrimoni del segle XX. Tal com ens n'assabenten els testimonis suara esmentats, ja els experimentà gent de Sant Feliu al segle XVI. De totes maneres, creiem que els presents són uns dels testimonis més antics a Catalunya del fenomen ovnis, avui conegut arreu del món»³.

El primer prodigi ens parla d'una flama de foc que baixant del cel es precipità entre Sant Pol i la Volta dels Enterrosaïs –actualment la Volta de l'Ametller– que fou presenciada des de Fenals d'Aro i des de Sant Feliu, el 26 de juliol de 1588. Per la descripció podria tractar-se d'un meteor extremadament brillant.

«A 26 de juliol de 1588, dia de Santa Anna, Joan Bonet, brasser desta vila estant en casa den Bas de Fenals y altres veeren baxar gran flama de foc del cel a la volta de St. Pol y molts de Sant Feliu la veren caure a la Volta dels Enterrosays».

El segon es refereix a l'aparició al cel la matinada del 9 d'octubre de 1589 d'una serp gegantina que emetia resplendors. Els testimonis foren un monjos que sortien de resar matines i diversos pescadors que eren a la mar. En aquest cas resulta més difícil d'identificar. Potser es tractava d'un *draco volans*, un drac volador, per dir-ho en una de les formes utilitzades al segle XVI, una aurora. De fet foren descrites de vegades com serps o dracs. Ara bé, aquest tipus de fenomen no és molt habitual a la nostra latitud.

Imatge del fragment del manuscrit *Canalar con varias notas y noticias historiales de 1593 a 1611*. - Arxiu de la Corona d'Aragó, ACA,ORM,Monacals-Hisenda, Volumes,1576

«A 9 de octubre de 1589, exint de matines a lcs 4 oras poc més o manco, 3 monges, ço es: fr. Juan Gutiérrez, mayordom, fr. Juan Riera y fr. Jaume Trícs, veeren al cel sobre la vila una cerp molt gran ab lo cap a mitjorn y la cúa a la tramuntana, y digueren que del mig en avall estava entortellegada a manera de nu, y que llençava grans resplandors; també la vee molta gent dels pescadors qui eran a mar. Nostre Senyor nos do bons señals».

Notes

1 ACA, ORM, Monacals-Hisenda, Volúmens, 1576, p 1.

2 Ernest Zaragoza Pascual. *Recull de documents i articles d'història guixolencs*. Vol II. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. (Scripta et documenta,; 84), p. 119.

3 Ibíd, p. 120.

Magònia als núvols de Perpinyà

Magonia in the clouds of Perpinyà

HGF

Resum

L'article tracta d'un incident OVNI que va passar el 1954 a Perpinyà i sobre el qual gairebé no hi ha informació. També hi ha una breu referència al llibre de Jacques Vallée *Passaport a Magònia*.

Paraules clau

Magònia; observacions ovni; tripulants; 1954; Perpinyà; Rosselló; Catalunya; Jacques Vallée.

Abstract

This article deal with a UFO incident that occurred in 1954 in Perpinyà and about which almost no information is available. There is also a brief reference to the book *Passport to Magonia* by Jacques Vallée.

Paraules clau

Magonia; ufo sightings; 1954; Perpinyà, Rosselló, Catalonia.

Aquelles persones que per edat ens hem introduït a la ufologia al segle XXI i, fins i tot, com és el meu cas, des que vaig descobrir els *Nou Papers* ens costa accedir a documents que no siguin fàcilment localitzables a Internet i els ignorem, de manera més o menys volguda. Recentment vaig poder accedir a la versió de *Passaport a Magònia*¹ de Jacques Vallée que l'editorial Plaza & Janes de Barcelona va publicar el maig de 1972, en plena Era daurada de l'ufologia catalana, amb traducció d'Antoni Ribera de qui ara descobrim que, malgrat ser un gran autor i pare de l'ufologia al nostre país, no era tan probe com s'havia suposat².

Passaport a Magònia està considerat per alguns com l'obra més important a la història de l'ufologia³ perquè va obrir les portes per a una nova interpretació del fenomen ovni fent veure la necessitat d'incloure components subjectius i culturals a la manifestació física objectiva del fenomen. Potser el seu punt de vista no es sostenible actualment en termes lògics i intel·lectuals, però cal convenir que hi ha una part de raó en l'afirmació de la importància de la seva aportació.

Magònia

Magònia és una ciutat llegendària del folklore medieval franc, ocupat per pèrfids mariners aeris. Situada als núvols, és l'hàbitat dels *tempestaris*, una mena de bruixots capaços d'enviar tempestes per arruïnar les collites, segons recull el bisbe carolingi Agobard de Lió el 815 en el seu tractat contra les supersticions i la creença que les tempestes tenien un caràcter màgic. A *Contra Insulsam Vulgi Opinionem de Grandine et Tonitruis* (*Contra les nècies opinions de la plebs sobre la calamarsa i el tro*), criticant la credulitat de la gent, que deia que existia una regió anomenada Magònia, on els vaixells, les úniques

naus de l'època, volaven entre els núvols i s'enduien els fruits de la terra que les calamarsades i les tempestes arrabassaven de la terra. Com a argument d'aquestes supersticions explica com va haver de salvar tres homes i una dona que estaven punt d'ésser morts, perquè la gent els considerava baixats d'un vaixell volador. Agobard considerava que Déu era l'únic amb controls sobre la meteorologia i, per tant, pensar el contrari no només era absurd sinó fins i tot pecat⁴. Les obres d'Agobard es van perdre fins que a l'any 1605 es va descobrir un manuscrit a Lió i va ser publicat per Papirius Masson. Magònia apareix també a l'obra de Henry de Montfaucon (1638-1673) *Le comte de Gabalis, ou Entretiens sur les sciences secretes*, una sàtira social publicada anònimament, però amb una forta influència posterior en el món de les ciències ocultes⁵.

Perpinyà: 27 de setembre de 1954

En la lectura del *Passaport a Magònia* en la versió d'Antoni Ribera m'aturo a la pàgina 246 perquè veig un cas en el Catàleg d'aterratges d'ovnis (1868-1968), el 159, que em crida especialment l'atenció: és el primer que trobo, si no m'he descomptat, que localitzo de Catalunya. Forma part de l'anomenat *flap* de l'Estat francès de 1954 del qual gairebé m'assabento de la seva existència en escriure aquestes línies. La descripció és breu, com les de les altres entrades:

27 de setembre de 1954

«Perpinyà. Un estudiant de batxillerat veié un objecte circular posat al terra. Eixiren d'ell dos éssers petits que tornaren a introduir-se a l'aparell que s'elevà. El testimoni patí una crisi nerviosa».

I com a referència *France-Soir* del 2 d'octubre de 1954 i el llibre d'Aimé Michel *Mystérieux Objets celestes*⁶.

Em faig el propòsit de no agafar el mòbil i mirar ràpidament a Internet abans. No, agafo la traducció de Ximena Gracés de Arteche publicada per Pomaire⁷ que, a l'igual de *Passaport a Magònia*, m'han deixat uns dies. El llibre està dedicat a l'onada esmentada de 1954 i a provar l'existència d'ortotènies. Segons Aimé Michel, les observacions d'OVNIs registrades en una mateixa jornada eren susceptibles de ser agrupades traçant una línia recta sobre el mapa, cosa que establia un símil amb les aerovies concretes. Així que els casos estan agrupats per dates i no resulta gaire difícil de localitzar: és a la pàgina 126.

«Sobre el camí de Lassus (suburbi de Perpinyà) cap a la mateixa hora, un vailet que anava a l'institut torna a casa seva tremolant de por: diu haver vist un objecte rodó posar-se al terra, dos petits éssers sortir d'ell, tornar a entrar després d'alguns segons i enlairar-se. Es tracta d'un gandul mentider? Com que sembla que està afectat per una commoció, criden un metge que diagnostica una crisi nerviosa»⁸.

Reconec que m'encanta el petit fragment i la pregunta retòrica absolutament passada de moda, «Es tracta d'un gandul mentider?». Però d'informació poca. Aquí ni tan sols s'esmenta a *France Soir*. Ara sí que hauré de llançar-me a la Xarxa com deia –suposo que encara ho diu– un professor de la Universitat de ... del qual no guardo gaire bon record. I com és després d'exhaurir les fonts en paper que tinc a mà, ho faré sense cap tipus de remordiment. No em salto la norma que per a aquesta ocasió m'he autoimposat.

Ara bé, en aquest cas la cerca resulta inútil. No trobo més informació, ni tan sols l'article original de *France Soir*, però descobreixo la magnífica pàgina de Patrick Gross sobre casos ovni⁹ i en la qual es detalla, en el cas que m'ocupa, en quins documents llibres i catàlegs apareix reflectit¹⁰, així com la seva possible explicació: un

helicòpter¹¹. Llegeixo en el mateix lloc que ha acumulat 1.820 casos sobre el *flap* de 1954. No són poca cosa. Un altre dia m'ocuparé de la resta de successos a Catalunya.

Notes

1 Jacques Vallée. *Pasaporte a Magonia*. Barcelona: Plaza & Janes, 1972. (Otros Mundos). Traducció de l'obra *Passport to Magonia: from folklore to flying saucers*. Chicago: Henry Regnery Company, 1969).

2 Juankar. Moreno (2018). «Ricardo Blasco Romero: ni Antonio, ni Ribera.. [en línia] Realidad Trascendental». *Realidad trascendental* [en línia]. 19 de novembre de 2018. Disponible a: <<https://realidadtrascendental.wordpress.com/2018/11/19/ricardo-blasco-romero-ni-antonio-ni-ribera>>. Consulta: 23 d'agost de 2019.

3 Xabier. «Pasaporte a Magonia». *Vikipedia* [en línia], 2017. «https://es.wikipedia.org/wiki/Pasaporte_a_Magonia». Consulta: 23 d'agost de 2019.

4 Henri Platelle. *Présence de l'au-delà. Une vision médiévale du monde*. Villeneuve-d'Ascq, Presses Universitaires du Septentrion, 2004, p. 105-108. Ramsay MacMullen, *Christianisme et paganisme du IVe au VIIIe siècle*, Paris, Les Belles Lettres, 1998, (Histoire). p. 140-141.

5 Compost per cinc discursos pronunciats per un mestre espiritual al seu deixeble, va ser considerada a principis de segle XVIII com un text rosacreu de naturalesa cabalista. Aquest llibre va ser el primer en llengua francesa a esmentar a les sílfides, una criatura elemental de l'aire, un dels motius pels quals ha tingut una notable influència en la cultura literària en aquesta llengua romànica. També va tenir un impacte elevat en el moviment ocultista de finals del segle XIX.

⁶ Aimé Michel. *Mystérieux Objets celestes*. Paris: Editions Arthaud, 1958. (Clefs de l'Aventure / Clefs du Savoir).

7 Aimé Michel. *Los misteriosos platillos volantes*. Barcelona: Editorial Pomarieu, 1964.

8 Ibídem, p. 126.

9 <https://ufologie.patrickgross.org>

10 Patrick Gross. «The 1954 French flap: September 27, 1954, Lassus-Perpignan, Pyrénées-Orientales». Versió 1.5 *UFOs at Close Sight* [en línia]. 30 de juliol de 2019. <<https://ufologie.patrickgross.org/1954/27sep1954perpignan.htm>>. Consulta 26 d'agost de 2019. També hi ha una versió en francès. Diu exactament el mateix.

11 Patrick Gross. «The 1954 French flap: September 27, 1954, Lassus-Perpignan, Pyrénées-Orientales». Versió 1.5 *UFOs at Close Sight* [en línia]. 30 de juliol de 2019. <<https://ufologie.patrickgross.org/1954/27sep1954perpignan.htm>>. Consulta 26 d'agost de 2019.

El meteorit del Turó de la Peira de 1969

The Turó de la Peira meteorite of 1969

Jordi Ardanuy^{1, 2}

¹Universitat de Barcelona. ²Centre d'Estudis Interplanetaris.

Resum

L'article analitza la suposada caiguda d'un meteorit al Turó de la Peira, a Barcelona, el 1969; els escrits a la premsa de l'època; i els articles publicats durant anys per José Antonio Lamich, qui creia que havia trobat evidències de vida extraterrestre en el material analitzat.

Paraules clau

Meteors; meteorits; 1969; Barcelona; Barcelonès; Catalunya; José Antonio Lamich.

Abstract

This paper analyzes the alleged fall of a meteorite in Turó de la Peira, in Barcelona, in 1969; the writings in the press of that moment; and the articles published for years by José Antonio Lamich, who thought that he had found proofs of extraterrestrial life in the analyzed material.

Paraules clau

Meteorites; meteoroids; 1969; Barcelona; Barcelonès; Catalonia; José Antonio Lamich.

Observació del meteorit i recollida de material

La nit del dimecres 3 al dijous 4 de setembre de 1969, la mare de José Castillejos veié caure «relativament a prop de la seva casa, una bola de foc no excessivament gran»¹. A l'endemà explicà al seu fill el que havia vist. Llavors, José Castillejos Ortiz (1939-2000) anà cap al lloc indicat, en una part despoblada del Turó de la Peira i «després de força cercar, malgrat les nombroses referències de les qual disposava (edificacions aïllades, pals de conducció elèctrica, etc.) trobà un material petri encastat a la superfície muntanyosa que encara era calent»².

Després de recuperar gran part del suposat meteorit, es dirigí amb ell a la impremta, en la qual treballava com a caixista, la Sociedad General de Publicaciones, que es trobava al carrer Comte de Borrell, 243-249. Ara bé, aquesta empresa imprimia la revista *Algo*, una publicació bimensual dedicada a informar sobre novetats científiques, tècniques i culturals d'una manera molt divulgativa. Aquesta capçalera tenia en aquells moments com a subdirector el periodista Josep Maria Armengou Marsans (1934-2005), apassionat per les temàtiques esotèriques i paracientífiques com ara el tema ovni, la parapsicologia o l'hermetisme. De la seva mà, *Algo* inclogué articles sobre aquestes matèries, una secció sobre ovis i correspondència dels lectors centrada en aquestes temàtiques.

Quan José Castillejos mostrà el material que havia recuperat, li suggerí que el dugués a la revista per si tenia cap valor, cosa que va fer. Així ho relatà la pròpia revista:

«De la impremta passà immediatament a la nostra redacció i, després de les breus explicacions de José Castillejos Ortiz, i tenint-ne prou en veure les

mostres, ens convencérem immediatament de la possibilitat que es tractés d'un meteorit, coneixedors ja de molts d'altres. Tanmateix, havia que fer les corresponents anàlisis i ens quedàrem amb diverses porcions (prop d'uns 500 grams)»³.

Mitjans d'informació

Des de la redacció d'*Algo* es decidí seguir un doble camí d'acció. D'una banda, s'informà a l'agència de notícies Europa Press. Com a conseqüència «al dia següent els periòdics de Barcelona publicaven la foto de José Castillejos Ortiz amb els fragments de meteorit»⁴.

Ara bé, en realitat no tota la premsa es feu ressò de la de la notícia. Per exemple, *La Vanguardia* i el *Noticiero Universal* no sembla pas que en diguessin absolutament res. Sí s'ha trobat la nota de l'agència al *Diari de Barcelona*⁵ –llavors amb el títol espanyolitzat– i a *El Correo Catalán*⁶, en aquest segon cas reproduint una fotografia d'agència del protagonista (figura 1):

«"Una gran resplendor corregué vertiginosament i un objecte xocà contra el terra, fins a quedar encastat". Amb aquestes paraules narra el senyor José Castillejos Ortiz, de 30 anys, caixista d'ofici, la visió que tingué la seva mare, dimecres passat, mentre es trobava abocada a la finestra del seu habitatge.

"La meua mare em posà en antecedents del que havia presenciats, i l'endemà vaig decidir recórrer els voltants de la casa, situada al Turó de la Peira, per si en trobava algun indici. De sobte, trobí uns trossos d'una estranya roca incrustats a la terra i comencí a furgar per arrencar-la. Poguí comprovar que estava molt calenta, tot i que havia plogut recentment".

El senyor Castillejos ha mostrat els fragments del presumpte meteorit. Es tracta d'un mineral de color verdós, del qual assegura el seu descobridor que pesa actualment molt més que en el moment d'agafar-lo del terra.

“Al voltant de la pedra poguí veure uns animalons blancs, però no em decidí a agafar-los”, ha dit a un redactor d'Europa Press’.

La pedra ha estat posada en mans d'especialistes perquè determinin la seva composició i procedència. Fins que no es verifiqui aquest dictamen qualsevol presumpció pot resultar aventurada»⁷.

La notícia transcendí fora de les nostres fronteres. El diari ABC publicava la notícia, tant en l'edició de Madrid

Figura 1. Fotografia de José Castillejos d'Europa Press.
Font: Correo Catalán, 7 de setembre de 1969, p. 23.

(dia 9) com la de Sevilla (dia 10). Versem el text que és el que s'ha donat a conèixer els darrers anys a través d'alguns blogs, atesa la seva facilitat d'accés mitjançant l'hemeroteca digital en línia del diari:

«Al Turó de la Peira, barri barcelonès, en José Castillejos Otiz, de trenta anys, trobà als voltants del seu domicili trossos d'una estranya roca incrustats al terra, de manera que hagué de furgar al terreny per a extreure'ls i comprovà que eren calents, a pesar de la pluja recent caiguda. Es tracta d'un mineral color verdós que ha augmentat de pes des del moment en el qual els fragments s'agafaren del terra. Al voltant de la pedra, segons assegura el senyor Castillejos, hi havia uns bitxets blancs que no s'atreví a recollir. La caiguda fou presenciada per la seva mare, que durant la nit veié primer una gran resplendor, després un objecte que queia incrustat al terra. Al matí, en José Castillejo es dedicà a cercar-los fins que els trobà. Els fragments estan sent examinats pels tècnics per a comprovar si es tracta d'un meteorit»⁸.

Caiguda i recuperació de meteorits

Els meteorits –de vegades anomenats també aeròlits– són cossos naturals originats fora de la influència gravitatòria de la terra que sobreviuen de l'impacte amb la superfície del planeta. Quan entren a l'atmosfera terrestre, la fricció, la pressió i les interaccions químiques provoquen que s'escalfin, emetin llum, allò que es coneix com un meteor, estrella fugaç o bòlid.

Els meteors són causats per partícules que van des de la grandària d'un petit còdol fins a un gra de sorra.

Majoritàriament acostumen a tenir un pes de menys d'un parell de grams. Els d'origen asteroide poden estar compostos per material dens pedregós o bé, una minoria, metàl·lic; mentre que els d'origen cometari, que són la major part, tenen densitats baixes i estan compostos per un conglomerat de materials.

La majoria dels meteorits es desintegren a l'atmosfera terrestre. Això no obstant, es considera que anualment impacten al planeta unes desenes, sense que s'arribi a les dues centenes, dels quals es recupera amb el pas del temps un 6% aproximadament. A Catalunya, l'estimació ofereix una xifra d'un impacte cada cinquanta anys. De fet, si es consulta la base de dades internacional de la Meteoritical Society⁹, ofereix dades de 5 meteorits identificats corresponents al període entre 1704 i 1905. Pel que fa als meteorits recuperats com a conseqüència de l'observació de la caiguda, la xifra cau a una estimació mitjana d'un cada 100 o 200 anys.

D'altra banda, en contra del que la gent creu, els meteorits que impacten a la terra estan freds en comparació amb la temperatura ambient. La raó és que arriben de l'espai exterior amb una temperatura per sota dels -250 ° C. En entrar a l'atmosfera, la fricció escalfa la superfície exterior fins a vaporitzar-la. Però el trànsit és tan ràpid que no hi ha temps per tal que la temperatura de l'interior augmenti considerablement. A més a més, els meteorits petris no condueixen la calor i quan s'escalfen, acaben trencant-se, exposant les superfícies interiors encara fredes. Fins i tot els meteorits metàl·lics grans poden trencar-se. Ara bé, els escassos meteorits de ferro relativament petits que ens arriben, es mantenen units i presenten altes temperatures.

Els meteorits van ara força cercats. Fa 50 anys gairebé només es podien trobar als museus, i eren objectes ben preuats, especialment per la seva relativa escassetat. A l'actualitat es poden adquirir comercialment.

Distribució de les mostres des de la redacció d'*Algo*

En paral·lel a la divulgació de la notícia, des de la redacció de la revista s'intentà que el material fos analitzat:

«Es feu arribar un tros a les esferes competents de Barcelona; un altre mitjançant Màrius Lleget a l'INTA; i, un tercer el lliuràrem personalment als representants del CEOSI de la Casa d'Almeria de Barcelona»¹⁰.

La referència a les esferes competents de Barcelona volien dir la Universitat de Barcelona. D'altra banda, el citat Màrius Lleget Colomer (1917-1988) fou un popular divulgador de temes de l'espai que col·laborava habitualment amb la revista. Per la temàtica que tractava, havia tingut contactes amb l'INTA, un organisme públic espanyol encarregat de projectes d'investigació espacial i aeronàutica. Finalment el Centre d'estudis d'objectes sense identificar era un grup de persones interessades en el tema OVNI que tenien la seva seu a la Casa d'Almeria a Barcelona, al carrer Sant Lluís 64. El CEOSI disposava d'un microscopi instal·lat a l'àtic de la casa regional¹¹. Cal considerar, que ara fa cinquanta anys l'interès pels vols a l'espai i els anomenats objectes voladors no identificats era enorme: el tema estava en plena eferlescència. El juliol d'aquell any s'havia trepitjat per primer cop la Lluna; i la presència a la premsa de platets voladors –com llavors encara sovint s'anomenaven– era molt habitual¹², fins i tot a les portades. Al novembre d'aquell mateix any, vingué convidat a Barcelona el doctor Hermann Oberth, considerat un dels pares de l'astronàutica... Així que, la revista *Algo* que com hem dit divulgava notícies en cada número sobre aquestes qüestions, mantenia relacions fluides amb les entitats que s'ocupaven d'aquells temes,

llavors el CEOSI i el Centre d'estudis interplanetaris (CEI), amb la particularitat que el primer disposava d'un rudimentari laboratori d'anàlisi.

L'article d'*Algo* continuava facilitant el seu punt de vista:

«Pocs dies més tard es publicava a la premsa barcelonina una nota conforme no es tractava d'un meteorit, sinó d'un simple tros de vidre fos. Això era el que deia en principi i “*de visu*” un catedràtic universitari.

[...]

Transcorregueren uns dies més i la premsa publicà una nota aclaridora del catedràtic al·ludit, que manifestava que no havia afirmat que fos vidre fos, [sinó] haver dit només que se semblava al vidre fos i que serien les anàlisis les que determinarien, donant a entendre que hi havia la possibilitat que efectivament fos un meteorit»¹³.

La nota esmentada s'ha trobat publicada al *Tele eXpres* el dia 11 i al *Diari de Barcelona* (DdB) el dia 12, però amb alguna diferència significativa. Aquest és el primer text:

«Sembla ser que aquelles pedres “misterioses” que foren trobades per un veí del Turó de la Peira, no formaven part de cap meteorit. Aquesta és la impressió de “*visu*” del catedràtic de Cristal·lografia i Mineralogia de la nostra Universitat, doctor Font Altaba.

Això no obstant, s'estan realitzant unes anàlisis, el resultat de les quals es desconeix de moment, que determinaran exactament de què es tracta. Segons la impressió del doctor Font, pot tractar-se d'uns residus de vidre fos que algú abandonà en el lloc esmentat. El fet que aquests pedrots estiguessin

encara calents quan el senyor Castillejos Ortiz els recollí, malgrat que havia plogut abundantament aquell dia, no significa res anormal, ja que el vidre fos pot conservar la calor, tot i haver-hi ciagut una certa quantitat d'aigua»¹⁴.

Però en canvi la notícia del *DdB* era molt més taxativa en les suposades paraules de Font Altaba:

«No són part d'un meteorit les pedres trobades dies enrere per un caixista barcelonès, a la barriada del Turo de la Peyra [sic], segons ha manifestat el catedràtic de Cristal·lografia i mineralogia de la Universitat de Barcelona, doctor Font Altaba, un cop analitzat el material.

D'acord amb la versió de doctor Font, l'objecte pot tractar-se de residus de vidre fos que algú abandonà en el lloc esmentat. Quant a les declaracions de l'autor de la troballa, senyor Castillejos Ortiz, que les pedres estaven calentes malgrat la intensa pluja caiguda recentment a la ciutat, pot justificar-se el fenomen degut a que el vidre fos pot conservar la calor.

Posteriors anàlisis determinaran la naturalesa exacta del mineral»¹⁵.

La contundència de la redacció d'aquest darrer rotatiu obligà Font Altaba a escriure una carta d'aclariment al diari que es publicà el dia 18, que és la nota esmentada per l'article d'*Algo*:

«Senyor director:

En el número 218 del seu periòdic aparegué una gasetilla amb el títol de «No eren meteorits les pedres trobades al Turo de la Peira», en la qual se m'atribuïa tan rotunda afirmació. He d'indicar-li

que si bé un examen superficial d'aquestes mostres semblen indicar que efectivament no es tracta d'un meteorit, res pot afirmar-se fins que no s'hagin acabat els estudis difractomètrics i espectrogràfics en curs, i que, per tant, mai he fet l'afirmació que se m'atribueix.

Quan s'acabin les recerques, no deixaré de comunicar-li les conclusions obtingudes.

Rebi una cordial salutació de M. Font-Altaba, catedràtic de Cristal·lografia i Mineralogia».¹⁶

Però el cert és que mai es van publicar cap tipus de resultat.

Intervenció del CEOSI

El CEOSI va fer una primera anàlisi que fou publicada per la revista. Aquestes foren les dades facilitades que aquí hem enumerat i sintetitzat:

1. L'examen a ull mostrava que la matèria pètria incrustada a la superfície del fragment del qual disposaven tenia unes vores arrodonides, cosa que es considera una prova del fregament atmosfèric. D'altra banda, una esquerda diagonal la interpretaven resultat d'un brusc refredament.
2. L'observació amb un ocular de 900 augments mostrava partícules molt fines que identifiquen amb pirita. A la superfície hi havia una gran quantitat d'esferolits granuloses.
3. La part interior era negrosa i estimaven que estava formada per quars solidificat que atribueixen a un lent refredament. També observen partícules cristal·litzades de calci de color blanc. També observaren certs vestigis que els recordava la

molibdenita. A més a més, detecten l'existència de material que els recordava la cristal·lització d'un insecticida.

4. Del que s'ha dit estimaven que no podia ser un rebuig de vidre fos, com s'havia assenyalat, puix que, segons el seu parer, no semblaria tan homogeni, ni amb matèries pètries incrustades a la superfície, atès que el seu refredament hagués provocat que s'haguessin enfonsat en el quars; i que els esferolits no serien tan arrodonits, sinó allargats.

Conclouen l'informe proposant que l'origen del meteorit podia ser la «pluja d'estels fugaos de la constel·lació de Perseu, que té la seva plenitud del 5 al 15 de setembre»¹⁷. L'informe el signa «El secretari» del CEOSI, sense identificar cap nom. Però sabem que el càrrec l'ostentava José Antonio Lamich Cámara¹⁸ (1939-2009), persona de formació autodidàctica i interessada activament en l'anomenada criptohistòria i les temàtiques paranormals¹⁹.²⁰ L'article es completava amb una imatge del meteorit (figura 2).

Segon article d'Algo

La segona contribució sobre el tema a la revista, anava signat simplement l'acrònim de l'associació: «CEOSI»²¹. L'article comença explicant la visita al domicili de José Castillejos i al lloc on havia trobat el material. I els hi parlà del resultat de la seva relació amb la Universitat de Barcelona:

«Ens relatà, entre d'altres coses, la seva insistència a la càtedra de Geologia de la nostra Universitat, per tal que analitzessin els fragments que ell, personalment, havia dut pocs dies després del seu

descobriment.

A la mateixa, li anaren donant unes explicacions indeterminades fins que finalment li indicaren que passés per la citada [càtedra], perquè tenien que explicar-li els detalls observats en la seva anàlisi.

Personant-se el dimarts, dia 7 d'octubre, li manifestaren que, efectivament, es tractava d'un meteorit, però que al seu interior existia una matèria desconeguda i que ignoraven la seva composició, perquè no comptaven amb l'instrumental adequat per a prosseguir amb l'anàlisi»²².

Figura 2. Fotografia publicada per la revista *Algo* d'alguns fragments del meteorit.

La indignació dels membres del CEOSI és prou evident:

«Increïble.

La persona en qüestió troba un meteorit, sent la curiositat d'esbrinar “què és” i, plena de bona voluntat i desitjos de contribuir a una millor contribució al coneixement de “les coses del cel”, es dirigeix a una Universitat, on se suposa que treballen uns experts en diverses branques de la ciència i de l'ensenyament.

Però ves per on que aquí no existeix l'*instrumental*²³ necessari i li indiquen que es dirigeixi a l'Observatori Meteorològic, on el podran analitzar degudament...»²⁴.

Cal suposar que l'Observatori meteorològic esmentat era el Fabra –no n'hi cap d'altre– que, atesa la seva especialització, en cap cas comptava llavors ni ara amb material per a aquest tipus d'anàlisi, fet que coneixia perfectament Manuel Font Altaba (1922-2005) i qualsevol altre acadèmic de l'àrea de geologia.

El Dr. Font (figura 3), fou un dels científics catalans més significatius i influents de l'època, que arribà a ser alcalde en funcions de Barcelona entre gener i abril de 1979. Com a professor i investigador es distingí per la seva capacitat de crear un equip d'experts al seu voltant; la interdisciplinarietat en la seva formació i la dels seus col·laboradors; i, pel seu enginy per a contrarestar les deficiències en l'equipament de les universitats catalanes. Aquestes mancances les resolva, per una part aconseguint cessions temporals de prova per part de cases comercials. Una altra manera era utilitzant els seus contactes internacionals, aprofitant els seus freqüents viatges i els dels seus col·laboradors, per a realitzar anàlisis i mesures en universitats europees²⁵. Per tant, encara que no comptés en aquell moment amb els millors

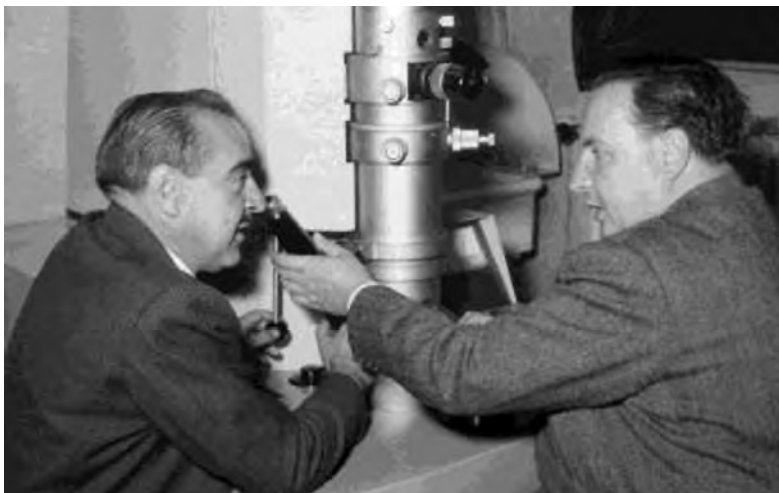

Figura 3. Manuel Font, a la dreta, amb el gemmòleg Josep Maria Bosch Figuerola vers l'any 1970.

equips de difracció, fluorescència i òptica cristal·lina, no hi ha dubte que disposava de recursos per a continuar la recerca si ho hagués considerat necessari. Tot això posa en dubte que els fets anessin explica José Castillejos, segons l'article del CEOSI.

Evitem la descripció detallada de l'anàlisi química del CEOSI publicada a *Algo*.

L'article considera que atenent a la constitució pètria del material, l'esponjositat de la composició i aspecte, i la gran quantitat de quars, el meteorit és d'una «naturalesa ben poc comuna, per no dir única»²⁶. I a partir de la composició suggereixen que en lloc de ser les restes d'un Perseid, podria tractar-se d'un fragment de la massa del cometa 1862III²⁷, sense presentar cap argument convincent.

L'article conclou preguntant-se el perquè de cadascun dels resultats obtinguts en les proves químiques que els

hi sembla intrigant i fan saber que, per manca de més mitjans, han de paralitzar els seus estudis.

Darrer article d'Algo

El maig de l'any següent es publicava un tercer paper, en aquest cas signat per J. Inglés i J. A. L., inicials de José Antonio Lamich. La contribució del CEOSI se centra en la identificació dels sediments obtinguts amb l'anàlisi ja esmentada:

«Així doncs, s'ha aconseguit comprovar que aquests es corresponen amb allò observat a la sedimentació de l'orina [...] Això ens demostra un cop més la gran força teòrica que la Naturalesa consta d'uns elements que es troben repartits per tot l'Univers»²⁸.

L'article es completa amb la reproducció d'unes imatges realitzades amb microscopi i ocular de 300 augments «per corroborar tot allò mencionat» de les quals oferim una (figura 4).

Hipergea

En dissoldre's el CEOSI poc temps després, José Antonio Lamich (figura 5) es quedà amb el material que no s'havia utilitzat en les anàlisis químiques. D'altra banda, continuaria la tasca d'articulista a la revista *Karma-7* (1972-2000), la primera dedicada exclusivament a temes de tipus ocultistes i paranormals; i que tingué com a primer director Josep Maria Armengou, quan hagué de marxar d'Algo el 1971. A Karma-7 Lamich fou coordinador de redacció i publicà en el seu segell editorial el llibre *Las incógnitas del tercer planeta* (1975). L'any següent

veié la llum *El Triángulo de los dioses* (1976), editat a Barcelona per Producciones Editoriales²⁹.

És en el primer d'aquests volums on Lamich escriu sobre el cas del Turó de la Peira en el capítol 5, dedicat als meteorits i ens diu que:

«El 4 de setembre³⁰ de 1969 arriba al meu poder, per mediació del meu amic Armengou, un fragment del que sembla, i en contra de les opinions dels catedràtics, era un meteorit que caigué a la veïna muntanya barcelonesa del Turó de la Peira. M'advertí les declaracions negatives d'un catedràtic

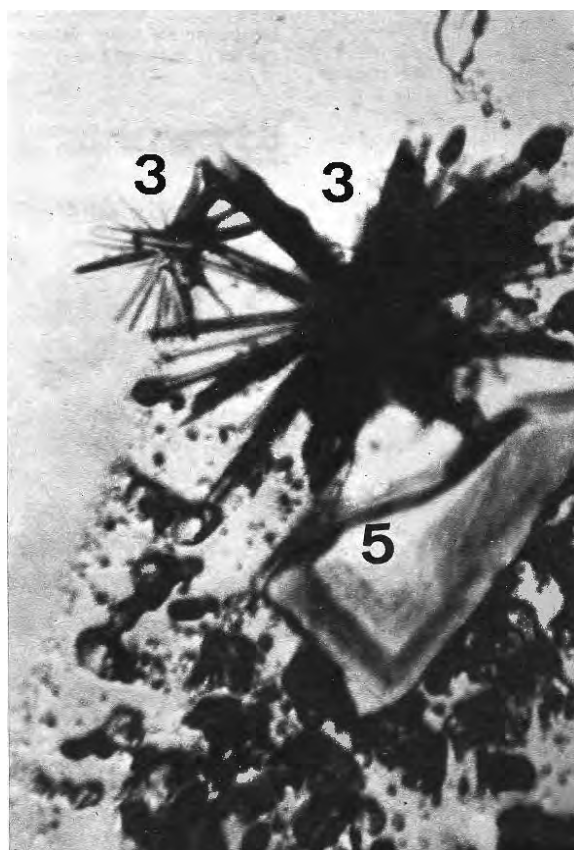

Figura 4. Una de les imatges publicades per la revista *Algo* de l'anàlisi del CEOSI.

de petrografia. Només veure el fragment em doní compte perfectament que no es tractava, ni en el pitjor dels casos, d'un fragment de vidre fos. Em dediqué, així, a una exhaustiva anàlisi dels fragments que posaren a les meves mans»³¹.

L'autor explica les seves recerques, coincidents en general amb allò publicat a *Algo* uns anys abans, i acaba assenyalant «com a colofó de la història el que, al final i públicament, es reconegué pels catedràtics de paleografia, que efectivament, es tractava d'un meteorit»³². Val a dir que nosaltres no hem trobat en cap lloc aquest reconeixement

Lamich crearà la revista *Hipergea* el 1978, una publicació per a especialistes en temes paranormals, no pas per al gran públic³³.

Durant la vida de la revista que desaparegué finalment l'any 1994, Lamich és l'autor de la major part de les contribucions, però hi participà la seva dona Nieves Villegas Amado, i fins i tot la seva filla Marina. Alguns

Figura 5. Lamich, a la redacció de la revista *Karma-7*, el 7 de febrer de 1975.

dels articles anaven signats per l'Equip Hipergea, malgrat estar escrits també per Lamich. El que és cert és que alguns metges, biòlegs i químics col·laboraren en algunes anàlisis i experiments formant un col·lectiu molt heterogeni i poc estable que fou més o menys actiu entre 1977 i 1992³⁴.

Naturalment el tema del meteorit havia quedat totalment oblidat quan la premsa deixà de tractar el tema. Per als més apassionats les publicacions a *Algo* del CEOSI mantingueren l'interès alguns mesos, però després s'esvaí. Perquè de fet, en realitat es tractava de la caiguda d'un meteorit, no de l'aterratge d'una nau extraterrestre... Bé, per a tothom menys per a Juan Antonio Lamich: hem trobat set articles seus³⁵ a la revista *Hipergea* al llarg dels vuitanta i escaig números de la publicació³⁶, cosa que mostra l'interès i fascinació que tingué per a ell.

El primer escrit el trobem en el número 6 de la revista, publicat el juny de 1979³⁷. L'autor repassà breument la història del meteorit tot afirmant que en un «primer estudi, fou catalogat com a fragment de “vidre fos” per un catedràtic de petrologia. Més tard, reconegué que es tractava efectivament d'un meteorit»³⁸. I una mica més endavant escrivia:

«El cert és que després de diversos mesos de continúes anàlisis i amb mitjans més o menys adequats, demostrà que es tractava d'un meteorit ESPECIAL, per molts motius que més endavant detallaré. I també és cert que després d'aquestes anàlisis i la seva posterior comunicació als mitjans informatius, els catedràtics en Petrologia sol·licitaren mostres del meteorit, procediren a la seva “minuciosa” anàlisi i determinaren que, efectivament es tractava d'un meteorit»³⁹.

Anys després encara donaria més detalls⁴⁰:

«Diverses mostres del mateix es portaren a la Universitat de Barcelona on, al Departament de Petrologia, després d'uns minuts d'observació, fou retornat al·ludint que es tractava únicament de trossos de rebuig de vidre fos.

Fou llavors quan em lliuraren diverses mostres per a la seva posterior anàlisi.

Fou llavors, quan després d'una setmana, determiní que es tractava d'un meteorit que contenia ferro, níquel, ferroníquel, quars, silici i tectita en gran quantitat.

Davant la publicació dels resultats el Departament Universitari de Barcelona, sol·licità més mostres per al seu posterior examen.

Passats diversos dies, es confirmà pel mencionat departament que realment es tractava d'un meteorit que contenia els elements descrits per mi, a part d'altres que no s'havien pogut determinar»⁴¹.

Ja hem vist abans com el propi Lamich assenyalava el 1975 que li havia lliurat l'exemplar a Armengou el dia 4 de setembre⁴², el de la troballa. A més a més, la línia de temps que coneixem no sembla encaixar amb aquesta descripció. La notícia a la premsa sobre el meteorit veia la llum el 7 de setembre. Com s'ha vist, el dia 11 el *Tele eXpres* publicava l'opinió de Font Altaba sobre que no era un meteorit, basada en una mera observació visual. Set dies després apareixia la seva carta de protesta al *Diari de Barcelona* en la qual explicita el tipus de recerca que pensava fer. En canvi, la primera anàlisi de José Antonio Lamich i el CEOSI no apareix fins el dia 1 d'octubre. I no es menciona la composició fins a un mes després. Precisament en aquest número d'*Algo* s'explica com s'havien desfet el 7 d'octubre a la Universitat de Barcelona d'un insistent José Castillejos. Amb aquestes dades, sembla que l'afirmació de José

Castillejos al CEOSI que Font Altaba –i el seu equip– considerava que era un meteorit, junt amb la carta a Tele eXpres, són les fonts en les quals Lamich basa que «públicament, es reconegué pels catedràtics de paleografia, que efectivament, es tractava d'un meteorit»⁴³. Lamich no és gaire curós amb les dates ni en la descripció del procés de publicació de notícies. En realitat només l'interessa el fet que ell és el responsable d'haver determinat que es tractava d'un meteorit. I no d'un qualsevol...

Lamich torna a explicar al lector les anàlisis realitzades el 1969 i llavors passà a exposar-ne un de nou realitzat per ell el 15 de març de 1979:

Sobre el fragment de meteorit que encara tinc en el meu poder, aprecí una bombolla de 1,5 cm de diàmetre. Es troba a la zona on el quars està petrificat. Existeixen més bombolles, però de mida més gran i no desitjo rebentar-les⁴⁴.

Després d'enfonsar-la procedeix a observar i aplicar-ne alguns àcids. Finalment ens explica que acabà apareixent «davant del meu camp de visió “quelcom” que em deixà perplex. Es tracta d'una forma molt ben definida, de color transparent»⁴⁵.

I una mica més endavant aclareix:

«Estic segur que em trobo davant d'un microorganisme o MICRÒSPORA, que ja existia al meteorit, abans de penetrar a l'atmosfera del nostre planeta.

Durant catorze dies, em poso en contacte amb biòlegs experts, amb objecte de determinar si existeix algun tipus de microorganisme o espora, similar a la meua primera impressió.

Un biòleg amic, molt interessat pel descobriment,

procedeix a examinar la plaqueta.

És aquí, en aquest instant, quan ocorregué el que jo anomenaria com accident greu. En aplicar el màxim augment (1.500 diàmetres), i en el seu afany de col·locar la càmera fotogràfica per a estudiar després la possible porositat de les espícules que solcaven tot l'objecte.

Llavors [...] la placa, per la pressió de l'objectiu, es trenca en quatre trossos, desapareixen completament la "prova" de la prova.

No fa falta dir que procurarem per tots els mitjans, recollir tots els fragments i examinar si la "micròspora" estava en algun d'ells. No era així i donarem per perduda la nostra espora.

Ara, quan acabo aquestes línies, penso que he d'anar fragmentant els 15 cm. cúbics que encara tinc del primitiu meteorit»⁴⁶.

Destruïda la prova es limita a oferir un esquema de la micròspora (figura 6).

El març de 1984 Lamich publicava un segon article, en aquest cas d'una sola pàgina, sobre les noves anàlisis realitzades el novembre anterior. L'autor ens diu que ha obtingut filaments fibrosos de diòxid de silici i que no coneix de l'existència de cap meteorit amb aquestes formacions. I recorda als lectors «que al meteorit del Turó de la Peira es localitzà tectita i una micròspora cristal·litzada»⁴⁷.

Només quatre mesos després publicava la notícia del descobriment el 21 d'abril d'una nova micròspora al meteorit⁴⁸:

Allí, en una de les butllofes, es trobava la micròspora. Tenim així una estranya composició meteòrica. Si a la zona condrítica carbonosa li afegim la cristal·lització tectítica i una infinitat d'esfèrules i microesfèrules de pirita i níquel, no hi ha dubte que aquest fragment

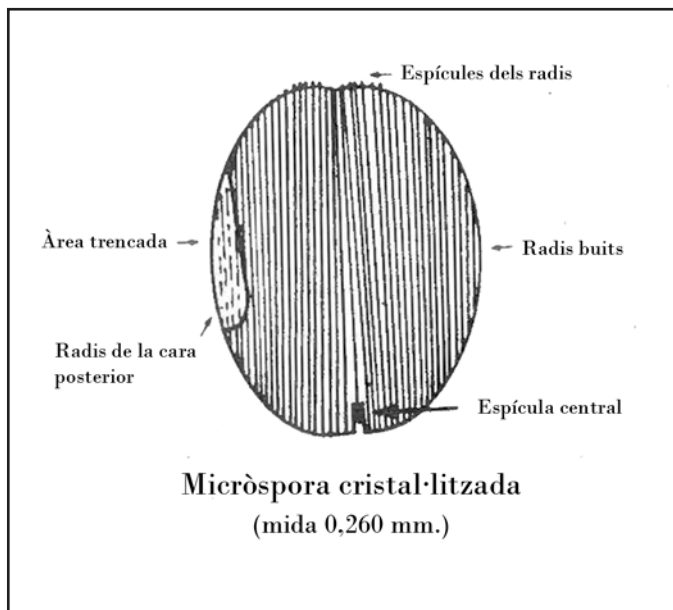

Figura 6.
Dibuix de
Lamich de la
micròspora.
Les llegendes
s'han versat
en català.

procedent de l'espai és digne d'estudi.

[...]

Examinades les diapositives sobre pantalla, 2 * 2 m., hem pogut comprovar que en aquest "organisme" existeixen 34 VENES PARAL·LELES. Es troben a cada costat d'una vena central que actua com a divisòria de les dues zones, acabant en una espícula allargada i sobreeixint per la seva part inferior.

[...]

No hem observat òrgans bucals ni de tipologia similar, per la qual cosa descartarem la possibilitat que es tractés d'algun element d'infusori, diatomea o plàncton captat a nivell de superfície en el nostre propi planeta. Si això incloem l'estudi d'uns mils de grans de pol·len podem descartar la seguretat que ens proporcionen aquestes proves, que es tracti d'un organisme o gra de pol·len procedent del nostre propi món.

Hem de deixar ben clar que el meteorit arribà a les nostres mans als pocs dies d'haver caigut a la zona del Turó de la Peira i que el fragment que posseïm pertanyia a la zona central interna del meteorit»⁴⁹.

Més endavant escriu:

«Creiem que hem pogut localitzar una altra forma de vida igual a l'existent al meteorit d'Orgulh. En aquest sentit cal esmentar, a títol d'interès i col·lateralitat, que molts dels compostos químics trobats a l'anàlisi d'Orgulh, són molt similars als localitzats del Turó de la Peira. És així, o al menys ho sembla, que entre els meteorits als quals s'ha localitzat (AMB PROVES) organismes complexos de vida orgànica o vegetal del tipus exterior o extraterrestre, existeixen sempre uns elements comuns que defineixen l'existència de VIDA en d'altres zones de l'espai exterior, amb uns semblants principis del CICLE [del] CARBONI existent al nostre planeta»⁵⁰.

L'optimisme sobre la prova de vida extraterrestre en meteorits que apunta Lamich sembla que estava fora de lloc. El meteorit que cita, caigut el 1864 a Orgulh, Occitània, no contenia realment cap evidència de vida extraterrestre, malgrat les especulacions que es publicaren els anys 60 del passat segle⁵¹.

L'article acaba oferint algunes imatges de la micròspora (figura 7) detallant l'eufòria del moment del seu descobriment i donant i fent una descripció de les tectites. El quart article que hem localitzat aparegué el maig de 1990⁵² i essencialment es dedicava a publicar més fotografies sobre les preparacions microscòpiques, assenyalant de nou que en aquest meteorit «tenim un dels poquíssims exponents de la VIDA existent fora de la nostra atmosfera planetària»⁵³. Curiosament s'equivoca

Figura 7. Una de les microfotografies de la micròspora publicades a *Hipergea*. L'original és en color.

quan diu que «aquest magnífic meteorit que caigué a Barcelona, un bon dia del mes de novembre de 1969». Aquesta errada es repetirà en articles posteriors.

L'octubre tornava a aparèixer un altre article⁵⁴ en el qual s'anunciava que el 31 d'agost havien donat per acabada la recerca sobre el meteorit en qüestió, oferint imatges ampliades d'allò fotografiat el 1979 i proporcionant una taula amb detalls de 17 meteorits trobats entre 1806 i 1969, inclòs el present.

Malgrat anunciar en el número 75-76 d'agost de 1992 que s'ajornava per manca d'espai la publicació de les darreres anàlisis fins el següent número, no serà fins el 80-81 de juliol de 1993 quan apareixerà. En aquest sisè article Lamich insisteix en l'errada que el meteorit caigué el novembre de 1969. Explica que l'ha descrit després d'examinar tres plaques de 1986 amb un nou equip microscòpic i que, malgrat el cost, publica les imatges mitjançant fotocòpies en color per la seva qualitat. Aquí reproduïm (figura 8) una sobre la qual Lamich creu trobar-

se «davant d'elements desconeguts fins el moment i mai observats en cap d'altre meteorit investigat»⁵⁵.

En el següent número, aparegut el setembre⁵⁶, es fa un petit repàs a la història del meteorit, situant de nou la caiguda el novembre de 1969 i introduint diversos aspectes que no encaixen en la línia de temps, com ja s'ha assenyalat. L'article inclou 34 fotografies més, deu de les quals són en color. Rebla l'article, com a cloenda de tota la sèrie d'escrits, dient que:

«[...] les plaques examinades fa poc i el resultat de les quals s'exposaren al número anterior, demostren amb tot que en aquest meteorit s'estan originant contínuament transformacions la importància de les quals crec que no fa falta comentar. Per tot això, a continuació i com a DOSSIER MICROFOTOGRAFIC, reproduïxo una bateria de fotografies com a confirmació de tot el treball realitzat des de 1969...»⁵⁷.

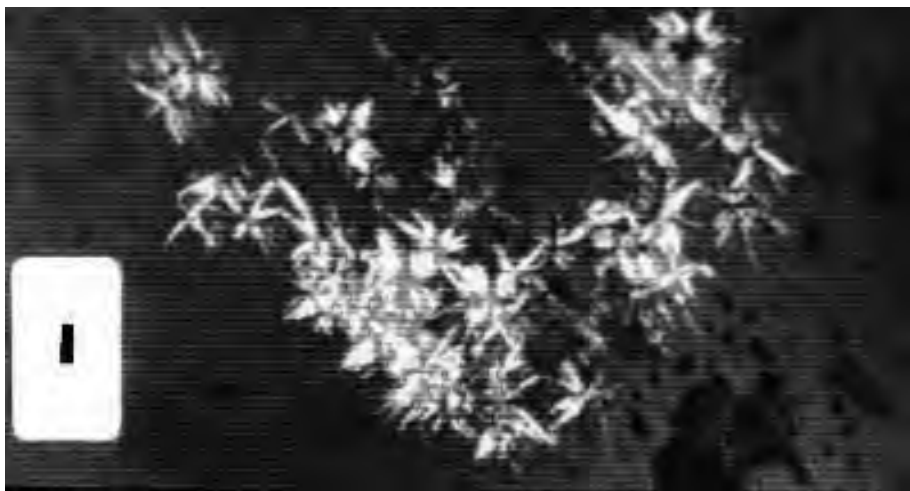

Figura 8. Elements desconeguts en les anàlisis de Lamich.
L'original és en color.

Referències al meteorit en d'altres mitjans de comunicació

L'any 1993 va veure la llum el volum *Catalunya Misteriosa*⁵⁸ de l'escriptor i periodista tortosí Sebastià Arbonès –més conegut per D'Arbó–, basat en la sèrie homònima sobre ocultisme i paraciències emesa pel circuit per a Catalunya i Balears de Televisió espanyola, entre juliol de 1989 i juny de 1990. Dins del capítol sobre enigmes de Catalunya apareix un epígraf curiosament titulat «El meteorit extraterrestre»⁵⁹. Després d'una breu introducció, assenjala que la recerca la realitzà José Antonio Lamich, a qui identifica com arqueòleg i al que cedeix la paraula donant una versió que no difereix d'allò ja vist, tret que ara la procedència és el meteorit Halley, un cos celeste brillant que apareix periòdicament i el qual era present encara en el record dels televidents de finals dels 80 del segle passat:

«Quan aquest objecte es presentà la càtedra de Geologia de la Universitat de Barcelona, digueren que es tractava solament d'un fragment de vidre fos. Posteriorment, quan fragments del mateix objecte me'ls van portar a mi, després d'un seguit d'anàlisis, vam arribar a la conclusió que es tractava realment d'un meteorit. Un meteorit que procedia del cometa Halley. A l'interior del meteorit vam trobar els clàssics esferolits de ferroníquel, níquel pur, així com vapor d'aigua. Al mateix temps, tot l'interior del meteorit era senzill i planament tectita pura; ja sabem que la tectita és, per exemple, a la Lluna. Però el més important que podem destacar d'aquest meteorit caigut a Catalunya, és que és una de les tres úniques baules que conserven restes de vida procedents de l'exterior del nostre planeta.

Precisament aquestes restes també existeixen en el meteorit de Münchenson, el meteorit d'Orgil⁶⁰, i d'aquest nostre, el meteorit del Turó de la Peira, amb el qual podem demostrar que existeix vida procedent de l'espai exterior»⁶¹.

La desaparició de la revista *Hipergea* l'any 1993 féu que el tema quedés gairebé oblidat, fins i tot per als lectors interessats en aquest tipus de temàtiques, amb alguna excepció com la de l'investigador corunyès Manuel Carballal que ha publicat alguns articles en els quals menciona els treballs de Lamich, citant entre ells les anàlisis del meteorit. Per exemple, a la revista web *Mundo Misterioso* es publicava l'article «Hipergea: Lo paranormal en el laboratorio» on es llegia:

«Les investigacions de José Antonio Lamich no s'han limitat al camp paranormal; Hipergea ha aportat també inquietants informes tècnics sobre la vida extraterrestre. Després d'analitzar un meteorit caigut a Barcelona el 1969, publicaren un extens informe on afirmaven haver trobat en aquest meteorit elements orgànics de presumpte origen extraterrestre. Així ens ho explica el mateix Lamich: "En el meteorit del Turó de la Peira, que va caure al novembre de 1969, vam descobrir, després de molts anys d'investigacions, dos micròspores cristal·litzades que, després de molt temps d'estar buscant alguna similitud tipològica amb les de la Terra, s'arribà a la conclusió que provenien de l'espai. "Lamich creu que podria tractar-se de vida extraterrestre molt bàsica, tan sols l'inici de la cadena".

Poc abans del desenvolupament d'aquesta entrevista, que es desenvolupà al domicili de Lamich, a Barcelona [el 1992], l'investigador havia

efectuà una nova anàlisi del meteorit del Turó de la Peira, descobrint altres elements sorprenents. Lamich conservava unes plaquetes i, en examinar-les de nou, comprovà que “havien aparegut unes herborescencias que mai s’han donat en cap tipus de meteorit i que tenien un gran paral·lelisme amb les herborescencias del regne vegetal”. Fins i tot va detectar cristallitzacions, completament lisses i polides, que tampoc s’havien observat abans a meteorit algun. Un fet que vindria a donar suport a la teoria que els condrites carbonoses contenen els elements necessaris perquè en ells es generi la vida»⁶².

Aquesta informació es copià en diversos blogs, citant o no la font, alguns dels quals encara es poden trobar a la Xarxa.

El meteorit al segle XXI

D'altra banda, el setembre del 2009 entrava en funcionament l'hemeroteca digital del diari *ABC*, accessible en línia de manera gratuïta, i que permetia des d'aquell moment recuperar la notícia de la caiguda del meteorit quaranta anys abans. Com s'ha dit, ha estat una font recurrentment citada.

L'any 2014 José Antonio López Espinosa (figura 9), un veí de Nou Barris, rodà *Ovnis al Barri* (*Ovnis en el Barrio*)⁶³, un documental de ficció sobre temàtica ovni en el qual hi havia estat treballant els dos anys anteriors. López Espinosa, director i guionista aficionat, construí el seu projecte a partir de saber sobre el «meteorit extraterrestre» del Turó de la Peira, història sobre la qual havia llegit en un exemplar del llibre de Sebastià D'Arbó *Catalunya misteriosa* que trobà en una biblioteca pública. La projecció de la pel·lícula el maig del 2015 motivà

Figura 9. José Antonio López Espinosa, en una entrevista del canal BTV.

alguna ressenya als mitjans de comunicació, com ara entrevistes a BTV⁶⁴ i 8TV⁶⁵ i un breu article aparegut al *Periódico de Catalunya* que se centrà en el tema del meteorit⁶⁶. El cas del meteorit havia ressuscitat!

Persones interessades en les xarxes socials es feren ressò del tema. És el cas de Carme Martín Falcon, divulgadora de temes d'història local, i administradora del grup del Facebook *Horta - actualitat i memòria del barri* que compartia l'enllaç al vídeo de 8TV⁶⁷.

L'estiu del mateix any 2015, Javier Palmero feia una entrada en el seu particular blog *El Gabinete de las curiosidades* en el qual esmentava la notícia de l'ABC de 1969, a més d'afegir algunes dades sobre Lamich i Hipergea, aprofita, com a tots els seus escrits, per a mostrar la seva hostilitat vers la identitat nacional

catalana. La seva narració afegeix un detall que paga la pena citar:

«Passaren els anys, parlí amb veïns, sabí del lloc de l'impacte, si és que alguna vegada es produí. Una petita plaça sorrenca amb dos bancs envoltada d'arbres al mig del parc de la muntanya del Turó»⁶⁸.

I l'autor ofereix una imatge de la zona amb gespa i bancs sota del pins parc del Turó de la Peira.

El 8 de gener de l'any següent Carme Martín publicava com a imatge l'esmentada notícia de l'ABC al grup *Horta - actualitat i memòria del barri*⁶⁹. Al dia següent responia Andrés Paredes Úbeda (APU) donant un enllaç d'una entrada al seu blog que acabava d'actualitzar⁷⁰.

Andrés Paredes reproduïx els retalls de l'ABC –el de l'edició de Madrid i el de Sevilla– i menciona breument la recerca de Lamich i la pel·lícula d'Antonio López Espinosa. Resulta curiós que es tracti al fundador del grup Hipergea com a «doctor en arqueologia», quan no tenia cap tipus de titulació universitària.

El 19 de novembre Guillem Ferrer Cámara, un parent de José Antonio Lamich Càmara escriu en la secció de comentaris que disposa d'un tros del meteorit. Naturalment Andrés Paredes demostra interès i li demana que li escrigui. Del contacte aconsegueix tres fotografies «fetes amb un mòbil i una mica desenfocades»⁷¹ que aquí es reproduïxen (figures 10, 11, 12) gràcies a la seva gentilesa. El fragment de l'objecte li feu a les mans el propi José Antonio Lamich.

El 30 de maig el canal de televisió BTV emetia dues entrevistes sobre el meteorit, la primera a López Espinosa de Kim Gázquez i una segona a Andrés Paredes, amb Kim Gázquez i Antonio Baños (figura 13). Paredes mostra davant les càmeres les imatges impreses facilitades per Guillem Ferrer⁷².

Finalment, segons trobem a la Xarxa, Antonio López Espinosa ha produït recentment un curtmetratge titulat *50 anys després (50 años después)*, amb data d'estrena 9 de setembre de 1969 per a celebrar l'aniversari⁷³.

Conclusions

La quantitat de meteorits que impacten a la terra és molt petita. La probabilitat de veure'l caure encara és més petita. Precisament per aquesta escassetat són productes preuats. I caben poc dubtes que un especialista en mineralogia –i d'altres matèries– Font Altaba s'interessaria per aquest tipus de material, especialment si una part del seu contingut els resultés estrany o desconegut. Potser podrien haver-se desfet de José Castillejos, però no hi ha dubte que haguessin continuat la recerca, si hagués fet falta amb ajuda d'algun dels laboratoris forans amb els quals mantenia estrets contactes. Atesa la poca freqüència de caigudes, fins i tot sent un meteorit del tot convencional, no s'hagués perdut l'oportunitat de publicar una nota en una revista de geologia.

Així que pensem que realment la mare de José Castillejos el que veié fou un meteor o bòlid. No és gens estrany tenir la impressió, amb el seu resplendor final de colors intensos, que hi ha hagut un impacte proper. Posteriorment el fill trobà un material suficientment estrany a l'indret com per a considerar que podia ser el meteorit caigut. A més a més, el material era calent. Això reforçà la seva creença en el fet que estava davant del meteorit, quan en realitat ho feia menys probable. Ja s'ha assenyalat que la immensa majoria dels meteorits no estan més calents que la temperatura ambient. I en aquest cas havien passat hores, potser més de 24. Però això no ho sabia l'autor de la troballa.

Sobre les anàlisis de Lamich no direm res. Si l'objecte no era un meteorit, no té massa importància fins quin punt eren encertades les seves elucubracions. En qualsevol cas, sabem que queden encara unes mostres que en mans dels professionals adequats podrien confirmar o no el que aquí es conclou.

Notes

1 A. M. «Un meteorito sobre Barcelona». *Algo*, núm. 139 (1 octubre 1969), p. 675. L'autor de l'article fou el periodista Josep Maria Armengou Marsans.

2 *Ibíd.*

3 *Ibíd.*

4 *Ibíd.*

5 «Supuesto meteorito hallado en el Turo de la Peira». *Diario de Barcelona* (7 setembre 1969), p. 21.

6 «Un barcelonès cree haber hallado un meteorito». *El Correo Catalán* (7 setembre 1969), p. 23.

7 Tret del títol la notícia es reproduïx exactament igual al *Diari de Barcelona* i a *El Correo Catalán*.

8 «Caída de un supuesto meteorito en una barriada barcelonesa». *ABC*, núm. 19.803 (9 setembre 1969), p. 37.

9 *Meteoritical Bulletin Database*. (Darrera actualització 18 agost 2019). Accessible a: <<https://www.lpi.usra.edu/meteor>>

10 A. M., 1969, *op. cit.*

11 «El primer coloquio organizado por "Algo" y el grupo. C.E.O.S.I.». *Algo*, núm. 142 (15 novembre 1969), p. 760. I comunicacions personals de José Antonio Lamich Cámara, 1993-1995.

El nucli del CEOSI el formava José Vera Glez, que dirigia el centre, i el seu germà Carlos. Es va fundar el 1968, encara que no es van inscriure legalment com una associació, sinó que va funcionar sota el paraigües de la Casa d'Almeria, fins que va desaparèixer a finals de l'any 1970. Durant

l'any 1969 va editar tres números d'un butlletí que duia el mateix nom que l'associació, *CEOSI*. Pretenia tenir una periodicitat quadrimestral, veient la llum el darrer exemplar el desembre d'aquell any.

El març de 1969 publicà una nota a la revista *Algo* en la qual feia saber el projecte que tenia entre mans, i que ajuda a comprendre el context de l'època:

«C. E. O. S. I. [...] està confeccionant una MAPA MUNDIAL, en el qual ressalten tots els centres de recerca coneguts al nostre planeta; ruïnes de civilitzacions desaparegudes; centres nuclears; aeroports internacionals; salts i preses; centrals i explotacions mineres; centres industrials i observatoris de totes les classes, etc.

Un cop finalitzat , i per onades, trasplantarem , amb discriminació unes d'altres, totes les aparicions d'OVNIS registrades i conegudes per centre de recerques registrats.

El resultat: una ortotènia mundial plena de conclusions inesperades». «Mas sincera colaboración». *Algo*, núm. 125 (1 març 1969), p. 172.

La tardor de l'any 1969 va organitzar un col·loqui conjuntament amb la revista *Algo*. L'acte, dedicat al tema ovni, fou presentat pel president de la Casa d'Almeria, Jerónimo Terres Hernández. Com a conferenciants comptà amb la participació de José Vera, Josep Maria Armengou i Màrius Lleget. Malgrat que durant la sessió es va anunciar el propòsit de donar continuïtat a l'acte, integrant també la parapsicologia entre els temes a tractar, no ens consta que es realitzés cap més esdeveniment d'aquestes característiques.

Durant l'any 1979, el CEOSI va publicar alguns articles a *Algo*, al marge del tema del meteorit del Turó de la Peira.

12 Sense anar més lluny, el 26 de setembre s'observà immòbil sobre Barcelona i d'altres poblacions un objecte platejat envoltat de tonalitats groguenques i vermelloses. Els mitjans de comunicació informaren puntualment sobre el fet. En aquest cas es tracta d'un globus sonda.

13 A. M., 1969, *op. cit.*

14 «No eran meteoritos». *Tele eXpres*, núm. 1.554 (11 setembre 1969).

15 «No eran de un meteorito las piedras halladas en el Turo de la Peyra [sic]». *Diario de Barcelona* (12 setembre 1969), p. 21.

16 M. Font-Altaba. «Precisión sobre el supuesto meteorito del Turó de la Peira». *Diario de Barcelona* (18 setembre 1969), p. 17.

17 Ibíd. Evidentment les dates són una errada. Els Perseids, coneguts com a llàgrimes de sant Llorenç, malgrat el seu llarg període d'activitat entre 16 de juliol y el 24 d'agost, tenen el seu màxim entre el 11 i el 13 d'agost. La proximitat a la festa de Sant Llorenç (10 d'agost) els hi ha donat el nom popular.

18 José A. Lamich. «Descubrimiento en el meteorito del Turo de la Peira de un microorganismo radiado». *Hipergea*, núm. 6, (juny 1979), p. 7-12.

19 Manuel Carballal. «El próximo mayo se cumplen 9 años de la desaparición de J. A. Lamich». *El Ojo Crítico*, núm. 85-86, (desembre 2017), p. 70-73.

20 Lamich Cámara realitzà un altre anàlisi als anys 70 sobre uns fragments suposadament caiguts a Tivissa (Ribera d'Ebre). La seva conclusió fou que no era un meteorit sinó un aliatge artificial, el que alguns interpretaren com de procedència extraterrestre. Grupo Hipergea. «Análisis de unos fragmentos minerológicos». *Hipergea, Cuadernos de investigación*, núm. 4 (febrer de 1979), p. 24-25. Veure també: Jordi Ardanuy. *Carole Ramis. Una dona singular*. Edicions del CEI, 2019, p. 31-33.

21 CEOSI. «Nuevo análisis del meteorito caído sobre Barcelona». *Algo*, núm. 141 (1 novembre 1969), p. 740-741.

22 Ibíd, p. 740.

23 L'èmfasi es troba a l'original.

24 CEOSI, *op cit.*, p. 740.

25 Xavier Solans. «En memoria del Dr. D . Manuel Font-

altaba [sic]». *Macla. Revista de la Sociedad española de mineralogia*, núm. 4/5 (2006), p. 97-98. Àngels Canals. «Acto homenaje al Profesor Manuel Font Altaba». *Macla*, 4/5 (2006), p. 99-102. Salvador Galí Medina; Laura Bayés Garcia. *Manuel Font i Altaba (Barcelona 1922-2005) o la majoria d'edat de la cristal·lografia* [pòster]. Barcelona: Universitat de Barcelona. Departament de Cristal·lografia, Mineralogia i Dipòsits Minerals, [2012]. Disponible en línia a: <http://www.ub.edu/cmdm/sites/default/files/9-Poster_FontAltaba_Revisat1.pdf>.

26 *Ibíd*, p. 741.

27 Aquest cometa conegut ara com a 109P/Swift-Tuttle és, de fet, el causant de la pluja dels Perseids.

28 J. Inglés; JAL. «Última comunicacion sobre el meteorito caldo en Barcelona, el pasado septiembre». *Algó*, núm. 154 (15 maig 1970), 338-339.

29 El llibre se centra en la similitud entre els moais de l'illa de Pasqua i un exvot ibèric del Museu Mares. Segons la teoria hi hauria hagut dues atlàntides que foren colònies extraterrestres. Tractà el tema amb anterioritat a la revista *Karma-7*: J. A. Lamich. «¡Revolucionario descubrimiento!: En Barcelona existe un "pequeño" moais». *Karma-7*, núm. 28 (març 1975), p. 6-13. I: J. M. Armengou. «K-7, muestra a la prensa el "moai" de Barcelona». *Karma-7*, núm. 29 (abril 1975), p. 6-12. I fins i tot *La Vanguardia*, entre d'altres rotatius, es feu ressò de la teoria: «Una estatuilla del museu Marés, identifica a los gigantes de la Isla de Pascua». *La Vanguardia*, núm. 33.800 (9 febrer 1975), p. 31. I també: J. M. Puig de la Bellacasa. «"Rapa- Nui" primera expedición catalano-balear a la Isla de Pascua». *La Vanguardia*, núm. 33.803 (13 febrer 1975), p. 31. Anys després consideraria la seva posició en el tema un error considerable: J. A. Lamich. «El desprecio a la imaginación espiritual del hombre primitivo. No a la manufactura extraterrena de moais de la Isla de Pascua». *Hipergea*, núm. 66 (maig 1990), p. 2-8.

30 Hi ha un cert problema de lògica amb aquesta data. L'observació de la mare de José Castillejos es produí la nit

del 3 al 4. És molt poc probable que el seu fill sortís a buscar el meteorit a les fosques abans d'anar treballar. Per tant sembla més lògic que ho fes el 4 per la tarda, i potser encara el dia següent. Després el portaria a la redacció d'*Algo* el 5 o el 6, amb la qual cosa la nota d'Europa Press es generà en aquestes dates, el que explicaria que es publiqués el 7 i no abans.

31 J. A. Lamich Cámara. *Las incógnitas del tercer planeta*. Barcelona: Libros Karma-7. (Egregora; 4), 1975, p. 114.

32 Ibíd, p. 116.

33 De fet *Hipergea* substituïa *Exo Ciencia*, un projecte una mica més ambiciós, dirigit per l'editor, astròleg i antiquari Jandro Gásquez Guillamot, que fracassà el mateix any d'arrencada, el 1977. Només ens consta l'aparició d'un avançament i dos números.

34 Comunicacions personals de José Antonio Lamich Cámara, 1993-1995. També: [Juan Antonio Lamich]. «Disolución del grupo de investigaciones y nuevo futuro de Hipergea como "cuaderno de investigación"». *Hipergea*, núm. 75-76 (agost 1992), s. p.

35 Això sense comptar els anuncis indicant la demora en la publicació d'alguns dels articles sobre el meteorit per manca d'espai en el número (!?) i alguna altra breu referència.

36 Es fa difícil encara saber exactament quants números es van publicar. Alguns foren dobles. D'altres no porten numeració i algun ni tan sols una data. Durant llargs períodes *Hipergea* es regalava entre els interessats; en d'altres moments, a meitat dels vuitanta, quan perdé la subvenció d'un conegut consultori mèdic barceloní, es comercialitzà a través d'organitzacions especialitzades. Després tornà a ser gratuïta, encara que al final de la seva existència, quan feia anys que llanguia, hagué d'acceptar subscripcions.

La qualitat d'impressió varia força segons les èpoques, podent-se trobar òfset a una tinta i a dues; fotocòpies en blanc i negre i, en alguna estranya ocasió, fotocòpies en color. La mida del paper fou generalment A5, però des de 1991 aparegué en A4.

37 Lamich, *op. cit.*, juny 1979.

38 Ibíd, p. 7.

39 Ibíd, p. 8.

40 [José Antonio Lamich]. «Cosmobiologia. Dossier microfotogràfic sobre el meteorito de la Peira». *Hipergea*, núm. 82 (setembre 1993), p. 4-13.

41 Ibíd, p. 6.

42 Lamich, 1975, *op. cit*, p. 114.

43 Ibíd, p. 116.

44 Lamich, juny 1979, *op. cit.*, p. 11.

45 Ibíd.

46 Ibíd. P.11-12.

47 Grupo Hipergea. «Sobre el meteorito del Turó de la Peira (Barcelona). *Hipergea* (març 1984), p. 20.

48 José A. Lamich. «1969 Barcelona - Turó de la Peira: cae un meteorito que lleva en su interior microesporas cristalizadas. Descubrimiento de otra microespora en el meteorito del Turó de la Peira... ¡Único caso en todo el mundo!». *Hipergea* (juliol 1984), p. 8-13.

49 Ibíd, p. 8-9.

50 Ibíd, p. 10.

51 És un dels únics cinc meteorits coneguts amb un tipus de condrita que es correspon a la composició solar no gasosa. A causa d'això i de la seva considerable massa (14 quilograms), ha estat molt estudiat.

Diverses mostres del meteorit romangueren oblidades fins a principis dels anys seixanta quan Bart Nagy, un químic de la Fordham University de Nova York, i els seus col·laboradors cregueren veure vida fossilitzada en un tros de roca conservat en una gerra de vidre que estava segellada.

El treball de Nagy inspirà d'altres a mirar més de prop les mostres d'Orgulh i alguns trobaren coses encara més notables. Un equip d'investigadors de Chicago informà de fragments de plantes –ara senceres– i carbó incrustats en un dels fragments del meteorit. Nogensmenys, la càpsula de llavor fou identificada com de jonc europeu, enganxada amb goma d'enganxar i camuflada amb pols de carbonet.

L'autor del frau no es coneix. Ara bé, es pensa que l'engany estava destinat a influenciar el debat vuitcentista sobre la generació espontània, creant una prova falsa de la transformació de matèria inorgànica en orgànica.

Val la pena anotar que les especulacions sobre les evidències de vida extraterrestre en aquest meteorit han continuat. Per exemple, l'astrobiòleg Richard Brice Hoover suggerí que havia trobat al seu interior bacteris fossilitzats. La comunitat científica no ha pogut confirmar pas aquest fet. De fet ell mateix també havia fet afirmacions similars l'any 1997 sobre el meteorit de Murchison (Austràlia).

52 Grupo Hipergea. «1969 Barcelona – Turó de la Peira: cae un meteorito que lleva en su interior micrósporas cristalizadas». *Hipergea*, núm. 66 (maig de 1990), p. 9-13.

53 *Ibíd*, p. 9.

54 «El meteorito del Turó de la Peira. Punto final a 21 años de investigación». *Hipergea*, núm. 69 (octubre de 1990), p. B-G.

55 [José Antonio Lamich]. «Cosmobiología. Reproducción en color de las arborescencias surgidas en las preparaciones químico-microscópicas realizadas en muestras del meteorito del Turó de la Peira en 1986». *Hipergea*, núm. 80-81 (juliol de 1993), p. 10-13.

56 [José Antonio Lamich], setembre 1993, *op. cit.*

57 *Ibíd*, p. 7.

58 Sebastià D'Arbó. *Catalunya misteriosa*. Barcelona: RTVE; Serbal, 1993.

59 No estem segurs en quin programa es va emetre originalment la informació, si bé possiblement fou en el 24 «Enigmes i misteris» (5 gener 1990 TVE2); o bé al 44 «Misteris de Catalunya» (20 maig 1990 TVE1). En qualsevol cas l'entrevista per al programa a Lamich deuria realitzar-se entre setembre de 1989 i març de l'any següent.

60 Naturalment es refereixen als meteorits ja citats de Murchison o Orgulh.

61 D'Arbó, *op. cit.*, p.112. El text és en català a l'original imprès, però no necessàriament a l'emissió televisiva.

62 Manuel Carballal. «Hipergea: Lo paranormal en el laboratorio». *Mundo Misterioso* [en línia] (2007). <<http://portal.mundomisterioso.com/parapsicologia/hipergea-lo-paranormal-en-el-laboratorio.html>>. Darrer accés: 30 de desembre de 2007. L'article s'ha publicat en d'altres ocasions. La darrera que coneixem, amb escassos canvis, és: Manuel Carballal, 2017, *op. cit.*

63 Gravada amb àudio totalment en espanyol, l'acció se situa al barri de les Roquetes. Allà un jove mor en estranyes circumstàncies durant la realització d'un documental sobre ovnis. Un any més tard, algú pretén esbrinar què passà. A partir d'aquesta història fictícia, s'entrevista a tot un seguit d'investigadors i periodistes interessats en la matèria. A la part de ficció hi participaren desinteressadament uns 80 veïns de Nou Barris. El film s'estrenà al cinema Maldà de Barcelona el 15 de maig de 2015.

64 «Un veí de Nou Barris presenta el documental "Ovnis en el barrio"». Betevé [en línia] (4 maig 2015). <<https://beteve.cat/general/vei-nou-barris-presenta-documental-ovnis-barrio>>.

65 «"Ovnis en el barrio" s'estrena demà al Cinema Maldà». 8tv [en línia]. (14 maig 2015). <<http://www.8tv.cat/8aldia/videos/ovnis-en-el-barrio-sestrena-dema-als-cinemes-malda>>. Última consulta 23 maig 2015. L'entrevista de Josep Cuní a López Espinosa es pot trobar a: < <https://www.youtube.com/watch?v=zGWVGK16rTY>>.

66 Mauricio Bernal. «Un meteorit no identificat». *El Periódico de Catalunya* [en línia] (28 maig 2015).

67 Carme Martín. «Sabieu que al Turó de la Peira va caure un meteorit en 1969». *Horta - actualitat i memòria del barri* [en línia] (19 de maig de 2015). <<https://www.facebook.com/groups/389166451141675/permalink/971519589573022>>.

68 [Javier Palmero]. «La noche del meteorito». *El Gabinete de las curiosidades* [en línia] (20 juliol 2015). <<https://elgabinetedelascuriosidades.com/2015/07/20/la-noche-del-meteorito>>.

69 Carme Martín. «[Caída de un supuesto meteorito]». *Horta - actualitat i memòria del barri* [en línia]. (8 gener 2016). <https://www.facebook.com/groups/389166451141675/search/?query=1969%2C%20crec&epa=SEARCH_BOX>.

70 APU. «Ovnis en el barri: El meteorito del Turó de la Peira (Barcelona)». Veodigital [en línia] (9 gener 2016). <<https://veodigital.blogspot.com/2016/01/ovnis-en-el-barrio-el-meteorito-del.html>>. Hi ha una entrada amb enllaços externs actualitzats del 5 de juny de 2019 a: <<https://veodigital.blogspot.com/2019/06/el-meteorito-del-turo-de-la-peira.html>>.

71 Andrés Paredes. Comunicació personal, 3 juny 2019.

72 «La caiguda del meteorit al Turó de la Peira». *Betevé* [en línia] (30 de maig 2019). <<https://beteve.cat/la-familia-barris/meteorit-turo-de-la-peira>>.

73 [Antonio López Espinosa]. «50 años después. Trailer». *Youtube* [en línia] (1 maig 2019). <<https://www.youtube.com/watch?v=J3sk4gBEGcY>>

Ovnis a Catalunya (2019)

UFO sightings in Catalonia (2019)

Jordi Ardanuy^{1,2}

1 Universitat de Barcelona. 2 Centre d'Estudis Interplanetaris

Resum

L'article resumeix la informació bàsica dels 6 casos OVNI recollits pel CEI durant el 2019 a nivell nacional, la xifra més baixa mai enregistrada. La majoria de les observacions tenen una fàcil explicació. Predominen els escenaris diürns i en 5 casos s'ha capturat algun tipus d'imatge. També en 5 casos els fets esdevingueren en cap de setmana o vigília de festiu.

Paraules clau

Estadístiques, 2019, Catalunya

Abstract

This paper summarizes the basic information of 6 UFO cases collected by CEI in 2019 at the national level, the lowest figure ever recorded. Most of the sightings have an easy explanation. Daytime environments predominate and in 5 affairs some image was taken. Also 5 sightings occur on weekend or holiday eve.

Keywords

Statistics, 2019, Catalonia

2019 ha estat l'any amb menys casos recollits de la dècada (figura 1), un fet que a la pràctica vol dir la menor quantitat d'observacions a nivell nacional de la història des que es porta un cert registre. En total 6 casos, cosa que no permet presentar gaires dades estadístiques rellevants.

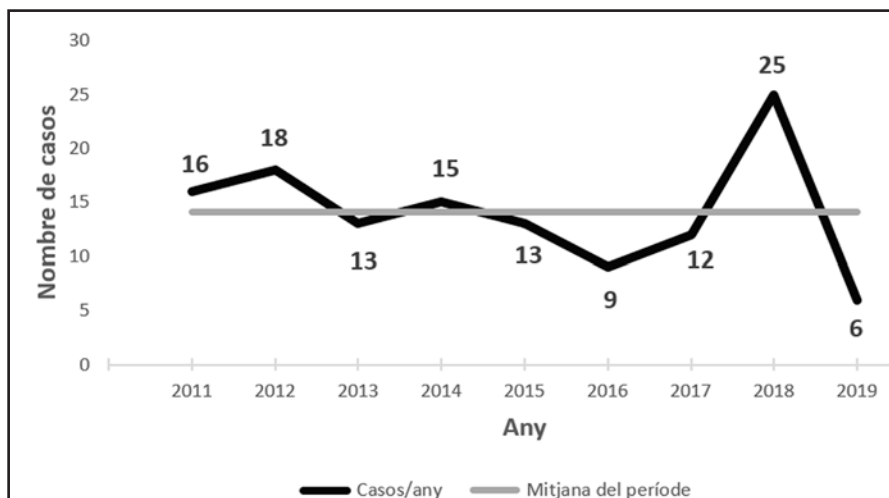

Figura 1. Distribució anual de casos entre el 2011 i el 2019.

Indiquem que un cas correspon al superbòlid del 17 d'agost en el qual algunes persones van creure veure un ovni, si bé és veritat que la ràpida informació transmesa per les xarxes socials facilità que la immensa majoria donéssim com a bona aquesta explicació. De les altres cinc observacions, 3 podrien ser degudes a algun tipus de globus, amb reserves almenys per una de les situacions descrites, atesa la formació i experiència de l'observador. En un altre incident molt probablement es tractava d'aus i en el darrer d'un objecte astronòmic.

Quant a la distribució diària, 3 observacions es van produir en diumenge, una en dissabte i dues en dimarts. És a dir 4 dels casos es van produir en cap de setmana, quan la gent disposa de més temps per a contemplar tranquil·lament el cel. Cal anotar que una de les observacions produïdes en dimarts, fou ja en horari nocturn i en vigília de festiu. Però de les 6 observacions, 4 van ser en ambient diürn i 2 en nocturn. La meitat de les observacions ens van produir el mes de febrer, però, en canvi, només tenim enregistrat un succés durant el mes d'agost, l'esmentat del superbòlid.

Geogràficament només es repeteixen observacions a la comarca del Barcelonès que demogràficament té molt més pes al país que la resta. Quant a captures d'imatge, en 4 casos existeixen vídeos i en el cas del superbòlid com a mínim una fotografia.

Seleccions del Bloc del CEI (2019)

Un objecte no identificat sobre Perpinyà resulta ser un Airbus A350

An unidentified object over Perpinyà happens to be an Airbus A350

Ovni 66 va publicar una entrada¹ sobre una observació produïda fa uns mesos a Perpinyà. Els fets passaren el 25 d'octubre a la capital del Rosselló quan el testimoni, un home anomenat Éric, circulava a les 11 del matí per la carretera D916, a l'alçada de l'empresa Loc+, especialitzada en lloguer de maquinaria a la zona del Parc Ducup. Aquest és el seu testimoni:

«Vaig aturar el meu auto per a observar, dient-me que era un Beluga [Airbus A300-600ST] -vaig veure que la forma semblava panxuda- a gran alçada sobre l'aeroport de Perpinyà, però l'objecte pràcticament no es movia. Vaig fer aquesta foto amb un smartphone [figura 1] per a veure-ho millor després, però no es distingeix res més que dos cossos. L'objecte va desaparèixer de cop o bé va girar de manera que m'ho va semblar».

L'observació va durar uns 5 minuts, i l'objecte es dirigia d'est a l'oest, a una altitud aparent força alta sense que es veiés cap deixant al cel.

Fifura 1. L'objecte fotografiat, gairebé inapreciable, s'observa entre els dos cables.

La mida aparent observada era d'uns 3 mil·límetres. Les condicions meteorològiques eren bones atès que el dia era ben clar.

Gràcies a les fotografies que permeten determinar l'indret amb precisió i que donen una hora precisa van permetre Pascal Guillaumes identificar l'objecte gràcies a Planefinder², una eina que permet reproduir els moviments del trànsit aeri recent. Segons això es tractaria d'un Airbus A350 que es movia a uns 20 quilòmetres de l'observador (distintiu AIB05NL). La figura 2 mostra el recorregut

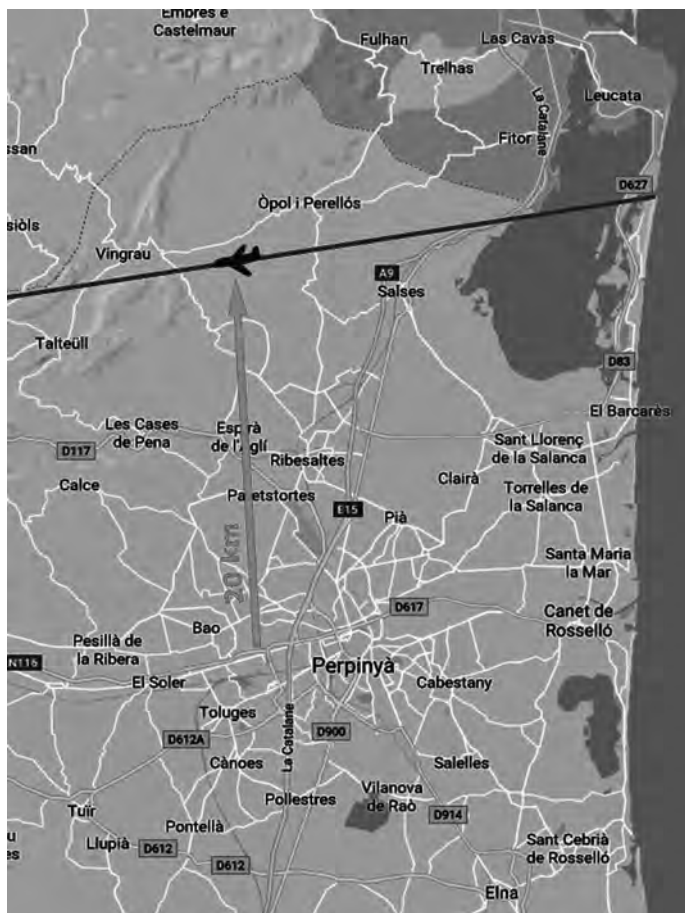

Figura 2.
Trajectòria
de l'avió
amb distintiu
AIB05NL.

Notes

1 Pascal Guillaumes. «25/10/2018 - Un OVNI blanc observé et photographié intrigue un témoin». *Ovni 66* [en línia]. 7 de gener de 2019. <<http://ovni66.canalblog.com/archives/2019/01/07/36999642.html>>.

2 <<https://planefinder.net>>.

Entrada publicada a: <<https://www.el-cei.org/2019/04/unes-estranyes-llums-que-aparegueren-al.html>>, 8 de gener de 2019.

Seleccions del Bloc del CEI (2019)

Unes estranyes llums al cel de Noruega són conseqüència d'un estudi de la NASA

Strange lights in the Norwegian sky was the result of a NASA study

El passat 5 d'abril es van veure sobre Noruega unes estranyes llums. Es van publicar a les xarxes socials diverses imatges de l'efecte visual, despertant tota mena d'especulacions, fins i tot que podien ser extraterrestres.

De fet fou la NASA qui va crear els núvols de colors a gran altitud amb l'objectiu de mesurar els vents a les aurores boreals mitjançant gasos expulsats des de dos coets de sondeig llançats des de Noruega.

La missió AZURE (Auroral Zone Upwelling Rocket Experiment) està dissenyada per realitzar mesuraments de la densitat atmosfèrica i la temperatura amb instruments als coets i desplegant traçadors de gas visibles -tri metil alumini (TMA) i una barreja de bari/estronci- que s'ionitza quan s'exposa a la llum solar. Els vapors van ser alliberats sobre el mar de Noruega a 114 i a 241 quilòmetres d'altitud. Aquestes barreges, que utilitzen substàncies similars a les que es troben als focs d'artifici, creen núvols de colors que permeten als investigadors rastrejar el flux de partícules neutres i carregades. En rastrejar el moviment d'aquests núvols de colors a través de fotografies a terra i triangular la seva posició moment a moment en tres dimensions, AZURE proporcionarà dades valuoses sobre el flux vertical i horitzontal de partícules a dues regions clau de la ionosfera en un rang d'altituds diferents.

A aquesta altura sobre la Terra, l'atmosfera és extremadament poc densa i aquests núvols de vapor es dispersen ràpidament i segueixen els vents que poden moure's uns quants centenars de quilòmetres per hora. Investigadors dels Estats Units, Noruega, el Japó, el Canadà i altres països col·laboren en aquest projecte per conèixer amb detall el funcionament dels processos d'escalfament i precipitació de partícules carregades a aquesta regió, un dels pocs llocs de la Terra amb fàcil accés al vent solar.

Entrada publicada a: <<https://www.el-cei.org/2019/04/unas-estranyes-llums-que-aparegueren-al.html>>, 10 d'abril de 2019.

Seleccions del Bloc del CEI (2019)

L'Ovni de Carballal i Sierra a Montserrat el 1987, un bòlid molt brillant?

The UFO sighting by Carballal and Sierra in Montserrat in 1987, a very bright bolide?

Dels famosos trànsits ufològics a Montserrat a l'entorn del pretès contactat L. J. Grifol, un dels més famosos és el que van protagonitzar els coneguts escriptors espanyols Manuel Carballal i Javier Sierra.

Carballal va resumir la seva experiència al diari *La Vanguardia* en una carta al director apareguda l'any 1988. Extraïem les parts significatives: «[...] la nit del 23 al 24 de juliol de 1987 jo si vaig tenir l'oportunitat de viure una experiència absolutament impressionant a la muntanya Montserrat, en companyia únicament de Luis José Grifol i el jove ufòleg Javier Serra [...] I no es va tractar d'una subtil estrella fugaç capaç de confondre un expectant observador. Molt al contrari del que passa amb la majoria, jo no vaig pujar a Montserrat a veure ovnis, sinó a demostrar d'una vegada per totes que allò era un vil frau. No ja amb una actitud prudentment escèptica, sinó violentament hostil [...] Acaronava l'esperança d'un reportatge ben espectacular desemmascarant al senyor Grifol i els seus inexistents companys. Pobre de mi. No només el gravador que d'amagat esgrimia esperant registrar fins a l'últim deliri del farsant, no va funcionar, i les 3 càmeres fotogràfiques es van avariar

ahora (per esmentar només algunes de les oportunes “coincidències” que allí es van donar) sinó que a més vaig tenir l'oportunitat de veure amb els meus propis ulls un ovni sorgint a la zona que senyor Grífol havia indicat anteriorment. Un poderosíssim focus de llum de diversos colors d'una grandària superior al de la Lluna plena realment proper a nosaltres a l'espai que va sorgir, i que ens va “sobrevolar” i desaparegué amb el més aterridor dels silencis»¹.

Recentment, la revista *El Ojo critico*, de la qual precisament Manuel Carballal n'és l'editor, ha publicat un article² signat per Álvaro Alonso en el qual dóna una possible explicació del cas. Versem la seva conclusió que de totes maneres considera provisional: «Sense poder descartar la possibilitat que, efectivament, el que els testimonis veieren aquella nit de 1987 fos una “nau” (com la descriu Grífol) enviada per “ells”, els qui vulgui que siguin, en aquest article he plantejat la possibilitat que el que van veure els testimonis fou un bòlid brillant o *fireball*, fenomen excepcional, però amb causes naturals ben conegudes. Un albirament protagonitzat no per aficionats a l'astronomia, sinó per un contactat que veia naus en cada estrella fugaç que creuava el cel, acompanyat per dos joves, un de 18 anys i l'altre menor d'edat, en el tram final d'un viatge a certa manera iniciàtic, en una nit molt fosca, amb circumstàncies meteorològiques que no comprenien, després d'haver albirat diversos meteors que van amar creant un ambient d'excitació creixent, i creient tots dos, com jo mateix creia a la seva edat, en l'existència d'éssers de l'espai que visitaven habitualment el nostre planeta amb les seves naus»³.

La conclusió d'Alonso és interessant perquè planteja una possible explicació sense haver de recórrer ni a cap forma d'espiritualitat ni al paranormal. Naturalment és impossible de saber si això és realment el que van veure. El que té importància és que mostra que poden haver-

hi explicacions que no precisen de paradigmes màgics, malgrat que absolutament mai es podrà demostrar realment el seu origen. No es pot fonamentar l'existència de realitats o paradigmes només a partir de casos que poden rebre d'altres interpretacions.

Notes

- 1 B. Manuel Carballal. «Montserrat, enclave ovni». *La Vanguardia*, núm. 38.357, 26 setembre 1988, p. 6.
- 2 Álvaro Alonso (2019). «Contacto OVNI en Montserrat, 1987». *El Ojo Crítico*, núm. 88, març 2019, p. 73-79.
- 3 *Ibíd*, p. 79.

Entrada signada per Jordi Ardanuy i publicada a: <<https://www.el-cei.org/2019/04/lovni-de-carballal-i-sierra-montserrat.html>>, 19 d'abril de 2019.

Seleccions del Bloc del CEI (2019)

La Marina dels EUA reconeix fenòmens no identificats en vídeos

US Navy confirms existence of Unidentified Flying Objects Seen in videos

La Marina dels Estats Units va reconèixer ahir que els ovnis captats en vídeo pels seus pilots el 2004 i que va fer públics el diari *The New York Times* fa uns mesos són reals i no han pogut ser identificats.

Els pilots van assegurar que els objectes es movien a una velocitat hipersònica, i aquests cossos estranys realitzaven maniobres aparentment impossibles a l'aire davant la costa est d'Estats Units. Ara que s'ha desclassificat l'informe intern d'anàlisi de les imatges i dels objectes, els Estats Units reconeixen que són imatges reals i que no han aconseguit trobar cap explicació plausible.

Els experts de la Marina asseguren que no són drons ni avions, però tampoc han suggerit cap d'altra explicació. Oficialment es consideren "fenòmens aeris no identificats". Tampoc han trobat explicació de per què els sensors amb què els F-18 gravaren aquestes imatges, foren incapaços de centrar l'objectiu, com si no fossin realment objectes sòlids o, alternativament, pogessin absorbir l'energia.

Entrada publicada a: <<https://www.el-cei.org/2019/09/la-marina-dels-eua-reconeixen-videos-de.html>>, 19 de setembre de 2019.

Fa 150 anys

Fenomen singular

Un fenomen molt singular ocorregué al migdia de dissabte passat prop de la població de Adamstown, en aquest comtat [Lancashire, Pennsylvania]. A uns dos-cents metres al nord de la vila hi ha un terreny obert i, a les 12 en punt, mentre els vilatans dinaven, es va veure un cos lluminós posar-se prop del centre d'aquest terreny. Ha estat descrit per quatre o cinc persones diferents que ho van presenciar des de diversos punts, havent assumit una forma quadrada i elevar-se en una columna d'uns tres o quatre peus d'alçada i prop de dos peus de gruix. El sol brillava en aquest moment i sota els seus raigs l'objecte brillava com una columna d'argent polida. La presència, després d'aconseguir plena refulgència, es va esvaïr gradualment i en deu minuts havia desaparegut del tot. Els que ho van veure no van poder dir de què es tractava. Semblava inspirar més terror que no admiració. Després de desaparèixer, diverses persones van visitar el lloc, però no es va poder trobar cap rastre de res inusual. S'han vist objectes similars al veïnat en diverses ocasions durant la nit, però cap abans durant el dia, ni tan brillant com aquest. La terra dels voltants es seca, no hi ha aiguamolls, en cas contrari els fenòmens podrien ser explicats per això. No sabem si el Jack O'Lantern agafa grans proporcions o si apareix al migdia sota un sol brillant. Lancaster Express, 14 d'agost.

«Singular Phenomenon». *The Oxford Press*, 18 d'agost de 1869, 1869, p.3, col.2.

Fa 140 anys

Dubuque veu el globus

Dubuque (Iowa), 10 d'octubre. Thomas Boyd, un caixista de The Times, ha vist un globus aquest matí a primera hora. L'ha observat durant més d'una hora, i li ha fet veure a l'operador del telègraf. L'objecte era molt alt i d'ell es podia veure la cabina, però no hi havia ningú dins l'interior. Ha estat vist inicialment al sud-est, i movent-se cap al sud lentament, ascendint i descendint durant el seu curs. Nombrosa gent també afirma que ha vist la nau aèria.

«Dubuque sees that baloon». *The Des Moines Register*, 11 d'octubre de 1879.

Fa 110 anys

El Misteri aeri de Townships

Subministra material per a editorials de
Mont-Real “més lleugeres que l’aire”

El *Montreal Standard* dedica una editorial de doble columna al “misteri del la nau voladora” de l’Eastern Townships [al sud-est del Quebec]. Aquesta és una part d’allò que deia:

“Alguna cosa misteriosa ha estat passant al cel de l’Eastern Townships, i en aquesta regió fronterera es pensa que s’hauria de fer alguna cosa al respecte. Sembla que entre els núvols, i per a la major part sobre les ciutats ocupades i els camps ben llaurats de Stanstead i Compton, s’ha vist en diferents ocasions i per diverses persones un objecte capaç tant de volar ràpidament com de mantenir-se sostingut a l’aire per un temps indefinit.

Les descripcions donades per aquells que han contemplat amb sorpresa i certa alarma l’objecte misteriós, difereixen una mica, però,

coincideixen en l'essencial i tendeixen a la corroboració mútua. Tots estan d'acord en això: que la meravella era capaç de moure's a una gran velocitat i que ningú sabia el que era. La descripció que prové de Cookshire és la més detallada, i està tan plena de detalls que, encara que no fos compatible, podria mantenir-se per si mateixa i tenir credibilitat. Això és el que podria esperar-se, ja que la gent del comtat de Compton sempre ha destacat per la seva capacitat d'observació. Segons la informació de Cookshire, l'objecte tenia forma oblonga. Portava dos llums, entre les quals es podia veure un objecte fosc -sens dubte un home o una altra cosa- i projectat des de l'objecte hi havia un pal llarg, al qual se li havia col·locat una bandera. El caràcter de la bandera, desafortunadament, no es va poder determinar. Si la nacionalitat hagués estat reconeguda, la informació hauria estat de gran utilitat perquè en cas que hagués passat alguna cosa, la gent dels municipis afectats hagués sabut on demanar compensació pels danys. Possiblement no era una bandera nacional, sinó només una "Jolly Roger" comuna [bandera pirata] com la dels vells "cavallers" de la mar que solien onejar en les expedicions a la cerca de tresors ...

Ara bé, tot això es va veure en Cookshire a través d'un telescopi. Amb tota sinceritat i humilitat, permetin fer una pregunta. Aquells que meravellats i consternats miraven a través del telescopi van examinar les seves lents i es van assegurar que estiguessin lliures de taques o defectes? Realment seria una molt dolent que, si per no haver pres aquesta precaució, donessis a aquelles persones peculiars i molestes, que mai volen creure en la veritat, l'oportunitat de parlar i causar problemes. No obstant això, tots els descobriments han hagut de suportar dificultats.

No gaire temps després que el misteriós objecte oblong fos vist a Cookshire, es va fer visible per a la gent de Magog. Això és el que podria haver-se esperat, perquè Magog és una ciutat molt innovadora...

Que meravellós és aquest misteriós oblong del cel d'Eastern Townships. No és d'estranyar que es discuteixi sobre ell a cada camp i a cada oficina de correus, des de Brome Corners fins al llac Megantic».

«Airship mystery of the Townships». *Sherbrooke daily record* (6 de setembre de 1909).

Fa 50 anys

«Ovni»

TARRAGONA, 15.- Sobre la vertical de la localitat de Constantí ha estat vist per espai de tres minuts un "Ovni" que deixava anar, segons sembla, fortes espurnes i amb llum més potent al centre, de color groc. Aquesta aparició ha estat al migdia, adonant-se d'això diverses persones que es trobaven a l'aeròdrom de Reus, en el moment en el qual s'anava a enlairar un avió "Boeing 627". L'altitud a la qual es trobava l'objecte no ha estat confirmada encara. LOGOS.

«Ovni». *Diario de Lérida*, 16 de maig de 1969, p. 8.

Fa 40 anys

Aterra un avió per tres ovnis

Va ser perseguit quatre hores

València. - Un avió de la companyia TAE (Transports Aeris Espanyols) va ser interceptat la passada nit en ple vol de Màlaga a Palma per tres ovnis que emetien llum de diversos colors i estaven disposats en forma de triangle.

El comandant de l'avió, en observar que tot el sistema d'indicacions a bord fallava, va llançar un SOS que va originar una situació d'alarma total a l'aeroport de València on l'avió va demanar aterrar.

Avions militars de la base aèria de Los Llanos (Albacete) van enlairar-se per interceptar als Objectes volants no identificats, però aquests van desaparèixer.

Des de la torre de control de l'aeroport de Barcelona es van observar similars llums de colors immòbils al cel, sense que els instruments de radar registressin la seva presència. L'avió de la TAE va estar retingut a l'Aeroport de València, subjecte a investigació per l'estrany fet.

«Aterriza un avión por tres ovnis». *El Periódico de Catalunya*, 13 de novembre de 1979 p.17.

Fa 30 anys

Científics soviètics confirmen l'aterratge d'un OVNI a 500 quilòmetres de Moscou

**La premsa de la URSS cita testimonis
que diuen que han vist extraterrestres
de tres metres**

EFE. Científics del Laboratori de Geofísica de la població soviètica de Voronez han confirmat que recentment ha aterrat en aquesta localitat un objecte volant no identificat i que s'han trobat «petjades d'alienígenes», segons ha informat l'agència soviètica TASS. Testimonis presencials, afirma TASS, van veure com una gran bola o disc brillant sobrevolava el parc. Després va aterrar, es va obrir una escotilla i van sortir dues o tres criatures amb forma humana i un petit robot. Els científics han detectat les petjades dels suposats extraterrestres, el cercle on va aterrar la nau i una pedra de color vermell que, segons afirmen, no existeix a la terra. El Ministeri d'Interior soviètic s'ha mostrat molt escèptic sobre els fets, mentre que el de Defensa s'ha negat a comentar l'episodi. Julià Xolokhova, Basia Surin i Xenia Blinov, tres nens que jugaven al parc de Voronez, a uns cinc-cents quilòmetres al sud de Moscou, i unes quantes desenes de persones que esperaven

l'autobús van ser els testimonis de l'arribada, a 2/4 de 7 de la tarda del 27 de setembre, de la nau extraterrestre que va aterrar al parc d'aquesta localitat, segons insistia ahir la premsa soviètica després que l'agència TASS va difondre la notícia.

Segons explicava el diari *Sovetskaya kultura*, tots els testimonis van veure un llum rosat al cel que a poc a poc es va convertir en un globus de color vermell fosc de prop de 10 metres de diàmetre. La nau, després de fer una volta sobre el parc, es va aturar i va quedar suspesa a l'aire. Posteriorment es va obrir una escotilla i davant les atònites mirades dels espectadors va aparèixer una criatura d'aproximadament tres metres d'estatura, amb tres ulls, vestit amb una granota platejada i unes botes de color de bronze i amb un disc al pit. El diari soviètic explica que després l'extraterrestre va observar el terreny, va tancar l'escotilla i la nau va iniciar una maniobra suau d'aterratge. Després d'aterrar, de l'OVNI va sortir un robot i l'extraterrestre, que després d'emetre un so va dibuixar al terra un triangle lluminós d'uns 30 per 50 centímetres que va desaparèixer ràpidament.

L'agència soviètica TASS ha donat una versió similar a aquesta, però parla d'almenys tres aterratges, entre els dies 23 i 27 de setembre, i de tres extraterrestres. Segons aquesta agència, tots els testimonis presencials han coincidit a descriure els visitants com a éssers de tres o quatre metres però amb un cap molt petit. Els testimonis presencials, segons expliquen els mitjans de comunicació soviètics, han assegurat que els extraterrestres van

marxar després de fer un petit volt pel parc de Voronez. El diari *Sovetskaya kultura* afegeix que un dels «visitants» va apuntar un jove de 16 anys amb la seva arma —un objecte similar a un tub de mig metre de llargada— i el va fer desaparèixer durant uns instants. «No hi ha dubte que va passar alguna cosa», afirma aquest diari, que afegeix que els fets són difícils de creure i d'explicar.

Els científics de Voronez sembla que corroboren aquestes versions. Genrij Silanov, cap del laboratori geofísic d'aquesta població, va explicar que un equip de científics havia identificat el lloc concret de l'aterratge de l'OVNI referint-se a un cercle d'uns vint centímetres de diàmetre observat al parc de Voronez.

Els científics asseguren que mitjançant un mètode de biolocalització també van poder detectar les petjades dels alienígenes, el recorregut de les quals coincideix amb les versions donades pels testimonis. Al parc de Voronez també es va trobar una pedra, els components de la qual, segons les anàlisis mineralògiques, no existeixen a la terra. Els científics han assenyalat, però, que es necessita més temps per arribar a una conclusió definitiva.

Oficialment les autoritats soviètiques no han comentat el cas. Al Ministeri de Defensa, un portaveu que no es va voler identificar només va manifestar que l'aterratge d'objectes voladors no identificats no és competència seva. Per la seva part un inspector del Ministeri d'Interior es va mostrar escèptic sobre els fets.

Els OVNIS ja s'havien vist anteriorment en altres llocs de la URSS, segons ha publicat la

revista progressista *Sputnik*. En l'últim número ha publicat fotos d'objectes no identificats que han aparegut a la república de Tadjikistan, i una foto d'un globus vermell volant sobre les cúpules de l'església de Sant Basili, a la Plaça Roja de Moscou, amb un epígraf que diu: «El 31 de juliol de 1982 sis OVNIS van sobrevolar el Kremlin».

«Científics soviètics confirmen l'aterratge d'un OVNI a 500 quilòmetres de Moscou». *El Punt*, 11 d'octubre de 1989 p. 55.

Centre d'Estudis Interplanetaris